

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200751

UNIVERSAL
LIBRARY

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಜಿ. ಬಿ. ಜೋಶಿ

ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ

ಧಾರವಾಡ

CHECKED 1958

ಗ್ರಂಥದ ಒಡತನವು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಿಗೇ ಸೇರಿದೆ

Checked 1969

Checked 1965

ಬೆಲೆ: ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ

ಮುದ್ರಕರು :

ಕೆ. ಜಿ. ರಾಯದುರ್ಗ

ಮೋಹನ ಮುದ್ರಣಾಲಯ

ಧಾರವಾಡ

ಮುನ್ನುಡಿ

ನನ್ನ ಕವಿತೆಗಳ ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಗ್ರಹವು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹತ್ತುಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಒದಗಿ ಬಂದು ಇವುಗಳ ಬರೆಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದವು. ಒಂದೇ ತೋಟದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಹೂಗಳನ್ನು ಪೋಣಿಸುವಂತೆ ಇವನ್ನು ಈ 'ಬಾಸಿಗ'ದಲ್ಲಿ ಪೋಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪೋಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರಮವು ಇದೆ. ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಭಾವಗಳನ್ನು ಗುರುತಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭಕ್ತಿಜೀವನ, ಸೌಂದರ್ಯಜೀವನ, ರಾಷ್ಟ್ರಜೀವನ, ಪ್ರೇಮಜೀವನ, ಆಂತರಿಕಜೀವನ ಎಂದು ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೊನೆಯ ವರೆಗೆ ಐದು ಪರಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪರಿವಿಡಿಯಾಗಿ ಹರಹಿರುತ್ತದೆ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪರಿ ಇನ್ನೊಂದರೊಳಗೆ ಸೇರಿದ್ದರೆ ಆಸ್ಥೆಯೆಲ್ಲ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ 'ಆಂತರಿಕಜೀವನ' ಎಂಬ ಪದವು ವಿಶಾಲವಾಗಿದ್ದು ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಪರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಬೆರೆತುಕೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಸ್ಥಾನವು ಅವಶ್ಯವೆಂಬುದು ಆಯಾ ಕವನಗಳಿಂದ ತೋರುವುದೆಂದು ನಾನು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಇವುಗಳ ನಿಕಟಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಂದಿನ ಹೊಸ ಕಾವ್ಯವು ಸಾರುತ್ತಿದೆ. ಕಾವ್ಯವು ಬರಿಯೊಂದು ಚಮತ್ಕಾರದ ಚಿಕ್ಕೆಯಲ್ಲವೆಂದೂ ನೆಲದಿಂದೆದ್ದ ಮರದ ಹೂವೆಂದೂ ಹುಣ್ಣೆಂದೂ ಹೊಸ ಕವಿಗಳು ಅರಿತಿದ್ದಾರೆ. ಕವಿಯ ಜೀವನವು ಎಷ್ಟು ಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರವಾಗುವುದೋ ಅಷ್ಟು ಅವನ ಕಾವ್ಯಕೃತಿಯು ಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರವಾಗುವುದು. ಕವಿಯು ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಅನುಭವವನ್ನು ಇದಿರಿಸಿ, ಅದರ ಆಳ-ಅಗಲಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಒಲವಿನ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಹಿಗ್ಗಿನ ಸೆಲೆಯಾಗಿ ಬಾಳ ಬೇಕು. ಇಂಥ ಜೀವನದ ಹಿರಿಮೆಯ ರಸಮಯವಾದ ವಾಣಿಯೇ ಕಾವ್ಯ. ಹೀಗೆ ಸಮಗ್ರಜೀವನವೇ ಕಾವ್ಯವಾಗಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸಿ ಹವಣಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರೇಮಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬನಾಗಿದ್ದೇನೆ, ಹೊಸ ಕಾವ್ಯದ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಎಳದನಿಯನ್ನು ಬೆರಸುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಸಣ್ಣ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಆನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ಎಳಸುವಂತೆ ನನ್ನ ಇಂದಿನ ಬಾಳುವೆಯ ಬಗೆಯಿರುವುದೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಮರೆತಿಲ್ಲ. ಅವರವರ ಆತ್ಮೀಯ ಜೀವನದಿಂದ ಅವರವರ ಕಾವ್ಯನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸೃಷ್ಟಿತ್ವವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಕವನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರೂಪಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೊಂದು ತೋರಬಹುದು. ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ಸೋಲಿನಿಂದ ಹತಾಶವಾದ ಜೀವ, ದುಃಖದಿಂದ ಜರ್ಜರಿತವಾದ ಹೃದಯ ಇವುಗಳೇ ಇಲ್ಲಿಯ ಕವಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಹುತಃ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ಲೋಕದ ಕರುಣ ಕಥೆಯಿಂದಲೂ ದುರ್ವಿಧಿಯ ಅಣಕಾಟದಿಂದಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಅತ್ಯಪ್ತವಾದ ಜೀವವು ಕಲಮಲಗೊಂಡು ಕೂಗಿಕೊಂಡಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಎನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ತೀವ್ರವಾದ ಅತ್ಯಪ್ತಿಯನ್ನು ನಿಜವಾದ ತೃಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಳಿಸಿದ ಪ್ರಘುಲ್ಲತೆಯನ್ನೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಾಣಬಹುದು. ಹಲವು ಕವನಗಳು ನಿರಾಶೆಯನ್ನು ವಿಾರಿ ನಿಂತ ಆಶಾವಾದ,

ದುಃಖವನ್ನು ಗೆದ್ದು ನಿಂತ ಆನಂದ ಇವುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ ರಸನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ವೈದೋರಿವೆ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದ ಕವನಗಳಿಗಿಂತ ಆ ರಸನಿಮಿಷಗಳನ್ನು ನಾನು ಆಯುಷ್ಯದ ಅಕ್ಷಯ ನಿಧಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯರಸಿಕರಾದ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷ ದಿಂದಲೂ ಸಮೃತ್ತಿಯಿಂದಲೂ ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಗುಣವನ್ನು ಅವರು ಗ್ರಹಿಸುವರೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇವುಗಳ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನೂ ಸಹೃದಯರಾದ ವಿಮರ್ಶಕರು ತೋರಿಸಿಕೊಡ ಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾದ ಬಿನ್ನಹವಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯ ಅವುರ್ಣತೆಯ ಅರಿವು ನನಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನನ್ನ ರಸಾನುಭವಕ್ಕೂ ಅದರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ನಡುವೆ ದೊಡ್ಡ ಕೊರಕಲು ನಿಲ್ಲುವುದನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದಿರುವೆ. ಮುಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮಳೆ-ವೋಡಗಳು ಕೂಡಿ ತಂಗಾಳಿ ಬೀಸಿ ಮರಮಳೆ ಬೀಳುವು ದೆಂಬಂತೆ ತೋರಿ ಕೊನೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಹಾರುಹನಿಗಳು ನೆಲಕ್ಕೆ ಸಿಡಿದುಹೋಗು ವಂತೆ ನನ್ನ ಕವಿತೆಗಳು ಪ್ರಕಟರೂಪವನ್ನು ತಾಳುವುದುಂಟು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯ ತರಳತೆಯಿಂದ ಅಲಂಕಾರದೋಷಗಳು, ಶಬ್ದಶಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಕಾವ್ಯಶೈಲಿಯ ದೋಷಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿವೆ. ಇವನ್ನು ಕೇಳಿದ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರೂ ಹಿರಿಯರೂ ನನ್ನ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ನನಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಉಪಕಾರಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ. ಬೇಂದ್ರೆ ಯವರು ನನ್ನ ಕವಿತಾರಚನೆಯ ಆರಂಭಕಾಲದಿಂದ ಉಚಿತವಾದ ಉತ್ತೇಜನ-ವಿಮರ್ಶೆಗಳಿಂದ ಪೋಷಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಈ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಲು ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರೂ ಅಭಿಜಾತ ವಿಮರ್ಶಕರೂ ಅದ ಶ್ರೀ. ಗೋಕಾಕ ಅವರು ಈ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿಯೆ ಎಲ್ಲ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳ ಕೊನೆಯ ಸಂಸ್ಕರಣಕ್ಕೆ ಅವರ ಸೂಚನೆಗಳು ಅದೆಷ್ಟು ಸಹಾಯಕವಾದವೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಾನು ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕೇ? ಆ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ನಾನು ಧನ್ಯ ಎಂದಿಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹೇಳದಿರಲಾರೆ.

ಹೊಸ ಕಾಲದ ಭಾವಗೀತೆಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳು ತಿಳಿಯದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯವು ಮನದಟ್ಟಾಗುವುದು ಕಠಿಣವೆಂದು ತೋರಲು ಇತ್ತೀಚೆ ಕೆಲವು ಸಂಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭಸೂಚನೆಗಳು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಇದು ಯೋಗ್ಯವೆಂದೂ ಉಪಯುಕ್ತವೆಂದೂ ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಅಂತೇ ಈ ಸಂಗ್ರಹದ ಕೊನೆಗೆ 'ನೆರವು' ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕವಿತಾಸಂದರ್ಭ, ಮುಖ್ಯ ಭಾವ ಹಾಗೂ ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಇವುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ವಿಮರ್ಶಕರೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಚಕರೂ ಈ ನೆರವಿನ ನೆರವು ಪಡೆಯಬಹುದೆಂದು ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಕೆಲವು ಕವನಗಳು ಹಾಡಿನ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಸರಾಗವಾಗಿ ಹಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಅವುಗಳ ಸೊಗಸು ಹೆಚ್ಚು ಬಹುದು.

ಈ ಕವಿತೆಗಳ ರಚನಾಕಾಲವನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಮೊದಲು ಯೋಚನೆಯಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹಲವು ಕವಿತೆಗಳ ಕಾಲನಿರ್ದೇಶವು ತಿಳಿಯದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲವೂ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದಿವೆ. ಸಂಗ್ರಹದ ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಓದುಗರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತಿದ್ದಿದಲ್ಲದೆ ಹಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವು ಸರಿಯಾಗದು. ಇಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪತ್ರಿಕಾಕಾರ್ತರು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ನೆನಕೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ಈ ಸಂಗ್ರಹರೂಪವಾಗಿ ಮುದ್ದಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶನಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿಯ ಶ್ರೀ. ಜಿ. ಬಿ. ಜೋಶಿಯವರು ಬಹಳವಾಗಿ ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಸಹಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೊದಿಕೆಯ ಪುಟದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಶ್ರೀ. ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರು ಸಹಾಯಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ನನ್ನ ಅಭಿವಂದನೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ಈ 'ಬಾಸಿಗ'ವನ್ನು ನಾನು ಕಟ್ಟಿ ಕನ್ನಡತಾಯಿಗೆ ಮುಡಿಸುತ್ತಿರುವೆ ನೆಂದರೆ ನನ್ನಂಥ ಮರುಳನಾರು? ಕನ್ನಡ ಭಾಗ್ಯದೇವತೆಯು ತಾನು ಕಟ್ಟಿದ ಕಿರಿಯ ಬಾಸಿಗವೊಂದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೈಗೆ ನೀಡಿರಬಹುದು. ಈ ಬಾಸಿಗ ಬಲದಿಂದ ನನ್ನ ಕಾವ್ಯಜೀವನವು ಪುನೀತವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನವಾಗುವುದಾದರೆ ಅದೇ ನಾನು ಬಯಸುವ ಸಾಫಲ್ಯ.

ಪ ರಿ ವಿ ಡಿ

ನೆನೆಯುವ ೧	ರತ್ನ ಗಂಬಳಿ ೩೧
ವಂದನವು ೨	ತಣ್ಣ ನ ಗಾಳಿ ೩೨
ಅನಂತಶಕ್ತಿಗೆ ೪	ಬೀಸು ತಾಯಿ ೩೩
ಹೊಸಯುಗ ೫	ಅ ಸಂಜೆ ೩೪
ಹೊಸ ಜೀವನನು ತುಂಬು ೬	ರಾತ್ರಿ ೩೫
ನಿಂತೆ ನಿಂತೆ ೭	ಭೂಕಂಪ ೩೬
ಜೀವದ ಹೂವು ೮	ಏರು-ಇಳಿ ೩೭
ನೀನೇ ಉಳಿಸು ತಂದೇ ೯	ಸಂಗೀತಜನ್ಮ ೩೯
ಜಯಂತಿ ೧೦	ಅಪರಂಪಾರ ೪೦
ಅರಿವಿನಾಳದಲಿದ್ದು ೧೧	ಎಂದೊ ಏನೊ ೪೧
ಮೀನಗಾರನಿಗೆ ೧೨	ಮಲೆನಾಡಿಗೆ ಮುಡಿಪು ೪೩
ಕವಿಗಳ ಮಾತು ೧೩	ಭಾರತಹುಣ್ಣಿವೆ ೪೮
ಕಬ್ಬ ಹಣ್ಣು ೧೪	ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಕುರಿತು ೪೯
ಕಾವ್ಯದೇವಿ ೧೫	ನಾಡವರು ೫೧
ಮೂರು ಹೂವು ೧೬	ಎಂಥ ನಾಡಿದು ೫೩
ಸಂಪಗೆಯೆ ೧೭	ಕನ್ನಡದ ಚಂದ್ರ ೫೪
ಲೀಲೆ ೧೯	ಕಾರಣಪುರುಷ ೫೫
ಮಂದಾರ ಹೂವಾ ೨೦	ಯುಗಾದಿ ೫೬
ಬಿದಿಗೆ ಚಂದಿರ ೨೧	ಎಲ್ಲಿದೆ ಯುಗಾದಿ ೫೭
ಬಂದೆಯಾ ಬೆಳದಿಂಗಳೆ ೨೨	ಬೊಂಬೆ ೫೮
ಮರೆಯಾಗದಿರು ಚಂದ್ರಾ ೨೩	ಅಳಿಗಾಲ ೬೨
ಚಂದ್ರ ಹಾಗೆಯೆ ೨೪	ಬಯಲಾಯ್ತು ೬೩
ಕಿರಣ-ರಾಣಿ ೨೫	ಪ್ರತಿಜೀವ ೬೪
ಕಾಮನ ಹುಣ್ಣಿವೆ ೨೬	ಕಲ್ಪಾಂತ ರಾತ್ರಿ ೬೬
ಎಳಹಕ್ಕಿಯೆ ೨೭	ಇಂಥ ಜನ್ಮ ನೋಡೊ ೬೭
ಹೊಸಕಾಲದ ನವಿಲು ೨೮	ಬಡವರ ಹಾಡು ೬೮

ಆನೆ	೬೯
ಎಕೆ ?	೭೦
ಹೆಂಡತಿ ಅಗುವಾ ಹೆಂಗಸೆ ಕೇಳಿ	೭೧
ಗಂಡನಾಗುವ ಜಾಣ	೭೩
ಗೆಳೆತನದ ಗೀತ	೭೬
ಗೆಳೆತನ	೭೭
ಗೆಳೆಯನಿಗೆ	೮೦
ಪ್ರಹ್ಲಾದ	೮೧
ಗೆಳೆಯನಿಗೆ	೮೨
ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ	೮೩
ತಾಯಿ	೮೪
ಪ್ರೇಮವೇ	೮೫
ಪ್ರೇಮಗಂಗಾ	೮೬
ನನ್ನ ಕಮಲಿನಿ	೮೭

ಬೆಳೆಯುವ ಗರ್ಭಕ್ಕೆ	೮೯
ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬ	೯೦
ಬೀರಿಯ ಪ್ರೀತಿಯ ಕರೆ	೯೨
ಜೇತನದ ಚಿಲುವು	೯೫
ಜೀವಗಾಥೆ	೯೬
ಇಂದು ನಾ ನಿಂತಿರುವೆ	೯೭
ಜೀವಶುಕಾ	೯೮
ಕಾಂತಾರದೊಳ ಕಾಸಾರ	೯೯
ಎಲೆ ಜೀವ	೧೦೦
ದಿನದಿನದ ಬಳಲಿಕೆ	೧೦೨
ಮೂಲ-ಮಾನಸ-ಸರ	೧೦೩
ಆನಂದವೇ	೧೦೪
ಬಾಳು ಜೀವವೇ	೧೦೫
ಹಿರಿಯ ಚಿಂದವು	೧೦೬

ನೆರವು ೧-೨೦

ಅರ್ಪಣೆ

ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಹೆಸರಾದ ಕವಿಗಳೂ
ನನ್ನ ಕಾವ್ಯಗುರುಗಳೂ
ಆಗಿರುವ

ಶ್ರೀ. ಅಂಬಿಕಾತನಯ ದತ್ತರಿಗೆ—

ಬಾ ಸಿ ಗ

‘ ಕಟ್ಟಿ ಯುಮೇನೊ ಮಾಲೆಗಾರನ ಪೊಸಬಾಸಿಗಂ
ಮುಡಿವ ಭೋಗಿಗಳಲ್ಲದೆ ಬಾಡಿಪೋಗದೆ. ’

ಶ್ರೀ. ಮುಗಳಿಯವರ
ಬೇರೆ ಕೃತಿಗಳು !

ಬಾಳುರಿ (ಕಾದಂಬರಿ) ೦ ೧೨ ೦

ಕಾರಣಪುರುಷ (ಕಾದಂಬರಿ) ೧ ೦ ೦

ಸೇವಾಪ್ರದೀಪ (ನಾಟಕ) ೦ ೧೨ ೦

ಜಾನನಪಾವಕ (ನಾಟಕ) ೦ ೮ ೦

ನಾಮಧಾರಿ (ನಾಟಕ) ೦ ೧೨ ೦

ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿ (ನಾಟಕ) ೦ ೮ ೦

ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳ :

ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ

ಧಾರವಾಡ.

ನೆನೆಯುವ!

ನೆನೆಯುವ! ನೆನೆಯುವ!

ಅನುದಿನವವನನು ಬೀವಗಳೇ!

ಬೀವನ ಭರದಲಿ
ಆವನ ತೊರೆಯಲಿ
ನಾವೆಯ ನೂಕುತ ನಡೆದಿಹೆವೊ
ಆವನು ಅಡಗಲು
ನಾವೆಯು ತೇಲುವ
ತೀವಿದ ತೊರೆಯದು ಒತ್ತುವುದೊ

ಭೂಮಿಯ ಬದಿಯಲಿ
ವೈದ್ಯನುದ ತುದಿಯಲಿ
ಆಡುವುದಾವನ ಜಿಗುಗುಸಿರೊ
ಸೋಮನ ಸೂರ್ಯನ
ನೇಮದ ನಡೆಯಲಿ
ಸಾಗಿಯುದಾವನ ಹಿರಿ ತೇರೊ

ಆವನು ಇಹನೆಂ-
ಬುವುದಕೆ ತೋರದೆ
ತೋರಿಸುವಾಟವೆ ಹಿರಿಕುರುಹೊ
ಆವನ ಕಂಡಿಹ
ಹೇವದ ಬೀವರು
ಸಾವಿನ ಸೀಮೆಯ ದಾಟಿಹರೊ

ಆವನ ಒಲದಲಿ
ನೋವಿನ ಕಡಲಿನ
ಮೇರೆಯ ಮಾರುತ ನಡೆಯುವೆವೊ
ಆವನ ನೆನೆಯುತ
ಬಾಳನ ಹೆಡೆಯಲಿ
ನಲಿವಿನ ರನ್ನವ ಪಡೆಯುವೆವೊ

ವಂದನವು !

ವಿಶ್ವವೆಂಬ ಅಶ್ವವೇರಿ
ನಡೆದ ಪರಮಪಥಿಕನಡಗಿ
ಯಿರುವ ನಾವನೇನೆ ಇರಲಿ
ಕಾಂಬ ದಿಟದ ಸೊಮ್ಮು-ಸಿರಿಯೆ
ಪ್ರತಿಹೃದಯಸ್ಪಂದನವು
ನಿನಗೀವುದು : ವಂದನವು !

ಕಣ್ಣು ಅಳಿದ ಮೋರೆ ಹುಳಿತ
ಹೆಣ್ಣುತಿರುಕಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ
ಕೂಸು ಕೊಡುವ, ಅಪ್ಪಲೆಂಬ
ಆಸೆಯಿಡುವ, ಮೋಹನೇಹ-
ಶಕುತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದಿಡಿಯು
ಎಳೆತ ಸೆಳೆತ ಬೆರೆತ ತಿಳಿಯು-
ದಗಲ ಜಿಸುಗು-ಚಾಳೆಗೆಯನು
ಅಳಿಯದಳುಕದೊಲವ ಕಂಡು
ಪ್ರತಿಹೃದಯಸ್ಪಂದನವು
ನಿನಗೀವುದು : ವಂದನವು !

ಹಿರಿಯ ಇಳೆಯ ಕಿರಿಯ ಒಂದು
ಕೊಳೆಯ ಮೂಲೆ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ
ಹೊಲಸು ತಿಂಬ ಹುಳಗಳೆರೆಯು
ಮಲೆತ ನೀರ ಹಸಿಗೆ ಹಸಿದು
ದೋಷವಿಂತು ಇಲ್ಲದಂತೆ

ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆವ
ಹುಲ್ಲುಹೂವ ಕುಸುರಿನಲ್ಲಿ
ವಿಶ್ವವೃದ್ಧಿ ಕಾಟವನರಿತು
ಪ್ರತಿಹೃದಯಸ್ಪಂದನವು
ನಿನಗೀವುದು : ವಂದನವು !

ತಂವು ತನ್ನ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟು,
ನೀರು ಹವ್ಯಗಟ್ಟಿ ಹೊಳೆವ,
ಜಗದ ತುದಿಯ ಅಣುವಿನಲ್ಲಿ
ಇರುವ ಬಾಳಲೆಂಬ ಬೇವ-
ದಾಹದಲ್ಲಿ ಸರುವ ಲೋಕ-
ದುಳಿವ ಬಯಕೆಗಿರುವ ಕಾವ,
ಅಳಿವು ಬರೆಯು ಮತ್ತೆ ಮೊಳೆವ
ಆಸೆ, ಬಲವ, ನಿಲವ ನೆನೆದು
ಪ್ರತಿಹೃದಯಸ್ಪಂದನವು
ನಿನಗೀವುದು : ವಂದನವು !

ಗಿರಿಗಳೆರಡು ಕಡೆಗೆ ನಿಂತ
ತೆರೆದ ತುಟಿಯ ತೆರದ ಕೊಳ್ಳ-
ದಾಳದಿರುವ ಮುರುಕು ಮನೆಯು
ಮೂಲೆ-ದೀವಿಗೆಯಲಿ ಎಲರ-
ತಡೆದು ಉರಿವ ಕೆಂಪು ಮುಗುಳಿ-
ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ನೇಮಜಾಲ
ಬಲ್ಲ ನಡೆಪ ಸತ್ಯನಿತ್ಯ-
ನಿಯತರೂಪ ನೋಡಿ ನೋಡಿ
ಪ್ರತಿಹೃದಯಸ್ಪಂದನವು
ನಿನಗೀವುದು : ವಂದನವು !

ಅನಂತಶಕ್ತಿಗೆ

ಊದು ಉಸಿರನು ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮಾನನುಗೊಳಿಸು.
ಬೀರೆ ಬೆಳಕನು ಬೀರಿ ಬೀವರನಿಂದು ಶುಚಿಗೊಳಿಸು.

ನಾವು ಇರುವೆವು ಎಂಬ ಪಂಟಿನ ನುಡಿಯು ಸಾಕಾಯ್ತು.
ಸಾವಿಗಿಂತಲು ಕೀಳು ಈಗಿನ ಬಾಳು ಕೊಳೆಯಾಯ್ತು.

ಇರುತಿಹೆವು, ನಿಜ ಸಮ್ಮ ಹುಲು ಆಸೆಗಳ ಹಿರಿಗೈದು.
ಸರುವ ಲೋಕದ ಲೇಸು ಬಗೆಯದೆ ನಿನ್ನ ಮರೆಮರೆದು.

ಹೀಗೆ ತೊರೆದರೆ ಹೇಗೆ ಸಾಗುವುದಿಳಿಯು ಜನಜಾತ್ರೈ?
ಒಮ್ಮೆ ಮುಳಿ-ಬೆಳೆ ಭ್ರಮೆ ಹಿರಿಬರವೊಂದೆ ಸಮಯಾತ್ರೈ!

ಹೊಸಯುಗ

ಹೊಸಯುಗವ ತರಲೇಳು
ಹಸಗೆಡುತಿಹುದು ಬಾಳು.
ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನೆ
ಸರುವಕಾಠಾರನೆ !

ಹೊಂಬೆಳಕ ಹೊಳೆ ಹರಿಸು
ತುಂಬು-ನಗೆಯನು ಸಿಲಿಸು
ಹರೆಯವೆಲ್ಲಕು ಬರಲಿ
ಚಿರತರುಣತೆಯು ಸಿಲಲಿ

ಮೃರವೆಲ್ಲ ಹಸುರಿಸಲಿ
ಅರಳುಗಳು ಪಸರಿಸಲಿ
ಗಾಳಿಗಳು ಕಂಪಿಸಲಿ
ಬಾಳಬೀಜೆನ್ನಿ ಸಲಿ

ಬೀವ ಬೀವದ ಸೊಲ್ಲು
ನಾವು ಒಂದೆಂದೆನಲು
ಜನ ಜನನಿ ಕಂಡಿರುವ
ಕನಸೊಮ್ಮೆನ್ನಿಜಗೊಳಲಿ

ಹೊಸ ಜೀವನನು ತುಂಬು !

ಹೊಸ ಜೀವನನು ತುಂಬು, ಕಸವ ರಸಗೈವ ದೊರೆಯೆ !
ಹಸಿ ನೆಲದಿ ಹುಳುವಾಗಿ ಜೊಸೆಯುವುದು ಸಾಕಿನ್ನು !

ಕರೆವ ಕೂಗನು ಕೇಳಿ ಮುಗಿಲನವ್ವುವ ಬಲದಿ
ಹರುಷ-ರಂಜಿತ ಪಡೆದು ಹಿರಿದಾರಿಯಲಿ ಹೊರಟೆ;
ಕರೆಯೇಗ ಮರೆಯಾಗಿ ಬಲವೆಲ್ಲ ತಲ ಸೇರಿ
ಅರಿದಾದ ಬಲೆ ಮುಸುಕಿ ಬಲು ಹಲುವಿ ನೆಲಕೆಳೆವೆ.

ಮೇಲುಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ತಾರೆಗಳ ಬಳಿಸಾರಿ
ಹಾಲು-ಬೆಳಕನು ತಂದು ಜೀವವುಣ್ಣಿಸಲೆಂದೆ;
ಮೇಲು ಅಂತಿರಲೇಗ ಆಸೆ-ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣು
ಜಾಲಗಳು ಕೆಳಸೆಳೆದು ತಳಲೋಕಕೆಳೆಯುತಿವೆ.

ನಿನ್ನಿರವು ಬಲವನಲಿ ನೀನೆ ನೀ ಬಲವೆಂದು
ಎನ್ನ ಮೈ-ಮನ-ಮಾತು ಬಲವು ವಿಸಾಲು ಎಂದೆ;
ಮುನ್ನವೇ ಆ ಬಲವು ಹುಲುಬಯಕೆಯಾಗಿದುದು
ಇನ್ನು ನಾನಿರಲಾರೆ ಬಾ ಮರಳಿ ಮೈದಾಳು.

ನಿಂತೆ ನಿಂತೆ!

ಎಂತೋ ಎನಿತೋ ನಿಂತೆ ನಿಂತೆ
ನಿನ್ನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲುದಿರು
ಚಿಂತಿಸುವವ ನೀನೆ ಎಂದು
ಸಂತವಿಸುವ ಮನವ ವಾರಿ

ಕಾಯುತಿರಲು ನಿನ್ನ ಉಸಿರು
ಅರಿತು ಅರಿಯಲಾರದಂತೆ
ನೋಯುತಿಹುದು ಜೀವವೀಗ
ನೀನೆ ಏಕೆ ತೋರೆ ಎಂದು

ಅರಸ ನಿನ್ನ ಕರುಣೆ ಬಲ್ಲೆ
ತಿರುಕನಾಗಿ ಕರೆಯಲೊಲ್ಲೆ
ಅರಿತು ಇದನು ಕರೆವೆ ನಿನ್ನ
ಬರವೆ ಬೇಕು ಬೇಕು ಎಂದು

ಸಾಕು ಒಡೆಯ, ಯುಕ್ತ ಸಾಕು
ನಾಕ ಲೋಕ ಲೀಲೆಗಳಿ
ತೋರೈ ಇರವು ಕುರುಹು ಸಾಕು
ವೇಕು ಮರೆಯದಿರವು ಅರಿವು

ಮನವು ಸೋತ ಕ್ಷಣವು ಈಗ
ಸಂಬು ಎಂಬ ಗೆಳತಿ ಸರಿಯೆ
ನೆನಿವ ಮೊರೆವ ಜೀವವೊಂದೆ
ಸನಿಯದಲ್ಲಿ ಇನಿಯ ಬಾರೊ

ಜೀವದ ಹೂವು !

ಈ ಜೀವದ ಹೂವು

ನೀನೆ ಕಾವ, ದೇವ !

ಪ.

ನೀನೂರಿದ ಮರವೆ,

ನೀನೆ ನೀರೆರೆವೆ.

ನೀನೂದಿದ ಉಸಿರೆ,

ನೀನೆ ಎಲೆ-ಹಸಿರೆ.

ಅ. ಪ.

ಚಳಿಗಾಳಿಯು ತಿನಿಯೆ,

ನಿನ್ನ ಇರವರಿಯು

ನೆರವಿಲ್ಲದ ಬಾಳ್ವೆ,

ಬನ್ನವೆನೆ ಮೊರೆವೆ.

ಹುಳು ಮೈಯನು ಕೂರೆಯೆ,

ಚೆಂದವಿದು ಹೊರೆಯೆ.

ಹಸವಳಿದಿರೆ ಎಸಳು,

ನಿನ್ನ ಜಸ ಮಸುಳು.

ಕರಿಬಂಡುಣಿ ಹೀರೆ,

ಎನ್ನ ರಸವಾರೆ.

ಬರಿದಾಯಿತೆ ಕರುಣೆ,

ಚೆನ್ನ ಎನೆ ಸ್ಮರಣೆ.

ಬಹುಜನ್ಮದಿ ಯಾಕೆ,

ಪೂರ್ಣ ಈ ಮಾಳ್ಕೆ.

ನರುಗಂಸಿದು ಹಾಳೆ,

ನೀನೆ ನೆರೆ ತಾಳೆ.

ನೀನೇ ಉಳಿಸು ತಂದೇ !

ಕಳಚುತ್ತಿದೆ ಕಟ್ಟಿದಾ ಗುಡಿಯೊಮ್ಮೆ, ನೀನೇ ಉಳಿಸು ತಂದೆ !
ತಳ ನಡಗುತ್ತಿದೆ, ಹೊನ್ನ ಹಿರಿಕಳಸ ಕೆಳಕೆಳಗೆ ಬಾಗುತ್ತಿದೆ !

ಭಾನು ನೆರೆ ದೀಪಿಸುವ ಹೊನ್ನ ಹೊಳಪಿಲ್ಲದಲೆ
ಮಣ್ಣು ಮುಸುಡಿಗಳೆನ್ನ ಕಣ್ಣು ಕೊರೆಯುತ್ತಿವೆ.
ನೀನೆ ಕೆತ್ತಿದ ದಿವ್ಯ ಮನುಜಮೂರ್ತಿಗಳೆಲ್ಲ
ನಿನ್ನ ನಣಕಿಪ ಸುಣ್ಣು ಬಣ್ಣವಾಗಿಹವು !

ಹೃದಯಗರ್ಭದಿ ನಿಂತು ನಿಚ್ಚಳದಿ ಕಾಣುತ್ತಿಹ
ಪದುಮ ಪೀಠದ ಪ್ರತಿಮೆಯದು ಒಡೆದುರುಳಿದೆ.
'ಅದುವೆ ಶಿಲೆ, ದೈವತದ ನೆಲೆಯೆ ಅದು ?' ಎಂದೊದರಿ
ಗದರಿಸುತ್ತ ಕೇಳುತ್ತಿವೆ ಜೀವಕೋಟಿಗಳು !

ಗಾಳಿಯಲೆಯಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತುದಾಗಿಯೂ
ಬಾಳುವೆಯ ಬಟ್ಟಲದಿ ಬಚ್ಚಿರುವ ಜೇನೇ !
ತಾಳಲಾರಿಸು ತಾಳೆ, ಬೀಳುಗುಡಿನೋಟವನು
ಏಳು ಬಾ ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ನಿನ್ನ ಮನೆ ನಿಲಿಸು !

ಜಯಂತಿ

ತೊಳಲಾಟದುದರದಲಿ
ತೊಳಗುತಿಹ ಜೀವನದ
ರನ್ನವನು ನೀಸಿತ್ತೆ
ಜಯ ಜಯ ಜಯಂತಿ !

ಅವ್ಯಕ್ತದಾಗಸದಿ
ಆಡುತಿಹ ಆತ್ಮನನು
ಮೈಪಂಜರದಿ ಹಿಡಿದೆ.
ಜಯ ಜಯ ಜಯಂತಿ !

ಸಾವು ಕೈಸೆರೆಯಾಗಿ
ಸಾವು ಮಾರಿದ ದಿವ್ಯ-
ಮಾನವನ ಜನಯಿತ್ರಿ
ಜಯ ಜಯ ಜಯಂತಿ !

ಸೋಲಿನಲ್ಲಿ ಗೆಲವಿನಲಿ
ಲೀಲೆಯಿಂದಲಿ ತಂದೆ-
ಯನು ನೆನೆಯುವುದನಿತ್ತೆ
ಜಯ ಜಯ ಜಯಂತಿ !

ಆತ್ಮತಿಶುವಿನ ಕೂಡ
ಎತ್ತ ಮಲಗಿಹೆ ನೀನು ?
ಬಾಗಿಲನು ತೆರೆಯೇಳೆ.
ಜಯ ಜಯ ಜಯಂತಿ !

ವಂದನವು ನಿನಗವ್ಯ
ತಂದೆಯನು ತೋರಿಸಾ
ಇಂದು ಇಲ್ಲವೆ ನಾಳೆ
ಜಯ ಜಯ ಜಯಂತಿ !

ಅರಿವಿನಾಳದಲಿದ್ದು—

ಅರಿವಿನಾಳದಲಿದ್ದು
ಬರುವನಾತನು ಹರಿಯು
ಹೊರಗಣಂಗಣದಲ್ಲಿ
ಹರಿಯನಾತನು ದೊರೆಯು.

ಕರಣಗಳು ಕೈಮುಗಿದು
ಶರಣುಶರಣೆಂದು ಕರೆಯೆ
ಬರನು ಬರಿಕರೆಯುವುದ
ಅರಿತು ಕೇಳುತಲಿರುವನು.

ಕರಣಗಳು ಕೈಸೋತು
ಮರವಿನಲಿ ಮನ ಮುಲಗಿರುತಿರೆ
ಭರದಿ ಬರುವನು ಹರಿಯು
ಒರತೆಯೆಂದದಿ ಮಳಲಿನಲ್ಲಿ.

ಕರೆದರೂ ಬರನೊಮ್ಮೆ
ಕರೆಯದಿದ್ದರು ಬರನು
ಅರಿಯದಾರಿಗೂ ಹರಿಯ ಕರುಣೆ.
ಅರಿವನವನೇ ನಮ್ಮ
ಅರಿವಿನೊಳಬಯಕೆಯನು
ಅರಿತದನು ಬರುವ ಝರಿಯಂತೆ.

ಇದನರಿಯದಲೆ ನಾವು
ಇದಿಯೆಂದು ಆಡುವೆವು
ಕದನವನು ಹೂಡುವೆವು ಕಾಣದಾ ಹಗೆಯೊಡನೆ.
ಅದುವೆ ನಮ್ಮಯ ಬಯಕೆ
ನದಿಯವೊಲು ಕುಣಿದು ಬರೆ
ಅದು ಎನಿತು ಹರಿಯ ಜಯೆಯೆಂದಾಡಿ ಹಿಗ್ಗುವೆವು.

ಮಾನಗಾರನಿಗೆ

ಏ ಮಾನಗಾರನೇ, ನೀನೆತ್ತಬೇಡೊ!
ಸೌಂದರ್ಯಸಾಗರದಿ ನಾ ಮಿಂದು ನಲಿವೆ.

ಅಮಿಷದ ಕೀಳುಹುಳದಾಸೆಯನು ಹಚ್ಚಿ
ಕಾಮಿಯೊಲು 'ಆ'ಯೆಂದು ಬಾಯ್ತೆರಸಬೇಡೊ.

ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಲದೆ ನಾ ಸುಳಿವೆ ನಲಿವೆ
ಯಾವಾಗಲೂ ಅನಿಮಿಷನು ಆಗಿ ಸಾಗಿ.

ನಿತ್ಯವೂ ತೆರೆದಿರುವ ಸಿರಿಗಣ್ಣಿನಿತ್ತೆ
ನಿತ್ಯವಾಗಿಯು ನಡೆವ ಬೇವನವನೀಯೊ.

ಮೋಹಮಾಟಗಳಿಂದ ಸಾವಸೆರೆತರುವ
ಜಾಳಿಗೆಯ ಬೀಸಾಡಿ ಬೇವ ಕೊಳಬೇಡೊ.

ಓಲಾಡುತಿಹೆನು ಹಿರಿಹಿಗ್ಗಿ ನಾನಿಲ್ಲಿ
ಜಾಲದಲಿ ಹಿಡಿದೆನ್ನ ನಡೆ ತಡೆಯಬೇಡೊ.

ಕವಿಗಳ ಮಾತು

ದೇವನಾದೇಶವನು ಪಡೆಯದಲೆ

ನಾವು ನಡೆಯೆವು ಸವಿನುಡಿಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ.

ಭಾವನೆಯ ದೇವದೂತನು ಕರೆಯೆ

ನಾವು ನಡೆವೆವು ಸವಿನುಡಿಯ ಕೆಜ್ಜಿಯಲ್ಲಿ.

ಜಸವೆಂಬ ನಾಡರಸಿ ತನ್ನ ಸವಿ-

ಯೊಸಗೆ ಬೀರುವ ಬೇಹಿನಾಳುಗಳ ಕಳುಹಿ

ಹಸವೆತ್ತ ಮುಕುಟವನು ಸಲ್ಲಿಸೆಯು

ವಶವಾಗದಾವು ನಡೆವೆವು ಸಮ್ಮ ಪಥದಿ.

ಅವಳು ತಾನೆಯೆ ಒಂದು ಸಮ್ಮ ಚೆಲು-

ಕವನಗಳ ಕಾಲರಥದಲ್ಲಿ ಸಾಲಿರಿಸಿ

ಸವಿಗಾತಿ ಮೆರಸಿದರೆ ಮೆರಸಬಹುದು

ನಾವು ನಡೆವೆವು ಸಮ್ಮ ನಿಜದಾರಿಯಲ್ಲಿ.

ಸತ್ಯಸೌಂದರ್ಯವಾನಂದ ಸಂ-

ಪ್ರೀತಿ ನಿಜಕಲೆಯ ಗಾರುಡಿಯೆಂಬರಿವರ

ಈ ತೆರದಿ ಐವರೂ ಚೆಲುವೆಯರು

ನಿತ್ಯ ನಡಸುವರೆಮ್ಮ ಕೈಸನ್ನೆಯಿಂದ.

ನಾವು ನಡೆವುದು ದೇವನಾಜ್ಞೆಯಿಂದ

ನಾವು ಪಡೆವುದು ದೇವನಾನಂದಲಹರಿ.

ನಾವೆಂಬುವುದು ಸುಳ್ಳು, ಬರಿಮಾತು;

ದೇವನೇ ಈ ಎಲ್ಲ ಕವನಗಳ ಬರೆವ !

ಕಬ್ಬಹಣ್ಣು

ಕಬ್ಬದೋಟದ ಎರೆಯು
ಮನವೆನಿತು ಮಡಿಮಾಡಿ
ಎತ್ತಲೂ ಸಾಲಾಗಿ
ಬಿತ್ತಿ ಬೀಜದ ರಾಸಿ
ಹಗಲೆಲ್ಲ ನೀರುಣಿಸಿ
ಇರುಳಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿರೆ—

ಬೆಳಗಿನೆಳಗಾಯಲಿ
ಜೆನುಗುದೇರನು ಎರಿ
ತಾನೆ ತಾ ಮಾಮ್ಮೆಮ
ಬಂದೊಡನೆ ಮುದ್ದಿಟ್ಟು
ಹೊಂದಿಸದೆ ಜೀವಕಳೆ-
ಯೆಂದಿಗೂ ಮರೆಯಾಗೆ—

ಬೀಜ ತಾ ಮೊಳೆಯಾಗಿ
ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಕಾಯಾಗಿ
ಕಳೆಗೊಂಡು ರಸದುಂಬಿ
ಕೈಸಾರುವುದೆ ಕಬ್ಬಹಣ್ಣು?

ಕಾವ್ಯದೇವಿ !

ಒಬ್ಬಳೇ ಬರಬೇಡ
ಕಾವ್ಯದೇವಿ !
ಮುಬ್ಬು ಮುಸುಕಿದ ಎನ್ನ
ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ.
ಗರ್ಭಶ್ರೀಮತಿ ನೀನು
ಕಲೆಯ ಕನ್ನೆ
ಸಿಕ್ಕುಸಿಕ್ಕುಡೆಯಲ್ಲಿ
ಸುಳಿಯೆ ರನ್ನೆ
ನನಗೆನ್ನ ಅರಮನೆಯೆ
ಕಾಣದಿರುವೆ.
ಅರಸು ನಾನೆಂಬುದೂ
ಅರಿಯದಿರುವೆ.
ನನ್ನ ಬಗೆನಾಡವರು
ಕೂಡಿ ಇರರು.
ತಮ್ಮ ಕಲಹದಿ ನನ್ನ
ಕೊಲದೆ ಇರರು.
ಬೇಡ ತಾಯೇ ಇಂಥ
ಬಡವನೆಯೆ
ಕಾಡು-ಬೀಡಿಗೆ ಬರುವ
ಸಾಸ ಬೇಡ.
ಬರುವ ಸನ್ನೆಯ ಕೂಡ
ತಿಳುಹಬೇಡ

ಅರಿಕೆ ನುಡಿಯಾಳುಗಳ
ಕಳುಹಬೇಡ.
ನೀನು ಬರುವುದ ಕೇಳಿ
ಎದೆಯ ನಡುಗು !
ಗತಿಗಾಣದಿರವು ಮನೆ-
ಬುಡದ ನಡುಗು !
ನೀನೆನ್ನ ನಲ್ಲಾಯಿ
ಅದನು ಬಲ್ಲೆ
ಆದರೀ ಸಮಯದಲಿ
ಸೊಗಸೆ ಇಲ್ಲೆ.
ಹೇಳಲೇ ದೇವಿ ಒಳ-
ಬವಣಿಗಳನು
ತಾಳಿನೇ ನನ್ನೊಡೆಯ-
ಸಗಲಿಕೆಯನು
ಅವನ ಕಾಣದ ಚಿತ್ತ
ಕತ್ತಲೆಯಲಿ
ಅದ್ವಿ ಮಾಡಿದ ಮುದ್ದೆ
ಬಿತ್ತರದಲಿ
ಅಂತೊಬ್ಬಳೇ ಬೇಡ
ಇನ್ನು ಮುಂದು
ಎಂದರೇ ಬಾ ದೇವಿ
ಬಿಳಕು ತಂದು.

ಮೂರು ಹೂವು

ಮಲ್ಲಿಕಾ ಬಕುಲ ಚಂಪಕಾ
ಸಾಕು ನನಗಿಸಿತೆ ಈ ಸುಕಾ!
ಇಲ್ಲಿ ನಾ ಸಕಲ ಶಾಂತಿಯಾ
ಉಂಡೆ ಕೈವಲ್ಯಕಾಂತಿಯಾ
ಎಲ್ಲ ಈ ಜಗವನಳಿಯಿಸಿ
ಹೂವ ಸೌರಭ್ಯವುಳಿಯಿಸಿ
ದೇವ ತಾ ಮರೆಯೆ ಆದರು
ಅವನ ಕಾರುಣ್ಯ ಹೋದರು
ಮಲ್ಲಿಕಾ ಲತೆಯ ಮನೆಯಲಿ
ಮೊಗ್ಗಿ ಹೂವುಗಳ ನೆರಳಲಿ
ಚಂಪಕಾವಳಿಯ ಹಸೆಯೊಳು
ಬಕುಲಮಾನಿನಿಯ ಕೆಲದೊಳು
ಸಿಕ್ಕುವಾ ನಲಿವನುಣ್ಣುವೆ
ಸಿಡಿಲಸೂ ಸವಿಯ ಮಾಡುವೆ.
ಅಲ್ಲವೋ ಬರಿಯ ವಾಸನೆ
ಅಲ್ಲ ಬರಿ ಕಣ್ಣ ಪಾರಣೆ.
ಜೀವ ಚೆಲುವೆನುವ ಗೆಳೆಯರು
ಸಾವುಮ್ಮೆಯುಳಿದ ಎಳೆಯರು
ಗಾಳಿಮಂಚದಲಿ ಬೆರೆಯುತ
ಬೇರೆಯೆಂಬುದನು ಮರೆಪುತ
ಹಿಗ್ಗಿನಾ ತುದಿಯನೇರುತ
ಹೊಂದಿದಾ ಸವಿಯ ಅಮೃತ
ಸಖ್ಯದಾ ಕಂಪು ಗಮಗಮ!
ನಿತ್ಯ ಯಾತ್ರಿಕರ ಸಂಗಮ!

ಸಂಪಗೆಯೆ !

ಸಂಪಗೆಯೆ ! ನನ್ನೆದೆಯ
ಸಂಪ್ರೀತಿಯಲರೊಡನೆ
ಮದುಮೆಯಾಗುವೆನೆಂದು
ವಧುವಾಗಿ ನೀ ಖಂಡು
ಮಿದುಸುಳದಿಯನು ಧರಿಸಿ
ಮದುಮಗಳ ಮಾಟದಲಿ
ತುದಿಗೈಯ ವೇದಿಕೆಯ
ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರಲು
ಅದುವೆ ನಿನ್ನ ಧರದಲಿ
ತನಿವ ಕೆಂಪನ್ನ ಕಳೆಯು !

‘ ಎದೆಯಾಣ್ಣ ಬರಲಿಲ್ಲ
ಅದೆನಿತ್ತೋ ನಾ ನಿಲಲಿ ’
ಎಂದೆನ್ನ ನಯನಗಳ
ಮಂದಿರವ ನೋಡುತ್ತಲಿ
ಕಸಲಿಯಿರೆ ಸಂಪಗೆಯೆ
ಮನದಿ ನೀನೆನ್ನ ಮನಕೆ,
ಕೆನ್ನೆಗಳ ಮೇಲೆಲ್ಲ
ಬನ್ನದಲಿ ಬೆಳೆಯಿತೇ
ಅದುವೆ ನಿನ್ನ ಧರದಲಿ
ತನಿವ ಕೆಂಪನ್ನ ಕಳೆಯು !

ಬೇಡ, ಅಳುಕಲು ಬೇಡ
 ಬಾಡಿ ಬಳುಕಲು ಬೇಡ
 ಪಡೆದವರ ಮಡಿಲಿಂದ
 ಬಿಡಿಸಿ ತಂದಿಹೆನೆಂದು;
 ಮಡದಿಯಾದವಳಿಗೆ
 ಒಡನಾಡಿಗಳು ಇಲ್ಲ,
 ನುಡಿವನೊಬ್ಬನೆ ಒಡೆಯ
 ನುಡಿಸುವಳು ನೀನೊಡತಿ
 ತಿಳಿಯದಲೆ ಇದು ತರಳೆ
 ಕೆರಳಿರುವೆ ನೀ ಮಗುಳೆ
 ಅದುವೆ ನಿನ್ನ ಧರದಲಿ
 ತನಿವ ಕೆಂಪನ್ನ ಕಳೆಯು !

ನೇಹದಿನಿಯನು ಬರುವ
 ಸ್ನೇಹದ್ವಾರನ ತೆರೆವ,
 ಅಂಗೈಯ ಪದ್ಮದಲಿ
 ಶೃಂಗಾರ ಪೀಠದಲಿ
 ಮೇಲೆ ನೋಡದೆ ಕುಳಿರು
 ದಾರಿ ಕಾಯುತ ಕುಳಿರು
 ಮುಚ್ಚಿ ಮುಕುಲಿತವಾದ
 ನಾಚಿಕೆಯ ನೈದಿಲೆಯೆ !
 ಮೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಂಪಗೆಯೆ !
 ಹೆಚ್ಚಳವದೇಕಿದೆಯೆ ?
 ಅದುವೆ ನಿನ್ನ ಧರದಲಿ
 ತನಿವ ಕೆಂಪನ್ನ ಕಳೆಯು !

ಲೀಲೆ

ನನ್ನ ಕೈಬಿರಳುಗಳ
ಸಂಪಗೆಯ ಅರಳುಗಳ
ಮಾಡೆಂದು ಎನ್ನ ಮಾಡಿದವಂಗೆ ಬೇಡುವೆನು;
ಮಾಡದಿರೆ ಹಾಗೆಂದು ನಾನೆ ನಾ ತಿಳಿಯುವೆನು.

ಮೂಗು ಸಂಪಗೆಯಾಗೆ
ಮೂಸಿ ನೋಡೆನು ಆಗ
ವಾಸನೆಯು ವಾಸನೆಯ ಮೂಸಿ ನೋಡುವುದೆಂತು ?
ನಾಸಿಕವು ನಾಸಿಕವೆ ಆಗಿರಲಿ ಅದಕೆಂತು.

ಬೆರಳು ಸಂಪಗೆಯಾಗಿ
ಚೆಲುವಿಕೆಯ ನೆಲೆಯಾಗೆ
ಕರವ ಮುಟ್ಟಿದಡೆಲ್ಲ ಕಂಪು ಬೀರುವುದಲ್ಲ !
ಹೆರವರೆನ್ನವರು ಕರೆಕರೆದು ಕಾಣುವರಲ್ಲ !

ಬೆರಳು ನಸುಬಾಡದಿಹ
ಹೊಸ ಹೂವು ತೆನೆಯಾಗೆ
ತಮ್ಮ ನಿಜವನು ಅರಿತು ಮಾಮ್ಮೆಯನನು ಲೀಲೆ-
ಯಾಣ್ಣನನು ನೆನೆಯುವವು ಕೈಮುಗಿದು ನೋಡಿ ಮೇಲೆ !

ಮಂದಾರ ಹೂವಾ !

ಬಂದಾರ ತಂದಾರ ಮಂದಾರ ಹೂವಾ
ಇಂದ್ರನ ಸಂದನದ ಪೂವಾಡಗಿತ್ತೀರು,
ಬಂದಾರ ಕೊಳ್ಳಿರೊ ಮಂದಾರ ಎಂದು
ಅಂದಾರ ಇಂದ್ರನ ಸಂದನದ ಚೆನ್ನೇರು.

ಅಂದಾದ ಅಂದೂಗಿ ಬಂದಾಗಿ ಬಂದು
ನಿಂದಾರ ಗಿಲಿಗಿಲಿಯ ನಾದದಲಿ ನೀರೇರು,
ಬಂದಾರ ಕೊಳ್ಳಿರೊ ಮಂದಾರ ಎಂದು
ನಿಂದಾರ ಸಂದನದ ಪೂವಾಡಗಿತ್ತೀರು.

ವಾಸವ ರಾಯನ ಹಿರಿಹೂವು ಎಂದು
ದೇಶವ ತಿರುಗಿದರು ಪೂವಾಡಗಿತ್ತೀರು
ವಾಸವ ನೋಡಿಕೈ ಬಿಡುವರು ಹೂವಾ
ಲೇಸೆಂದು ಕೊಳ್ಳುವರಾರೊಲ್ಲೊ ಜಗದಾಗ.

ಮುನಿದಾರ ಮನದಾಗ ತಿಂದಾರ ಹಲ್ಲಾ
ಮಂದಾರ ಹೂವಿನ ಪೂವಾಡಗಿತ್ತೀರು
ತಂದಾರ ಅಂದಾದ ಮಂದಾರ ಹೂವಾ
ಬಂದಾರ ಸುರುವಾರ ಸಂದನದ ಕೆರಿಯಾಗ.

ಅಂದಾರ ಇಂದ್ರನ ಬಳಿಗೋಡಿ ಹೋಗಿ
“ ಮಂದಾರ ಹೂವನು ಬಂದಾರ ಕೊಳಲಿಲ್ಲ
ಬಂದಾರ ಕೊಳಲಿಲ್ಲ ಲೋಕದ ಮಂದಿ
ನಿಂದಾವ ಲೋಕದ ಬಲುಹೂವು ಎಂದೇನೊ ! ”

ಬಿದಿಗೆ ಚಂದಿರ

ಬಿದಿಗೆ ಚಂದಿರನಿಂದು
ಉದಯವಾದನು ನೋಡು
ಹೃದಯವೇ ! ಕದ ತೆರೆದು
ಹೊರನುಗ್ಗಿ ಬರಮಾಡು.
ತಿಳಿಯ ಬಿಳಿತೋರಣದ
ಕಳೆಯ ತಿರುಳನು ಹೀರು
ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿರುವ
ಒಳಹೊರಗುಗಳಲಿ ಬೀರು.

ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸತಿಂಗಳಿನ
ಹೊಸತಿಲದಿ ಮೈದೋರಿ
' ಹೆಚ್ಚು ವುದು ಹೊಂಬೆಳಕು
ಹೊಸಗೈದು ಬೆಳಗುವುದು
ಕಾರಿರುಳ 'ನೆಂದೀಗ
ಬೆಳಕು ನಾಡಿನ ಲಕ್ಷ್ಮಿ
ಸಾರುವಳು ಎಳಶಶಿಯ
ಬಿಳಿಯ ಕಾಳಿಯನೊಡುತ್ತ.

ಹುಣ್ಣಿವೆಯು ಬರಲಿ ಬರ
ದಿರಲಿ ಮೊದಲಿರುಳ ಈ
ನುಣ್ಣಿನೆಯ ಗೆರೆ ಕೊರೆದ
ಹಿರಿಯನು ತಣಿಗಂಡ
ಬಿಳಿಯ ಚುಕ್ಕಿಯ ಹಾ
ಬಿಲ್ಲು ಬೆರಗಾದ ಬಗೆ
ಕಳೆಗೊಂಡು ಮೇಲೇರಿ
ಚೆಲ್ಲದಲಿಯೊಸುತಿಹುದ

ಎನು ಈ ಬಿಳಿಬೆಳಗಿ-
ಸವತಾರ ! ಬಾಂದಳದಿ
ಎನೆಂಥ ಕಿರಿದರೊಳು
ಹಿರಿಚೆಲುವು ! ಕೊಂಕು-ಸು !
ದೇವಶಿಲ್ಪಿಯು ತನ್ನ
ನೆಲದೆಲ್ಲ ನಿರ್ಮಿತಿಗೆ
ಚಿಕ್ಕಗಣ್ಣು ತೆರೆದು
ನಕ್ಕ ನಗೆಮುಗುಳಂತೆ ತೋರುತಿಹುದೊ !

ಬಂದೆಯಾ ಬೆಳದಿಂಗಳೆ !

ಎಂದಿಸಿಂದಲಿ ಕರೆದು
ನೊಂದು ಸುಯ್ಯರೆಯುತ್ತಿರೆ
ಅಂದೆನ್ನ ಅಂಗಳದಿ
ಬಂದೆಯಾ ಬೆಳದಿಂಗಳೆ ಸ.

ಅಂದದೊಡತಿಯು ಕೊಡದೆ
ಹಿಂದೆ ಮರೆಮಾಜಿದಾ
ಮಂದಹಾಸದ ನೆರವಿ-
ತಂದು ತಿಳಿಬಿಳಿಯಾಗಿ.

ತೋರಿ ನೀರಿನ ಭಾರ
ತೋರಗತ್ತಲೆ ಕವಿಸಿ
ಸಾರುತ್ತಿರೆ ಈವರೆಗೆ
ನೂರು ಮೋಡದ ಸಾಲು.

ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರೆ ನಾನು
ಕಳೆಯ ಕೆಂಗದಿರನನು
ಪ್ರಳಯದಿರುಳಲಿ ಮಿಣುಕು-
ಹುಳದಂತೆ ಹಲುಬುತ್ತಿರೆ.

ತಾನೇಕೊ ನಿದ್ರಿಸುವ
ಚೆನ್ನ ಚೆಲುವಿನ ಹಿರಿಯ
ಕಣ್ಣೀಗ ತೆರೆದೊಮ್ಮೆ
ಮಣ್ಣು ಹೊನ್ನಾಗಿರಲು.

ಮರೆಯಾಗದಿರು ಚಂದ್ರಾ !

ಕರೆಕರೆದು ಕಾಡಿಯೂ
ಬರುವಿ ನೀ ತುಸುವೆಯೆ
ಹಿರಿಮುಗಿಲ ಹರಹಿಸಲಿ
ಮರೆಯಾಗದಿರು ಚಂದ್ರಾ ! ಪ

ತೆರವಾಗಿಹುದು ಬೇವ
ಮರಳಿ ನೆರೆ ತುಂಬುವುದು
ಸುರಿಸುರಿದು ನೀನೀವ
ಸರುವ ನೀ-ಸೋನೆಯನು.

ನಿನ್ನ ಜೊನ್ನ ಕೆ ನಲಿವು
ತಾನಾಗಿ ಮುಗಿಲೇರಿ
ನಿನ್ನಿ ದಿರು ಹಾಡದೇ
ತನ್ನ ನನ ಎನೆತೆನುತ ?

ಮರುಬುವಿಯ ಮರೆಯಿಸುತ
ಮರುಳಿಸುವ ಮೋಡಿಮನೆ-
ನಿಲಿಪಳವು ನಿನ್ನಯಾ
ಕಿರಣಮಂತ್ರದಲಿಹುದು.

ಬೆಳಕು ನುಗಗುತ್ತಲಿರುವ
ತೆಳುವೋಡ ಕರಿಮೋಡ-
ಗಳನೆಲ್ಲ ಕಳುಹಿಬಿಡು
ಉಳಿಯಯ್ಯ ತಿಳಿಯಾಗಿ.

ಚಂದ್ರಹಾಗೆಯೆ !

ವರುಷವೆಂಬ ಪರುಷ ಹೊಂದಿ
ಹರುಷ ಹೊಳೆದು ನಿಲುವ ಹಾಗೆಯೆ
ಮುಗಿಲ ನಡುವೆ ಮೊಗವ ಚಾಚಿ
ನಗುವ ನಲಿವ ಚಂದ್ರ ಹಾಗೆಯೆ !

ನೀರುಹನಿಯ ಭಾರವಾಂತು
ಸಾರೆ ಮೋಡವವನ ಕೆಳದಲಿ
ಕಳೆದು ಕರೆಯ ಬಿಳಿದು ಬರೆದು
ಕಳುಹುತಿರುವ ಬಾಸಬಯಲಲಿ.

ದಿನದ ತಂದೆ ಬಿನದವಿರದೆ
ಕುಸುಗಿ ಆಡಗಿ ಇರುವ ಕಾರೊಳು
ಮಿಗಿಯೆ ಇರುಳ ಹಗಲು ತಾನು
ಹಗಲುಗೊಳಿಪ ಹಿರಿಯ ಇರುಳನು.

ನೆಲದಿ ಹಿಂದೆ ನಲಿದ ಜೀವ
ತುಳಿದು ನೋವ, ನಕ್ಕ ನಗೆಯನು
ಬಿಗಿದು ತನ್ನ ಮೊಗದಿ ಈಗ
ನಗುವನದನೆ ಚಂದ್ರ ನಗೆಯನು !

ಕಿರಣ-ರಾಣಿ

ಹೊಳೆವ ನೀರಮೇಲೆ ಕುಣಿವ
ಬೆಳದಿಂಗಳ ಕಿರಣರಾಣಿ!
ಕುಣಿದು ಕುಣಿದು ದಣಿಯದಿರುವ
ನಿಚ್ಚನಗೆಯ ತವರು ಚಾಣಿ!

ಸೂರ್ಯಲೋಕದಿಂದ ಬಂದು
ತಂಪು ಬೀಡು ತಿಂಗಳನಲಿ
ಕುಣಿತ ಕಲಿತು ಇಳಿಗೆ ಇಳಿದ
ಬೆಳದಿಂಗಳ ಕಿರಣರಾಣಿ!

ನೀರ ರಂಗದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿ
ತೆರೆಯ ತಾಳದೊಡನೆ ಬೆರೆತು
ನೀಲನಭದ ತಾರೆ ನೀರಿ
ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಕುಣಿವ ರಾಣಿ!

ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿ
ತೆರವು ಎಂಬ ತೆರದಿ ತೋರಿ
ಸಂಪುನವರ ನಲೈಕಾಂಬ
ಹಿಗ್ಗು-ಕಡಲ-ಕುರುಹು ಚಾಣಿ!
ಬೆಳದಿಂಗಳ ಕಿರಣರಾಣಿ!

ಕಾನುನ ಹುಣ್ಣಿವೆ !

ಕಾನು ! ಇದು ನಿನ್ನ ಹುಣ್ಣಿವೆಯಂತೆ ! ಬೀದಿ ಬೀ-
ದಿಗೆ ನಿನ್ನ ಬೆಂಕಿ-ಬಾಯಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಸಾ-
ವನ ಹರುಷ ಹುಚ್ಚಿನಲಿ ಬೊಬ್ಬಿರಿವ ದಿನವಂತೆ !
ಆಯ್ಕೋ ಅಣಕಾಟವೇ ! ನೀನೆಂದರಿಯದ
ಪಿಳ್ಳೆಗಳು ಮನೆಮನೆಗೆ ಅಲೆದಾಡಿ ಕುಳ್ಳು-ಸೊದೆ-
ಗಳ ತಂದು ಕಿಳ್ಳಿಕೇತಾಟದಲಿ ಕಲೆಹಾಕಿ
ಕೊಳ್ಳೆಯನು ಇಕ್ಕಿ ಕೆಂಪುರಿಯು ಕಿಡಿಗೆದರುತಿರೆ
ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟು ಕೂಗಾಡಿ ತೂಗಾಡಿ ತೆರಳಿರಲು
ನೀನುಳಿವೆ ಎಂದಿನೊಲು ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ತುರುತುರುಗಿ
ಗಾಳಿಯೊಲು ಜೆನುಗಾಗಿ ಜೇವನಕೆ ಉಸಿರಾಗಿ
ತಂಪು ತೀಟದಿ ಒಮ್ಮೆ ಸೊಂಪು ಸವಿಯನು ಬೀರಿ
ಒಮ್ಮೆ ಸುಂಟುರೆಯಾಗಿ ಸುಳಿಸುಳಿದು ಜೇವನಗಳ
ದೂಳಿಕಣಗಳ ಹಾಗೆ ತೂರಾಡಿ ತುಳಿದೊಗಿದು
ಸುಟ್ಟಿವೆಂಬರ ಮೆಟ್ಟಿ ಮೆರೆವೆ ಲೋಕೈಕವೀರ !
ಸತ್ಯವಿದು ನಿನ್ನ ಹುಣ್ಣಿವೆ ! ನಿನ್ನ ಸುಡುತಿಹೆವು
ಎಂಬುವರ ನೀ ನೋಡಿ ನಗುವ ನಗೆ-ಹುಣ್ಣಿಮೆಯು !

ಎಳಹಕ್ಕಿಯೆ !

ಮನೆಯ ಸನಿಯದ ಮಾವು ಮರತುದಿ-
ಯಲ್ಲಿ ಸಂಜೆಯ ಎಳೆಯ ಗಾಳಿಯು
ತೂಗುತಿಹ ಸೆಳೆಗೊಂಬಿನುಯ್ಯಲೆ
ಯೇರಿ ಹಸುರೆಲೆ ಗೊಂಚಲಿನ ನಡು ನಲಿವ ಎಳಹಕ್ಕಿಯೆ !

ತಿಳಿಹಳದಿ ತುವ್ವುಳದಿ ನುಣುಪನು
ತುಂಬಿರುವ ಈ ನಿನ್ನ ಮೈಮನೇ-
ಮುಂದಿರುವೆರಡು ಬೆಳಕು-ಕಿಂಡಿಗ-
ಗಳಂತೆ ಕರಿ-ಕಿರಿದಾದ ಕಣ್ಣುಗಳೆನ್ನ ನೋಡುತ್ತಿವೆ.

ಯಾರು ನೀ ? ಎಲ್ಲಿಂದ ಒಂದೆಯೆ ?
ಸಾರಿದರು ಹತ್ತಿರಕೆ, ಹಾರದೆ
ತೂಗಿ ಮೈಯನು ನಲಿವ ಕೆಳದಿಯೆ !
ನಿನ್ನ ನೋಟದಿ ಎನ್ನ ನೋಟವು ಬೆರೆತು ನಿಂತಿಹುದು.

ದಿನದಿನವು ನೂರೆಂಟು ಎಣಿಕೆಯ
ತೂಗಿಸುಯ್ಯಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ
ಎನ್ನ ಈ ಒಗೆ ಒಯಸುತ್ತಿದೆ 'ಮಾ-
ನಸಿಕೆ ಹೊರೆಯನು ಕಳಚಿ ಹಕ್ಕಿಯ ಹಗುರು ಮೈಯಲಿಯೆ
ನಿನ್ನ ಹೊಂದಿಯೆ ಕುಳಿತು ಕಡೆವರ ತೂಗಿ ತೂಗುವೆನೆ !'

ಹೊಸಕಾಲದ ನವಿಲು

ಮನದಣಿ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಕೇಕೆಯ ಹಾಕುತ್ತ
ಮರಡಿಯ ಮೇಲಣ ಹಸುರಲಿ ಹಾರುವ

ಹೊಸಕಾಲದ ನವಿಲು.

ಬೇಸಗೆ ಬೇಗೆಯು ಹಳೆಯದನೆಲ್ಲವ
ಸಾಸಿರ ನಾಲಿಗೆಯಿಂದಲಿ ಸವರಲು
ಪೂಸಿ ಎರೆಯಲಿಳೆ-ತಾಯಿಯ ತವಕದಿ
ಸಾಸಿರ ರೂಪದಿ ಕಾಂನ ನೀರೆಯು

ಬೇಗದಿ ಬಂದಿರಲು
ಕುಣಿವುದು ಹಗಲಿರುಳು
ಹೊಸಕಾಲದ ನವಿಲು.

ಬಂದಿತು ಮಳೆಗಾಲವು ಅಳಿಗಾಲವು
ಬಂದಿತು ಎನ್ನುತ ಬಸದೊಳಗಿನ ದ್ವಿಜ -
ವೃಂದವು ತಾವೇ ತಾವೆಯೆ ಮಾಡಿದ
ಬಂದಿಯ ವಾಸವನೊಡನೆಯೆ ಸೇರಲು

ಬಂದೇ ಬಂದೆಯದು
ಸಿಂದಿದೆ ನೊಂದದೊಲು
ಹೊಸಕಾಲದ ನವಿಲು.

ಹೊಸಕಾಲದ ಸವಿಲು

ಮೆರೆದೆವು ಮಾಸದ ಬೇಸಗೆ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ
ಪೊರೆದೆವು ಜಗವನು ನೆಳಲಿನಲೆನ್ನುತ
ಹಿರಿತನದಿಂದಲಿ ನಿಂತಿಹ ಮರಗಳು
ಸಿರೆಯನು ಬಿರಿಯುವ ಬಿರುಮುಳೆ ಬಂದಿರೆ

ಅತಿ ಅತಿ ಅದುರಿರಲು
ತನನನ ಉಲಿವುದಿದು
ಹೊಸಕಾಲದ ಸವಿಲು.

ಪಸೆಯನು ತಂದಿತು ಸಸಿಯನು ತೋರಿತು
ಪೊಸಪೊಸ ಹೂಗಳ ಕಣ್ಣನು ತೆರೆಯಿತು
ಕಸುಕಿನ ನೆಲದಲಿ ಹಸುರನು ಹಾಸಿತು
ಪೊಸಕಾಲವಿದೆಂದಾನಂದದಲಿಯೆ

ಮೈಮುರೆಯುತ ಮರುಳು
ಕುಣಿವುದು ಹಗಲಿರುಳು
ಹೊಸಕಾಲದ ಸವಿಲು.

ಕೊಳೆತಿಹ ಹುಳಿತಿಹ ಕಂದಿಹ ಕಮರಿಹ
ಹಳೆಯದ ಕುಲವನು ಗಳವನೆ ಸುಂಗಲು
ಮಳೆವೋಡದ ರಕ್ತ ಸರೈದಿರುತಿರೆ
ಸೆಳೆಮಿಂಚಿನ ಹಲ್ಲುಗಳಾಡಿಸುತಿರೆ

ನಲಿವುದು ಹಗಲಿರುಳು
ನಿಲುವುದು ದಣಿಯದೊಲು
ಹೊಸಕಾಲದ ಸವಿಲು.

ಬಾಸಿಗ

ಬಾನಿನ ಬಯಲೊಳು ನಡೆದಿಹ ಬವರದಿ
ಕಾಣದ ಗುಂಪು ಗುಟ್ಟನು ಕಂಡೊಲು
ಮಾಣದ ವೈಭವವಾದ್ಯವು ಎಂದೋ
ತಾನೆಯೆ ಹೊಸನಾಡಿನ ದೊರೆಯೆಂದೋ

ತಲೆಯಲಿ ಕೊಡೆಯಿರಿಸಿ
ನಲಿವುದು ಹಗಲಿರುಳು
ಹೊಸಕಾಲದ ನವಿಲು.

ಮುಗಿಲದು ನಸುವೆಯೆ ತನ್ನಯ ಮುಸುಕನು
ತೆಗೆದೊಗೆದೊಳ್ಳೆಯ ನೇಸರ-ನಗೆಯಲಿ
ಝಗಝಗವಿರುತಿರೆ ಬಿಂಕದ ಗರುಪಿನ
ಬಗೆಬಗೆ ಬಣ್ಣದ ಗರಿಯನೆ ತೆರೆಯುತ

ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಗೆಯುವನು
ತಾಲದಿ ಕಾಲ್ಗಳನು
ಹೊಸಕಾಲದ ಸಖನು.

ಗರಿಯಲಿ ಬಗೆಬಗೆ ಬಯಕೆಯ ಹರಹುತ
ಗರುವವ ನಡುವಿನ ಮೊಡೆಯಲಿ ತೋರುತ
ಬರುತಿಹ ಬೆಳೆಯನು ಸಿರದಲಿ ಧರಿಸುತ
ಸರುವರ ಕರೆಯುವ ಕೇಕೆಯ ಹಾಕುತ.

ಕುಣಿವುದು ಹಗಲಿರುಳು
ಬೆಳೆಗಾಲದ ಕುರುಹು
ಹೊಸಕಾಲದ ನವಿಲು.

ರತ್ನಗಂಬಳಿ

ಹಸುರು ಹುಲ್ಲು ಹೊಸತು ರತ್ನಗಂಬಳಿ
ರಸಿಕ ಜನಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಿತ್ತು ಉಂಬಳಿ.
ಪಚ್ಚೆ ಹೊಲದಿ ಮಲೆಯ ಕೆಳಗೆ ಮೇಲಕೆ
ಅಚ್ಚ ಹಸುರಿನುಣಿಸು ಕಣ್ಣಿ ಗೋಲಕೆ.
ಕರಿದು ಬಸುರಿನಿಂದ ಬಂದ ಹಸುರಿದು
ಹಿರಿಯ ಬಣ್ಣಿಗಾರಗೊಂದು ಹೆಸರಿದು.
ಬಾನುಸುರಿದ ಮಳೆಯ ಹನಿಯ ಪರುಷವು
ತಾನೆ ನೆಲಕೆ ತಂದ ರೋಮಹರುಷವು.
ಮಳೆ-ವೋಡದ ತೆರೆ-ನೆರವಿಯ ಹಾರಿಸಿ
ಹೊಳೆಹೊಳೆಯುವ ರವಿಯು ಕಿರಣ ತೂರಿಸಿ.
ಹಸುರೊಂದಿದ ನೆಲವಪ್ಪುತ ನಲಿವನು
ಹಸುಗೂಸಿನ ನಗೆಮೊಗದಲಿ ನಿಲುವನು.
ಇಲ್ಲಿ ಉಲಿವುತಿಹುದು ಹಕ್ಕಿಯೋರಣ
ಬಲ್ಲಹಾಗೆ ಹಾರಾಡುವ ತೋರಣ.
ತಳತಳಿವು ಹುಲ್ಲು ತುದಿಗೆ ನೀರ್ವನಿ
ಜಳದೇವಿಯು ನಲಿದು ಕರೆದ ಕಣ್ಣಿನಿ.
ನೋಡೆ ಸುಖವು, ನೋಂಕೆ ಸುಖವು, ಸಂತಸ
ಬಾಡಿ ಬರೆತ ಜೀವಲತೆಗೆ ನವರಸ.
ಹಸುರು ನೆಲವು ಹಸುರು ನೋಟ - ಭಾವವು
ಹಸುರು ಮನವು ಅಚ್ಚ ಹಸುರು ಜೀವವು.
ಇಂಥ ನೆಲದಿ ಮುಗಿಲ ನೋಡುತ್ತೊರಗುವೆ
ಅಂತವರದ ಬಾಳ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುವೆ.

ತಣ್ಣ ನ ಗಾಳಿ

ಮೆಲ್ಲನೆ ಸುಳಿಯುವ ತಣ್ಣ ನ ಗಾಳಿ
ಎಲ್ಲೆಡೆ ಇದ್ದ ರು ರೂಪವ ತಾಳಿ
ಒಮ್ಮೆಯೆ ಬರುವುದು ಮೊಗವನು ತೋರಿ
ಎಲ್ಲಿಗೊ ಕರೆವುದು ಬಳಿಯಲಿ ಸಾರಿ. ಪ.

ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಲಿ ಮುರಬಳ್ಳಿಗಳು
ಬೆಳ್ಳ ಸವನು ತಳೆದಲುಗದೆ ಇರಲು
ಮೌನವದಾಕಾಶವ ತುಂಬಿರಲು
ಗಾನವು ಹೃದಯದಿ ಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರಲು
ಎಲ್ಲೆಡೆ ಇದ್ದ ರು ರೂಪವ ತಾಳಿ
ಮೆಲ್ಲನೆ ಸುಳಿಯುವ ತಣ್ಣ ನ ಗಾಳಿ.

ಒಲವಿನ ತೋಟದ ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದು
ಹಿಗ್ಗಿನ ಹೂಗಳ ತೂಗುತ ನೆರೆದು
ತಿಳಿಯದೆ ಕಂಪನು ತೂರುತ ಒಂದು
ಕಳೆಯೇರುತ ತಾ ಹೃದಯದಿ ನಿಂದು
ಆನಂದದ ಬೆಳೆಯನು ಹಾಸಿಹುದು
ಚೆಂದದ ಸಿರಿಯನು ಸೂಸುತ್ತಿಹುದು.

ಬೀಸು ತಾಯಿ !

ಬೀಸು ತಾಯಿ ! ಬೀಸು ತಾಯಿ !

ಬೀಸಿ ಬೇಗ ಬಾರ ತಾಯಿ !

ಭೋರ್ಭೋರೆನೆ ಬೀಸಿ ಬೀಸಿ ಬೇಸರೇಕೆ ಇಲ್ಲ ನಿನಗೆ ?

ಬಾರ ಬಾರ ಎಂದು ಬೇವ-ಶಿಶುವು ಮೊರೆದು ಕರೆಯುತ್ತಿರಲು,

ಬೀಸು ತಾಯಿ ! ಬೀಸು ತಾಯಿ !

ಬೀಸಿ ಬೇಗ ಬಾರ ತಾಯಿ !

ನಿನ್ನ ಕೂಡ ಕೈಯ ಹಿಡಿದ ಮರಗಳೆಲ್ಲ ಮರುಗುತಿಹವು

ಚೆನ್ನ ನಸುಕು ಮೂಡುತ್ತಿಹುದು, ನೇಸರಯ್ಯ ಬರಲು ಇರುವ,

ಬೀಸು ತಾಯಿ ! ಬೀಸು ತಾಯಿ !

ಬೀಸಿ ಬೇಗ ಬಾರ ತಾಯಿ !

ಹಿಟ್ಟು ಆಗಿ ಹೂವ ಹುಡಿಯು, ಗಾಳಿ-ತಾಯೆ, ಸುತ್ತುಮುತ್ತ

ದಟ್ಟವಾಗಿ ಹುಲ್ಲು ಹಸುರು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿರಲು,

ಬೀಸು ತಾಯಿ ! ಬೀಸು ತಾಯಿ !

ಬೀಸಿ ಬೇಗ ಬಾರ ತಾಯಿ !

ಆ ಸಂಜೆ

ರಸಿಕ ಗೆಳೆಯನ ಕಲೆಯ ಕುಸುರಾದ ಶಾಂತಿಕೇ-
ತನನೆಂಬ ಮನೆಯ ಮೇಲೆಟ್ಟದಲಿ ಕುಳಿತು ಮುಂ-
ಬಯಲ ತಂಗಾಳಿಯವುಗಳಿಗೆ ಮೈನೀಡುತ್ತಲಿ
ಹರುಷದಲಿ ಹಗುರಾಗಿ ನಾ ಕಂಡುದೆಂಥ ಸಂಜೆ !
ಪಶ್ಚಿಮದಿ ಮುಳುಗಲಿಹ ಸೂರ್ಯ ಮೋಡದ ಮುಸುಕು
ಹೊದ್ದಿರಲು ನೆಲದ ನವಿಲಿನ ಹೊನ್ನಗರಿಯಾಗಿ
ಇದೆ ದಿಗಂತವು, ಹೊಂಗದಿರು ಮೋಡದಂಚಿನಲಿ
ತೊಳೆತೊಳೆದ ಚಿನ್ನವನು ತೊಡಿಸಿ ಚಿನ್ನಾಟವಾ-
ಡುತ್ತಲಿಹವು, ಮುಗಿಲೆಲ್ಲ ಬಣ್ಣದರಮನೆಯಾಗಿ
ಮೆರೆಯುವುದು, ಜೀವದಾಶದ ಮಧುರ ಸ್ವಪ್ನಗಳು
ಮೇಲೆದ್ದು ಮುಗಿಲ ಮುಟ್ಟುವವು, ಈಗಿದ್ದ ಬಾ-
ಳಿನ ಕೊರತೆ ಕೊರಗುಗಳು ಕ್ಷಣದ ಕನಸಿನ ಆಮೃತ-
ಅನುಭವದ ಕರಗಿ ಮರೆಯಾಗುವವು, ಬರಲಿರುವ
ವೈಭವವ ಸಾರುವವು, ಮುನ್ನೋಟ ಬೀರುವವು.
ಸಾವ ದಿವಸದ ಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಜೆಯಾದರು ಏನು ?
ಭಾವುಕನ ಸವಿದುಟಿಗೆ ನಿತ್ಯವಾಗಿಹ ಜೇನು !

ರಾತ್ರಿ

ರಾತ್ರಿಯೆಂಬಿವಳಾವ ಧಾತ್ರಿ ? ಪ.

ಒಮ್ಮೆ ಕತ್ತಲೆಯ ಕರಿಸಿರೆಯನು ಉಟ್ಟು
ಒಮ್ಮೆ ತಿಂಗಳನ ಬಳಿಬಟ್ಟೆಯನು ತೊಟ್ಟು
ಸೂರಾರು ನೆಲಜಲದ ಜಗನೆಲ್ಲವನ್ನು
ನಾರುತಲಿ ಸಲಹುವಳು ಚಿಂತಿಸುತ ಚೆನ್ನು
ರಾತ್ರಿಯೆಂಬಿವಳಾವ ಧಾತ್ರಿ ?

ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸೆ ಮೈಯ ನಡುಗಿಸುವ ಮಾಯಿ
ನಾಳೆ ಬಿರಿಯುವ ಮುಗುಳ ತಳೆದಿರುವ ತಾಯಿ.
ಕಪ್ಪು ಕುರುಳುಗಳಿಂದ ತಲೆಯ ಪೀರಿದರು
ಒಪ್ಪುವೊಲು ತಾರೆಗಳ ನಡುವೆ ತೂರಿಹಳು.
ರಾತ್ರಿಯೆಂಬಿವಳಾವ ಧಾತ್ರಿ ?

ಇವಳು ತಾ ಗಾಳಿ ಕೈಯಾಡಿಸಲು ತೀಡಿ
ಸವನಿವುದು ಸದ್ದಿರದೆ ಸವನಿದ್ದೆವೋಡಿ.
ಇವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳೆಲ್ಲ ಜೀವಗಳು ಒಂದೇ
ಇವಳು ಮಮತೆಯಾಡುವುದು ಮುಂದೇ.
ರಾತ್ರಿಯೆಂಬಿವಳಾವ ಧಾತ್ರಿ ?

ಭೂಕಂಪ !

ಭೂಕಂಪ ! ಭೂಕಂಪ ! ಯಾಕೆ ಈ ಹೃದಯಕಂಪ ?
ಸಾಕುಸಾಕಾಯಿತೇ ಭುವಿಯೆ ! ತಾಯ್ತನದ ತಾಯೆ !
ನೂಕುತಿರೆ ಜೀಕುತಲಿ ನಲಿವಿನಲಿ ಒಯಲಿನಲಿ
ಯಾಕೆ ಈ ಶೋಕಿಸುವ ಸೋತೆದೆಯ ನಡುಗುವಂದ ?

ತಾಳೆನೆಂಬುವರೇನೆ ಎಲ್ಲಿಹುದು ನಿನ್ನ ತಾಳ್ಮೆ ?
ಬಾಳ ಮೊದಲಿಗೆ ಬೀಗಿ ಉರಿ ನುಂಗಿ ನಿಂತ ತಣ್ಣೆ !
' ತಾಳುವೆನು ನೆಲನೀರು ಜಡ-ಜೀವ-ರಾಶಿಗಳ
ಗಾಳಿ ಬಾ ಸುತ್ತಾಡು ' ಎಂದಾಗ ಹೇಳಿದಾಕೆ.

ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ಈಸು ಮಕ್ಕಳಿವು ಈಗ ನೋವೆ ?
ಅಕ್ಕರೆಯ ಝರಿಯೇಸೊ ಹರಿಯುತಿರೆ ಸಾಲದಾಕೆ !
ಚಿಕ್ಕೆಗಳು ದೂರವಿರೆ ಪ್ರಾಣಪುರುಷನ ಕಂಡು
ನಕ್ಕು ನೀನವನಪ್ಪಿದಾ ಬಾಳು ಈಗ ಬೇವೆ ?

ಹೊತ್ತು ಭಾರಕೆ ಅದುರಿ ನಿಂತೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿರುವೆಯ ?
ಮುತ್ತಿರುವ ಜನನೆನಿತೊ ಮೆಟ್ಟುತಿರೆ ಸಾಗಿದವಳೆ !
ಎತ್ತಣಿದು ನೆಲ ಬಿರಿವ ಅಳ್ಳಿದೆಯ ಚೀರಾಟ
ಸುತ್ತುತ್ತಿರೆ ಸೋಜಿಗದ ಆನಂದ ಮೌನದಲ್ಲಿ !

ಕರುಳು ಬರಿದಾಯಿತೇ ಕರುಳು ಬಳ್ಳಿಗಳ ಬೇರೇ ?
ಅರಳಿಸಲು ಬೇವ-ಸುಮ ಸರ್ವವನು ನೋಂತ ನಲ್ಮೆ !
ಅರಿಯದೊಲು ಮೊಲೆಗುಡುತ ಹಿರಿದು ಹಿಚುಕಿದ ಹಾಗೆ
ತರವೇನೆ ಕ್ಷಣದೊಂದು ಝಲ್ಲಿನಲಿ ಬೇವಹಿಂಸೆ !

ಎರು - ಇಳಿ

ಕಡಲುಕ್ಕಿ ದಡ ಎರರಿ
ತಿಂಗಳನ ತೊಡೆಯೇರಿ
ಸವಿದುಟಿಯ ಸಾರವನು
ಕಡೆನರೆಗು ಪಡೆಯಲೆಂ-
ದಾಗಸದ ಕಡೆಯೆತ್ತಿ,
ತೆರೆಗೈಯ ಕೋಟಿಗಳ,
ಕೂಗುತ್ತಿದೆ ಹೊರೆಯೇರಿ ಹೊಂಗುತ್ತಿದೆ—
ನೆಲ-ಹೆಣ್ಣು ತಲೆ ಚಾಚಿ
ಕೈಯೊಡ್ಡಿ ಕೆಲಸಾರ್ಚಿ
ಮರುಳು ನೇಹದ ಬಿರುಸು-
ಚಲವೀವ ಬಬದಿಂದ
ಮೋಹಿಸುವ ಬಲೆಯೊಳಗೆ
ಹಿಡಿದೆಳೆದು ಅಪ್ಪುತ್ತಿರೆ,
ಬಾಗುತ್ತಿದೆ ಕೆಳಕೆಳಗೆ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಭೋರೆಂದು ಬರಿ ನೆಲದಿ
ಹೊಳೆಯೆನಿತೊ ಹರಿಯುತ್ತಿರೆ
ಬಾನಬಯಲಲ್ಲಿ ತಾನು

ತಾರಗೆಯ ಮುಖವು
 ಜವದೊಡನೆ ನೇರಾಗಿ
 ಕೆಲೆಯಬಾರದೆ ಎಂದು
 ಏರುತಿದೆ ಬಿಳಿನೊರೆಯ ತೂರುತಿದೆ—
 ಕೊಳೆಹುಳದ ಕೆಳದಿಯರು
 ಕಾಣಿಸದೆ ಕೆಳ ನಿಂದು
 ಸಿಂವುಗವಿಯಲಿ ತಾವು
 ಬಿಳಿಯಿಸಿದ ಬೆಳಕೊಗೆವ
 ಮುತ್ತು-ಹವಳದ ಬೆಳೆಯ
 ತೋರಿಸುತ್ತ ಕರೆದೊಡನೆ
 ಸಾರುತಿದೆ ತಳತಳಕೆ ಜಾರುತಿದೆ.

ಹಗುರಿನಧಿದೇವ ಮಿಗೆ
 ಕರೆಕೊಂಬನಾದಿ ಬಿರು-
 ಗಾಳರಿಕ್ಕೆಯ ಬೀಸಿ
 ಮಗುಮುದ್ದೆ ಸಗುವಳು
 ಎನೆ ಕರೆಯ ಮುಗಿಲೊಳಗೆ
 ಮರೆತಿಲ್ಲ ಮುಳುಗಲಿಕೆ
 ನೆಗೆಯುತ್ತಿದೆ ಮೇಗಡೆಗೆ ಜಿಗಿಯುತ್ತಿದೆ—
 ಕರವೊಗವ ಹೊರದೋರಿ
 ನಡುನೀರ ಅರೆಗಲ್ಲು
 'ಅಗಲಿ ಪೋವುದು ಎಲ್ಲಿ
 ತೆರೆಯುಣಿಸಿ ತೆರೆದೆಗೆ
 ನಿಲ್ಲೆ 'ಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿರೆ
 ಕರಿಗರುಳ ನಿಟ್ಟುರದಿ,
 ಮುಗಿಯುತ್ತಿದೆ ನೆಲದಿ ಮೊಗ ಹುಗಿಯುತ್ತಿದೆ.

ಸಂಗೀತ-ಜನ್ಮ

‘ಓಂ ಓಂ, ಓಂ ಓಂ, ಬಹುಸ್ಥಾಂ, ಬಹುಸ್ಥಾಂ’
ತೆರವಿನೊಳಿದ್ದಿತು ಮೊದಲಿನ ಗಾನವು
ಕರಗಿತು ತನ್ನೊಳು ತೆರೆಯೊಳು ಹರಿಯದೆ
ಅಸತೋ ಸದಜಾಯತ, ಅಸತೋ ಸದಜಾಯತ.

ಬಯಲೊದವಿತು ಬಳೆಗಾಳಿಗಳಾಡಿದವು
ಸುಯ್ ಸುಯ್ ಭೋಭೋರ್ ಸಂಗೀತದಲಿ
ಅಲೆಸಾಲದೆ ಹಿರಿಹಿಗ್ಗಿತು ಬಯಲು
ಗುರಿಯಿದು ಗಾನವು ಸರುವಕೆ ಎಂದಿತು ಆ ತೆರವು.

ಗೋಲದ ಗೊಂಚಲು ಸಿಡಿದವು ಸುತ್ತಲು
ಸೋಹಂ ಸೋಹಂ ಎಂಬುವ ದನಿಯೊಲು
ಸೊಲ್ಲತ ನಡೆದವು ನೇಮದ ಕೈಯಲಿ
ಸುಂಗಿದ ತೇಜದ ಕಾವನು ಇಳಿಸಲು ಹಾಡುತ್ತಲಿ.

ಇಳೆಯೊಂದಾಯಿತು ತಾಳೈಯ ತಾಯೆನೆ
ಬೆಳೆಬೆಳೆ ಉಸಿರೇ ಎಂದಿತು ಚೆಂದದಲಿ
ಒಳನುಂಗಿದನುರಿ ಬಾ ಕುಣಿ ನಲಿಯೆನೆ
ನೆಲನೀರಾಟದಿ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಹುಟ್ಟಿತು ಹಾಡುತ್ತಲಿ.

ಮೊದಲಿನ ಹುಲಿದೊವಲರು ಕರಿಮನುಜರು
ಉದಯದ ಕೆಂಡದ ಚೆನ್ನನು ನೋಡಿ
ಕತ್ತಲೆಗವಿಯಿಂ ಬೆಳಕಿಗೆ ಸುಗ್ಗಿ
ಹೋ ಹೋ ಹಾಡಲು ಹುಟ್ಟಲು ಮನುಜನ ಸಂಗೀತ !

ಅಪರಂಪಾರ

ಅಪರಂಪಾರ ! ಅಪಾರ !
ಈ ಜಗಜಗಗಳ ಹಾರ !
ಆಧಾರನುಯ ನಿರಾಧಾರ
ದರ್ಶನಮನನಕೆ ಅತಿ ದೂರ !

ತನ್ನಯ ತಿರುಗಣಿ ಮಡುವಲಿ
ತಿರುಗುವ ಕಿರುನೋಟದ ನರ-
ನೆಲ್ಲೆಡೆ ತೇಲುವ ಗೋಲದ
ಹಿರಿಯಲೆ-ಗಡಲನು ಆರಿವನೆ ?

ಬೆಳಕಿನ ಬಳ್ಳಿಗಳೆಸಿತೋ
ನಡುವಂತರದಲಿ ಬೆಳೆಯುತ
ಹಿಡಿಹಿಡಿ ಸಿಡಿಲಿನ ಹೂಗಳ
ಮಿಂಚಿನ ಮುಗುಳುಗಳೆಸೆವುವು.

ಸಾವಿರಗೀವಿರದಳತೆಯು
ಮಾರಿದ ಸೂರ್ಯನ ಸೋಲಿಪ
ಎನಿತೋ ಮಹಾಮಹಾ ರವಿ
ತೂರಿವೆ ತೂಕದಿ ಸಾರಿವೆ.

ತೆರೆಯದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ತೆರವಿನ
ಸೆರೆಯನೆ ತೋರುವುದಾದರು
ಹಿರಿಕಿರಿದಿನ ಕಣಕಣದಲಿ
ಅರಿದಾದರಿವೇ ತುಂಬಿಹುದೆ ?

ಎಂದೂ ಏನೂ !

ಒಂದ ಮಿಂಚು ನಿಂದಿರದಲೆ ಸಂದಿಹೋಯಿತು
ಎಂದೂ ಏನೂ ಎಂದೂ ಏನೂ ನಿಂದೆ ನಿಲುವ
ಮಿಂಚಕಾಂಚೆನು !

ಮೊದಲು ತಾನೆ ಪುದಿದು ಒಂದು ಎದೆಯ ತೆರೆಯಿತು
ಕದದಿ ನಿಲದೆ ಮುದದ ಬೆಳಕು-ತಳಿಯ ಹಾಕಿ
ತೊಳಗಿ ತೊಳೆಯಿತು.

ಚೆಲುವು ಗಣ್ಣು ಅಂದು ಕೆಂಪುಹರಳ ಪಡೆಯಿತು
ಬಲವು ತುಂಬಿ ಕೆಲಬಲದಲಿ ನೋಡಲೆಂದು
ಹೃದಯ ನಡೆಯಿತು.

ಹಸಿರು ಕಂಡು ಉಸಿರು ವ್ಯಾಸಿ ಹಸಿವು ಹೊಂದಿತು
ಕೊಸದೊ ಏನೂ ಸಸಿಯ ನೋಟದೂಟವೆಂಡು
ತಣೆದು ತೇಗಿತು.

ಎಳೆಯ ಜೀವ ಮೊಳೆತ ಹುಲ್ಲು ತುಳಿಯದಾಯಿತು
ತಳತಳಿಸುವ ಮುತ್ತುಹನಿಯ ಕಳೆಯನೆತ್ತಿ
ಕುಡಿಯಲೆಂದಿತು.

ಹೇಸಿ ಹೂವ ಬೈವ ಜನವ ಸುಳ್ಳು ಮಾಡಿತು
ಲೇಸು ಇದರ ಮಾಟ ನೋಡಿರಯ್ಯ ಎಂದು
ತೂರಿ ತೋರಿತು.

ಸಂಪಿಗೆತೆನೆ-ಮಲರಿಗೊಲವ ಸೂರೆ ಮಾಡಿತು
ಕಂಪಿಸರಸಿ ನೋಂಪಿಯಿಂದ ಇರುವಳೆಂದು
ಮುತ್ತು ಮೂಸಿತು.

ಬಾಸಿಗ

ಬರುವ ಮೂಡ ಕರೆವ ಮಳೆಯ ಕಂಡು ಕೂಗಿತು
ಹಿರಿಯ ಹಿಗ್ಗು ಹುಚ್ಚು ಹೊಳೆಯ ಹರಿಯಿಸೆಂದು
ಬಾಗಿ ಬೇಡಿತು.

ಬಯಲತೋಟಕೆಂದು ಮೇಲೆ ಹಾರಲೆಂದಿತು
ಆಯ್ದ ಚಕ್ಕೆ ಹೂವ ತರಲು ಜೀವ ಮುಡಿವು
ಎಂದು ಸಾರಿತು.

ತಿಳಿಯ ತುಂಬುದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸುಧೆಯ ಸವಿಯಿತು
ಬಿಳಿಯ ಸೋನೆ ಚೆಲ್ಲುತಿಹುದು ಬಳಿಯಿರಯ್ಯ
ಎಂದು ಮೊರೆಯಿತು.

ಮೇಲುಕಳಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಚಲ್ಲನೆಂದಿತು
ಗೋಲಗಳಲಿ ಗಾಳಿಹುಳದಿ ಒಂದೆ ಕಲೆಯು
ಕಂಡು ನಂಬಿತು.

ಒಲವು ಹಿಗ್ಗಿ ಹೊಲೆಯ ಕೂಡ ಕೆಲೆಯಲೆಂದಿತು
ಚೆಲುವು ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯ ಬೆಲೆಯು ಎನಿತು
ಎಂದು ನಲಿಯಿತು.

ನೋವಿನಲ್ಲಿ ಸಾವಿನಲ್ಲಿ ಇರುವೆನೆಂದಿತು
ಓವ ಕರುಣೆ ಅವಿತು ಕಾಯುತಿಹುದು ಎಲ್ಲ-
ನೆಂದು ಕುಣಿಯಿತು.

* * * *

ಎಲ್ಲ ಇದ್ದು ಈಗ ಇರದ ತಿರುಕನಾಗಿಹೆ
ಸೊಲ್ಲು ಅಡಗಿ ಜೀವ ಕುಸಿದು ನರಕವೆಲ್ಲಿ
ಬೇರೆ ಎನ್ನುವೆ.

ಕಂಡ ಚೆಲುವೆ, ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಬಾಳೆ, ಬೇಡುವೆ
ಉಂಡ ಸವಿಯ ಕಸಿದು ಕೆಂಡದೊಳಗೆ ನೂಕಿ
ನಗಲುಬೇಡಿದೆ.

ಮಲೆನಾಡಿಗೆ ಮುಡಿಪು

೧

ಎಲ್ಲ ಕವಿಗಳ ಹಾಗೆ
ಬಲ್ಲ ಬಗೆಯಲಿ ನಾನು
ಯಾಕೆ ಈ ಮಲೆನಾಡು
ಲೋಕದಣುವನು ಕಂಡು
ಮನಸೋತು ಕಣ್ಣಿಂದು
ಮನವಾರೆ ಹೊಗಳುವುದು ?
ಯಾಕೆ ಈ ಮಲೆಕೊಳ್ಳ-
ದೇಕಭೂ-ಭೂತವನು
ಕಂಡೊಲಿದು ಕಂಬನಿಯ
ಪಿಂಡದಲಿ ತಣಿಸುವುದು ?
ಹುಲಿಹಾವು ಕೂಗಿಡುವ
ಮಲೆಗಾಡ ಕೊಳೆಹುಲ್ಲು
ಹುಳುತಿಂಬ ಎಲೆಗುಂಪು
ಹಳವೊದೆಗಳಿಡಿಕಿರಿದ

ಮಳೆಮೊನೆಯು ಇರಿವಿಳಿಯ
ತೆಂಗಿನ ದಿಗಂಬರರ
ಹಿಂಗದೊಲವನ ಹಾಡು-
ತಿಳಿಗೊಳದಿ ಅದು ಏಕೆ
ನೆಳಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲಿ ?
ಬಯಲಲ್ಲ, ಮಲೆಯೆಂದೆ ?
ಬೋಳಲ್ಲ, ಹಸುರೆಂದೆ ?
ಎಂದೇನೊ ಜೀವವಿದು
ಮಂದವಾಗಿಯೆ ಇತ್ತು-
ವಾಣಿ ಮೂಕಾಗಿತ್ತು
ಮನವು ದಿಗಿಲಿನೊಳಿತ್ತು
ದೇಹ ದಣಿದೊಣಗಿತ್ತು
ಸ್ನೇಹ ನವೆದೊರಗಿತ್ತು.

*

*

*

*

ಇರುಳೊಂದು ಬೆಳಗಾಯ್ತು
ನೆರೆಬಂತು ಬಗೆಹೊಳೆಗೆ!
ತಿರೆಯಿಲ್ಲಿ ತನ್ನೊಡಲೊ-
ಳುರಿವ ತನಿಗಿಂಡಗಳ
ಬೇಗುದಿಯ ಬಿಗಿಯುಸಿರ
ನುಂಗಲಾರದೆ ನೆಗೆದು
ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು ಕೆನ್ನೆಗಳು
ಕೋಪದಲಿ ಕೆಂಪೇರಿ
ಹೊರೆಯಾದ ಹೊರಮ್ಮೆಯು
ಕರಿಕಾಗೆ ದಳ್ಳುರಿಗೆ
ಸಿಡಿಯಿತೆದ್ದಿತು ಮೇಲೆ
ಸಿಡಿಗುಂಡು ಸಾವಿರದಿ

::

*

ಘಟ್ಟಗಳ ಬೆಟ್ಟಗಳ
ಅಟ್ಟಮನೆಸಾಲಾಗಿ
ಬಾ ನೀರೆ ನೀರೆಂದು
ಬಾನೇರುತೇರುತಲಿ
ತಂಪು ತಾಯಿಯ ಬಯಸಿ
ತಂಪುಣಿಸೆ ಮುಗಿಲೆಂದು
ನಿಂತಿದೆಯನಂತದಲಿ
ಸಂತವಿಡುವಾಗಸದಿ
ಮುದ್ದಿಸುತ ಮೋಡಗಳ
ಮಂಜುಪರಿಯೋಡಗಳ
ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕೆ ತಂಪುಂಡು
ತಣೆದು ತಂಗಿಹುದಿಲ್ಲಿ.

::

*

ಬೆರಗಾದೆ, ಕರಗಿತೆದೆ
ಕಣ್ಣೀರ ಹರಿಯಾಗಿ
ಜಡವಲ್ಲ! ಜಡವಲ್ಲ!
ಕುರುಡು ನಡೆ ಕೊರಡಲ್ಲ!
ಬರಿ ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳಲ್ಲ!
ಬರಿ ಹಸುರು ಮರವಲ್ಲ!
ಒಡಲೊಡನೆ ಒಡೆಯನಿಹ
ಕಡೆಗಾಣದುಸಿರೊಂದು
ಆಳುತಿದೆ ಒಳಹೊರಗು

ಎಳು ಬೇವವೆ ನೋಡು
ಈ ಜಿನುಗುಜೇಡದಲಿ
ಈಜೇಳು! ನಲಿಯೇಳು!
ನಾಲಿಗೆಯೆ ನಿಲ್ಲದಿರು
ಹಾಲುಂಡ ಸಸಿ ಸಾರು.
ಹೇ ಭೂಮಿ! ಹೇ ಭೂಮಿ!
ಈ ಕೂಸ ಕರೆದುಕೊ!
ನಿನ್ನೊಲುಮೆ ಹಿರಿಮೆ ಕೊಡು
ನಿನ್ನೊಳದ ಉರಿವಾರಿ

ಮಲೆನಾಡಿಗೆ ಮುಡಿವು

ನೀನುಂಬ ತಡೆವ ತಾ!
ನಿತ್ಯ ಶಾಶ್ವತ ಶಾಂತ
ಆತ್ಮದಚಲತೆ ನೀಡು.
ಮಲೆನಾಡೆ! ಮಲೆಗಾಡೆ
ನೆಲದಾಯ ಕಿರಿಯಣುಗಿ
ನೀನೆ ತೋರಿದೆ ತಾಯ
ನಿನಗುಸಿರಿಗೊಂದು ನಮಃ!
ನಿನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಿಹ

*

*

ಮಣ್ಣು-ಕಣ ಹಣ್ಣು-ಹೂ
ಎಲೆಎಲೆಯ ಗೀಚುಗೆರೆ
ಮಲೆಮುಗುಟೆ ಮರದಬ್ಬ-
ಗಳನೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದೆ
ಹೂಳೆಮಿಂಚು ಬೇಗದಲಿ
ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಮುದ್ದಿಸಲು
ಎರಗುತಿದೆ ಮೈಮನವು!

*

*

೪

ಕೊಳ್ಳದಾಳವ ಸುತ್ತಿ
ಬೆಳ್ಳ ಮುಗಿಲಿನ ಬುಡದಿ
ನೀ ನಿಂತುದೇನೆೊಳ್ಳು!
ಜೆನ್ನೆಜೆಲುವಿಸ ನವೀಲು
ತನ್ನೆಲ್ಲ ಗರಿಗಣ್ಣು
ತೆರೆದಂತೆ ಪೆಚ್ಚು ತಿಹ
ಸಿರಿಯ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯು!
ನಿತ್ಯವೂ ಮಳೆಗೆಳೆಯ

*

*

ತಂಗಾಳಿ ತಂಗಿಯರು
ನಿನ್ನೊಡನೆ ಆಡುತಿರೆ
ಜೆಂದಜೆಂದದ ಆಟ,
ಆಚ್ಚ ನೀಲಿಯ ಹೊದ್ಲು
ಹುಚ್ಚು ಹಸುರನು ನೊಂದು
ನೀನಿರುವ ಐಸಿರಿಗೆ
ನನೆಯಿಲ್ಲ, ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ!

*

*

೫

‘ಕುದುರೆ ಮುಖ’ದಲಿ ಮಂಚು-
ಗುದುರೆಯಾಗಿಹ ನೀನು
ಕೆಲವೆಡೆಗೆ ಗುಡಿಗಳಸ

ಕೆಲವೆಡೆಗೆ ಬರಿ ಬುಗುಟೆ
ನಿನಗಿಲ್ಲ ತಾಳ್ಮೆಯಲಿ
ನೆನೆದು ಮಾಡಿದ ಮಾಟ

ಉರಿಯೊಡಲ ಸುಡುಮೊಗದ
ನಿರಿಗೆಗಳ ಏರಿಳಿತ
ನೀನಿರುವೆ, ನಿನಗೆಲ್ಲಿ
ನಿಯಮ ನಿರ್ಬಂಧನವು ?
ನಿನ್ನಲ್ಲಿ 'ಹೇಮವತಿ-
ನೇತ್ರವತಿ ಫಲ್ಗುಣಿಯು'
ಮೊದಲಾದ ಹೊಳೆ-ಹೆಣ್ಣು
ಮೊದಲ ತಡಸಲದಲ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟುತ್ತವರನು ಪಡೆದು
ಕಟ್ಟಕಡೆವರ ಹರಿದು

*

*

ನಿನ್ನಲಿಹ ಗದ್ದೆಗಳ
ಚೆನ್ನ ಬೇರಿನ್ನೆಲ್ಲಿ ?
ಒಮ್ಮೆ ಅದು ತೋರುವುದು
ಸೋಪಾನ ಶಾಲೆವನ
ಒಮ್ಮೆ ಸವನೆಲಗಟ್ಟು.
ಪಯಿರು ಪಚ್ಚೆಯ ಹರುಹಿ
ಗೆರೆಯೆಳೆದು ನಕ್ಷೆಗಳ
ಕೊರೆದಂತೆ ಕಣ್ಣಾಟ.
ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರೇರನು ಬಳಸಿ
ನಿಂದಿರುವ ಬಾಳೆಲೆಯು
ರಾಜರಾಜ್ಞಿಯ ಮೇಲೆ
ರಾಜಿಸುವ 'ನೀಳ್ವೀಟು'
ಬಿಳಿದುಪ್ಪಳಿನ ಚವರಿ-
ಯೆಳೆದೆಳೆದು ಬೀಸುತಿವೆ.

ನಿನ್ನ ಮೈದೊಳೆಯುವರು
ಮುನ್ನೀರ ಕೂಡುವರು.
ಹನಿಬಸಿರು ಮುಗಿಲುಗಳ
ಜನಿಸುತಿಹ ಮಗುಗಳೊಡ
ಚಿನ್ನಾಟವಾಡುತ್ತಲಿ
ಚಿಮ್ಮುತಿಹ ನಗೆಯಿಂದೆ
ಝುರಿಯೆನಿತೊ ಕೂಡುತ್ತಿರೆ
ಕಿರಿಜೋಗ ಬೆರೆಯುತ್ತಿರೆ
ನೀನು ಬೇಡುವ ತಣ್ಣು-
ತೀರ್ಥವನು ಕೊಡುತಿಹರು.

*

*

೬

ಬೇರೊಂದು ಕಂದರದಿ
ಪೈರು ಮಡಿಗಳ ಸುತ್ತಿ
ನೀಳ್ಗಂಬದೊಲು ನಿಂತ
ತಾಳೆತೆಂಗಿನ ಮರದ
ಪೊರಕೆ ಬೀಸಣಿಕೆಗಳ
ಗಾಳಿಗನ್ನೆಯು ಒಂದು
ಹಸುರು ಕಳಮೆಯ ಮೇಲೆ
ಒಸೆದೊಸೆದು ಜೀಳುವಳು
ನೀರಾಟದಲಿ ಮುಳುಗಿ
ನೀರಾಟವನು ಉಂಬ
ಹಸುರು ಬೆಳೆ ನೀರೆಯರು
ಬಿಸಿಲುನಗೆ ಮುಗುಳಿಂದ
ತೊನೆಯುತಿಹ ತೆನೆಯಿಂದ
ಮನ್ನಣೆಯನೀಯುವರು.

ಮಲೆನಾಡಿಗೆ ಮುಡಿಪು

೭

ಎಂಥ ಭೂನಂದನದಿ
ನಿಂತು ಕ್ಷಣಲೀಲೆಯನು
ಗೈವಿರಹ ಪೋಗಿ ಬಹ
ಜೀವಯಾತ್ರಿಕರೇ !
ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ನಿಮ್ಮ
ಧಮನಿಯಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ

※

*

ನೆಲ ಹಸುರು ನೀರಾಬಿಸಿಲು
ಕೆಳದಿಯರ ಒಲುಮೆ ಝರಿ
ಕಾಯಿರದ ನಿಂತು ಮೈ-
ಗೋಯಿಲದಿ ನಿಲುವನಕ
ಬಿಸುಡರೆದೆ ಬಡತನವ
ಒಸರುವಕ್ಕರೆ ಚಿಮ್ಮಿಸಿ !

*

※

೮

ಒಂವೆ ಎರಡೇ ? ನಾಡೆ
ಅಂದ ಹೊಂದುವ ರೂಹು !
ದುಂದು ! ದಣಿಯದಿ ದುಂದು !
ಅಂದ ನಿನ್ನಯ ಚೆಂದ !
ಮರನೆನಿತೊ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ
ತರತರದ ಹೂವೆನಿತೊ !
ಹುಲಿಯಾನೆ ಹಾವೆನಿತೊ !
ಭಯವೇಷದಭಯವೆ !
ಹುಚ್ಚು ಪಚ್ಚೆಯ ಹುಲ್ಲೆ
ಬುವಿಮ್ಮೆಯ ಪುಳಕವೇ !
ಮಲೆ ತೊರೆಯೆ ಮೊಲೆಹಾಲೆ !
ಹೂಗಳೇ ನಗುಗಳೇ !
ಮರಬಳ್ಳಿ ತೊಡವುಗಳೆ !
ಹಕ್ಕಿಗಳೆ ಹಾಡುಗಳೆ !
ಎನು ನಿಮ್ಮೊಂದುತನ !

ಎನು ನಿಮ್ಮೇಕತಾನ !
ಎನು ಬೆಳೆಯಳಿದುಂದು !
ಎನು ಸೋಲದ ಒಂದು !
ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಸಿರಿಸೊಮ್ಮು
ಎಷ್ಟೆನಿತು ದಣಿವಿರದೆ
ನಿತ್ಯ ನಿರ್ನಿರ್ವೇದ-
ನಾಟಕವ ಹೂಡಿಕುದು !
ಇದರ ಬೇರಾರರಿತು
ಮರಮರದ ಹಬ್ಬಿವರು !
ಎನೆಂಥ ಧ್ಯಾನವೋ
ಕಾನನದ ಸಂಸಾರ-
ಕರ್ಮದಲಿ ತೊಡಗಿಯೂ
ಎನೆಂಥ ಮೌನವೋ !
ಅದ್ಭುತದ ಹಿರಿಮಿಂಚೆ !
ವಂದನವು ! ವಂದನವು !

ಭಾರತಹುಣ್ಣಿ ಮೆ

ಭಾರತ ! ನಿನ್ನಯ ಭಾರವನಿಳುಹುವ
ಭಾರತಹುಣ್ಣಿ ಮೆಯೆಂದಿಗೆ ಬಹುದೋ ! ಪ.

ಬರುವುದು ಬರುವುದು ಎನ್ನುತ ಎಸೆತೋ
ಭಾರತಹುಣ್ಣಿ ಮೆ ಸಾರುತ ಸಾರಿದವೋ ! ಅ. ಪ.

ಹೊಮ್ಮುವ ತಿಳಿನಗೆ ತುಂಬಿದ ಹೊಂಗಳೆ
ಮೈವ ನಡುಗಟ್ಟಿದ ಬೆಳೆತೀವಿದ ಇಳೆ
ಬೇವರ ಎಲ್ಲರ ಬೇವನ ಪೂರ್ಣಿಮೆ
ಭಾರತಹುಣ್ಣಿ ಮೆಯೆಂದಿಗೆ ಬಹುದೋ !

ಶೇಜದ ನಿಜಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕ್ಷುತ್ರದ
ತೇಜಿಯನೇರಿದ ಭಾರತ ರಾಜರ
ಮೊಗಮೊಗದಲಿ ಬಿಳಿ-ಹೊಳೆಯೊಲು ಮಿರುಗಿದ
ಭಾರತಹುಣ್ಣಿ ಮೆ ಎಂದಿಗೆ ಬಹುದೋ !

ಕಾಲವು ಮರೆತರು ಮರೆಯದ ಕಾಲದಿ
ದೇವನ ಉಸಿರಿನ ಉಯ್ಯಲೆಯಾಗಿ
ಬಾಳಿದ ಧೀರರ ತಿಳಿವಿನ ಹುಣ್ಣಿ ಮೆ
ಭಾರತಹುಣ್ಣಿ ಮೆಯೆಂದಿಗೆ ಬಹುದೋ !

ಈಗಿದೆ ಮರವಿಗೆ ಸಾವಿಗೆ ಸೋಲಿಗೆ
ಬಾಗಿದ ಚಿತ್ತದ ಬಡತನ-ಹುಣ್ಣಿ ಮೆ !
ಹುಣ್ಣಿ ಮೆಯಲಿ ತೋರುವ ಹಿರಿಗತ್ತಲೆ !
ಭಾರತಹುಣ್ಣಿ ಮೆಯೆಂದಿಗೆ ಬಹುದೋ !

ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಕುರಿತು—

ಬೀಡಿಯ ಬರಬೀಕು

ನಾಡಿನ ಸೇವೆಯ ಮಾಡುವ ಭಾಗ್ಯಕೆ. ಪ.

ದೇಶದ ತಾಯಿಯ ದಾಸ್ಯವ ಕಂಡು

ಸಾಸಿರ ಚೇಳಿನ ಕಡಿತವನುಂಡು

ಪಾಶದಿ ಕ್ಷಣ ಮನ ನಿಲ್ಲದೆ ನಿತ್ಯವು

ಸಾಸವ ಮಾಡುವ ಮಾಡಿಸುವಾತ್ಮಕೆ....

ಇಡಿಗೂಳಿಲ್ಲದೆ ದುಡಿಯುವ ದಣಿಯುವ
ಬಡವರ ಬಗ್ಗರ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಬೆಂಕಿಯ
ಕಿಡಿಯಲಿ ನಡೆಯುತ ಕಂಬನಿಗರೆಯುತ
ಬಡತನವಿಲ್ಲದೆ ಬಡವಾಗುವುದಕ್ಕೆ....

ತಾಯಿಯ ಬಂಧವೆ ಆತ್ಮದ ಬಂಧವು
ತಾಯಿಯ ಬಿಡುಗಡೆ ಆತ್ಮದ ಬಿಡುಗಡೆ
ತಾಯಿಯ ತೋಳೊಳು ಶೂಲಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟರು
ಸಾಯುವುದೇ ನಿಜ ಬೇವನವೆನಲಿಕೆ....

ಮುನಿಸಿನ ತೋರಿಕೆ ಚಿಂತೆಯ ಮುದುಡಿಕೆ
ಕನಸಿನ ಕಾಣಿಕೆ ನಗೆ-ನೆರೆ ಬರುವಿಕೆ
ಮನಸಿನ ಭಾವಗಳೆಲ್ಲವು ರಾಷ್ಟ್ರದ
ತನುವಿನೊಳಿರುವೊಲು ಕಾಣುವ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ....

ವಿಶ್ವವೆ ಒಳಗಣ ಆತ್ಮಶರೀರವು
ವಿಶ್ವದ ಪ್ರಾಣಿಗಳದರವಯವಗಳು
ವಿಶ್ವಾಸದ ಬಲದಿಂದಿದ ಬೆಳಸುವ
ವಿಶ್ವಸುಮೂರ್ತಿಯ ಜನ್ಮವ ಪಡೆಯಲ

ಬುಧಜನ ಮೆಚ್ಚುವ ಬುದ್ಧಿಯ ಬೆರಗಿನ
ಘನಜಲವಾಹಿನಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅರಳಿದ
ಹೃದಯದ ಯೋಗದೆ ಸುಧೆಯನು ಸುರಿಸುತ
ಸದಯಾನಂದನ ಕುರುಹಾಗಿರಲಿಕೆ....

ನಾಡವರು !

ನಾಡವರು ನಾವು ಕರುನಾಡವರು !

ನಾವು ಹಿರಿನಾಡವರು ! ಪ.

ಹಿರಿದಾಗಿ ನೋಡುವಾ । ಅರಿದಾಗಿ ಕೂಡುವಾ ।

ಹಿರಿಹಿರಿದನಾಡುವಾ । ಬೆರಗಾಗೆ ಮಾಡುವಾ ॥ ಅ. ಪ.

ಕಳೆದು ಕಾಡಿನ ಕೊಳೆಯ । ಹೊಲ ಬೆಳೆಯ ಹೊಂಗಳೆಯ ।

ಹೊಳೆಸಿ ನಾಡಿನ ತುಂಬ । ನಮ್ಮದೆಮ್ಮದು ಎಂಬ ॥

ಪ್ರಲಿಬಾಯಿ ಹಲವಾಗಿ | ಹೊರ ಒಳದ ಹಗೆ ನುಂಗಿ |
ಗಿಲವು-ಗುಡಿಯನು ಸೂಸಿ | ಮೆರೆವಿಳೆಯಬನವಾಸಿ ||

ಸಂಜೆಗಿಂಪಿನ ನೊಂಪ | ಸಾವ್ರಾಜ್ಯಗಳ ಪೆಂಪ |
ಕಾಲಪಟದಲಿ ಬರೆವ | ನೇಸರನ ಮಾರಿಸುವ ||

ಕೆಳತುಳಿದು ಹುಡಿಯೂಡಿ | ಕೆರಳಿಸಲು, ಹೆಡೆ ಹೂಡಿ |
ನಿಲ ಮುಗಿಲು ಹಾವಾಗಿ | ನಾಡ ಕಾಯುವ ಚಾಗಿ ||

ದೇವ ಕಲ್ಪನೆಯ ಕೈ- | ಗಿಣಿಯಾಗಿ ಬಾಳು ಮೈ- |
ಗೊಳಲೆಂದು ಮತಮತವ | ನಾಡ ತೇರೊಳು ಮೆರೆವ ||

ಕವಿಯಾಗಿ ಕಲಿಯಲ್ಲಿ | ದೊರೆಯಾಗಿ ಗುರುವಿನಲಿ |
ಹೆಣ್ಣಿನಲಿ ಹೊಳೆಹೊಳೆವ | ದೇವಿರೂಪವ ತಳೆವ ||

ವಿಜಯನಗರಗಳಲ್ಲಿ | ಭೋಗದುಕ್ಕನು ಚೆಲ್ಲಿ |
ಶಾಂತಿ ಶಿಲೆಯಾಗಿರುವ | ಗೊಮ್ಮಟರ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ||

ಕಲ್ಲ ಮೇಣವ ಗೈದು | ಬೆಟ್ಟ-ಬಸದಿಯ ಕೊರೆದು |
ಭೂಕಿರೀಟಗಳೆನಿಸ | ಗುಡಿಗೋಪುರವ ನಿಲಿಸ ||

ಮನೆಮನೆಯ ದೀಪದೊಲು | ಬೆಳಗಿ ವಚನದ ಸಾಲು |
ಮುಗಿಲ-ದೀವಿಗೆ ಹೋಲ್ವ | ಹಿರಿಹಾಡುಕತೆ ಹೇಳ್ವ ||

ವಿಶ್ವಮಾತೆಗೆ ಮಗಿದು | ಭಾರತಕೆ ಕೈಮುಗಿದು |
ಹೆತ್ತಾಯಿ ಕನ್ನಡಕೆ | ಬಾಳ ಕಾಣಿಕೆಯಿವ ||

ಎಂಥ ನಾಡಿದು !

ಎಂಥ ನಾಡಿದು ಎಂಥ ಕಾಡಾಯಿತೋ !
ಹುಲುಸಾದ ಬೆಳೆ ಹೋಗಿ ಹುಲ್ಲುಕೊಳೆ ತುಂಬಿಹುದೋ !

ಹಗೆಯ ಹೆಸರನು ಕೇಳಿ ಹುಲಿಯಂತೆ ಹಸುಗೂಸು
ನೆಗೆದು ತೊಟ್ಟಿಲ ತುಳಿದು ಮೆಟ್ಟುತಿಹ ನಾಡಿನಲಿ
ಹಗೆಯ ಊಳಿಗಗೊಂಡು ನಾಯಿಬಾಳುಗಳೀಗ
ಬಗೆಬಗೆಯ ಬಾಯ್ತರೆದು ಹೇಡಿನುಡಿ ಬೊಗಳುತ್ತಿಹವೊ !

ನೂರು ರಾಜ್ಯವ ಕಟ್ಟಿ ಬಾನ ಭತ್ರವ ಹಿಡಿದು
' ಸಾರಿ ಬನ್ನಿರಿ ಸರುವ ಜನ ಮನವೆ ಮತಗಳೇ '
ಸಾರಿ ಈ ಪರಿ ಬಾಳ್ವೆ ಸೀಮೆಯಲಿ ಇದುವೀಗ
ಹರಿದು ಹಂಚುವ ಕಲಹ ಕುಲದೈವವಾಗಿರುವುದೋ !

ಇಲ್ಲಿಯೇ ಈಸುವುದು ಇದ್ದು ಜೈಸುವುದೆಂಬ
ಎಲ್ಲರೊಡೆಯನ ನಂಬಿ ನಡೆಯುವುದು ಎಂಬ ಆ
ಸೊಲ್ಲಿಗ ಗಾಳಿಯುಯ್ಯಲೆಯಲ್ಲಿ ತೂಗುತ್ತಿರೆ
ಒಲ್ಲೆ ಬಾಳೆನು ಎಂಬ ಗೋಳದನು ಕೀಳುತ್ತಿಹವೊ !

ನೆಲದ ಒಳ ಉರಿಯೆದ್ದು ತೂರಿರುವ ವೊರಡಾದ
ಸಿಲೆಯ ಸಾವಿರದಿ ಗುಡಿ-ಬಸದಿ-ರಥ-ಗೊಮ್ಮಟರ
ಚೆಲುವು ನನೆಕೊನೆವೋಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ನಾಡಿನಲಿ
ಚೆಲುವು, ಕಲೆ, ಹಾಡು, ನುಡಿ-ಹೂವುಗಳ ತುಳಿಯುತ್ತಿಹರೊ

ಕಾಲಭೂತದ ಕಠಿಣ ಕತ್ತಲೆಯ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ
ಸಿಲುಕಿರುವ ಪುಲಿಕೇಶಿ ನೃಪತುಂಗ ಬಲ್ಲಾಳ ಹರಿಹರರೆ
ಇಲ್ಲಿಯೇ ಉಸಿರಾಡಿ ಈ ನಾಡು ಕಟ್ಟಿದಾ
ಎಲ್ಲರೇ ಮರಳುವುದು ನಿಮ್ಮ ಸಿರಿ ಸೂರೆಗೊಡಲು !

ಕನ್ನಡದ ಚಂದ್ರ

ನಿನ್ನ ಹೊಸ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಬೆಳ್ಳಬೆಳಕಿನ ಮಳೆಯ-
ನೆಂದು ಕರೆಯುವಿ ಹೇಳು ಕನ್ನಡದ ಚಂದ್ರ !
ಎಮ್ಮ ಹೃದಯವನೆಂದು ಹರುಷ-ವೂರದಿ ತುಂಬಿ
ತುಳುಕಾಡಿಸುವಿ ನೀನು ನಿತ್ಯ ಜಪ ಮಂತ್ರ !

ಹಿಂದೆ ಗುಡುಗಾಡಿ ಹಗೆಯಟ್ಟಿ ನಾಡನು ಕಟ್ಟಿ
ಮೆರೆದ ಬೀರರ ಬೀಗಿದೆಯಲ್ಲಿ
ನಿಂದು ತಮ್ಮೆಲ್ಲವೂ ನಾಡಿಗೆ ಮುಡಿಪೆಂದ
ಚಾಗಿಗಳ ತುಂಬುಗೈ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ.

ಸರ್ವಮತಗಳ ಬೆರಸಿ ಸಮರಸವನೂಡಿದಾ
ದಿವ್ಯಜೀವಿಗಳ ಮೈಮನದಲ್ಲಿ
ತುಂಬುದಿಂಗಳ ತೋರಿ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ
ಹಾಡುಗಾರರ ನಲಿದ ನಾಲಗೆಯಲಿ.

ಪರಚಕ್ರದುದಯತೇಜಿದಿ ಮುಂದೆ ಕಳೆ ಮಾಸಿ
ಕಲೆಗೊಂಡ ಮೈತೆರೆದು ಕೆಳಬಾಗಿ
ಸರಿದಾಡಿ ಕಾಲನಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡರೂ
ಕಾಣದೊಲು ಹಾಳುಸುರಿವಂದವಾಗಿ.

ಸೊರಸೊರಗಿ ಶೂನ್ಯಘನಘೋರ ಸರಕಕೆ ಚಾರೆ
ಇಂದಿನೀ ಎಚ್ಚರದ ಕೆಚ್ಚಿನೊಳು
ಮರಳಿರುವ ನಿನ್ನೊದವು ಬಿದಿಗೆ ತದಿಗೆಯ ಸೊಬಗು
ತಣಿಗಾಣುತಿರೆ ತಂಪುಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ.

ಕುಂದು ಕರೆಗಳ ಮೀರಿ ಹರಿತ ಕೊರೆತವ ದೂರಿ
ಹಿರಿದಾಗಿ ಝಗ್ಗೊಂದು ಹೊರನುಗ್ಗಿ
ಎಂದಿಗೂ ಮುಂದರಿದು ಹಿಗ್ಗುಹಂದರವಾಗಿ
ಬರುವುದೇ ನಿನ್ನ ತಿರುಳಿನ ಸುಗ್ಗಿಯು !

ಕಾರಣಪುರುಷ

ಬರುತಲಿಹನು ಬರುತಲಿಹನು
ನಿನ್ನಯ ಕಾರಣಪುರುಷನು

ಕಂಗಡದಿರು ಕನ್ನಡವೇ !
ಇನಿಜೇನಿನ ಹೊಂಗೊಡವೇ !
ನಿನ್ನ ಸವಿಯ ಸವಿ ಬೀರುವ
ಅರಸುದುಂಬಿ ಬಳಸಾರುವ

ಹೂವ ವೊಗಕೆ ಮುತ್ತನಿರಿಸಿ
ಹಕ್ಕಿ ಬಾಯ್ಗೆ ಹಾಡು ಕಲಿಸಿ
ಬೆಳಗು ಚಿಮ್ಮಿ ಕಳುಹಿ ಮುಂತೆ
ರವಿ ತಾನೆಯೆ ಬರುವನಂತೆ.

ಕವಿವ ಮಬ್ಬು ಕಳೆದು ಸೂಸಿ
ಬೆಳುದಿಂಗಳ ಮಾಯೆ ಬೀಸಿ
ಚಿಕ್ಕ ಮಸುಳೆ ತೇಲಿ ಮೇಗೆ
ಚಂದ್ರ ಚೆಲುವ ಬರುವ ಹಾಗೆ.

ನೆಲದ ಒಡಲ ನುಡಿಸಿ ಕೇಳ
ಕಾದು ಕುದಿದ ಕಂಬನಿಗಳ
ಮೇಲೆ ಮೂಡಿದವನ ಇನಿದು
ಅಡಿವಜ್ಜೆಯು ಮಡಿಗಿರುವುದು.

ನಿನ್ನ ಸಾವು ನೋವದೆನಿತು
ಅಳವು ಮೀರುತಿಹುದು ಅನಿತು
ಬೇಗ ಬೇಗ ಸಾಗಿ ಬರುವ
ನಿನ್ನ ಜನಕೆ ಸುಗ್ಗಿ ತರುವ.

ಎಲ್ಲಿದೆ ಯುಗಾದಿ ?

ಎಲ್ಲಿದೆ ಯುಗಾದಿ ?
ಎಲ್ಲವು ಯುಗಾಂತ !
ಕಳೆ ಕಳೆದು ಕಾಲ
ಕಳೆಗೆಟ್ಟಿರುವುದು.
ಇಳೆ ಇದ್ದು ಇದ್ದು
ಹೊಳಪಡಗಿರುವುದು.
ಹೊಸದಿಲ್ಲ, ಹರವ
ಬಿಸಿ ರಕುತವಿಲ್ಲ !
ಬೆಳಗು ಮುಳುಗುಗಳು
ಬೆಳಕು ಬೆಳೆ ಕೊಡವು.
ಹೊತ್ತು ಇದೆ ಎಂದೂ
ಎತ್ತು ಇದೆ ಚಲನ.
ಹೊತ್ತು ನಿಲೆ ನಿಮಿಷ
ಕತ್ತಲೆಯೆ ಆರಸ.
ಎನು ಮಂದ ಗತಿ !
ಎನಿತು ಹಿರಿ ವಸೌನ !
ಕೋಟಿ ನಕ್ಷತ್ರ
ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಸಲ
ಸುತ್ತರಿದು ಬಳಲಿ
ಮತ್ತೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿವೆ
ಸೂರ್ಯನತಿ ತಾಳ್ಮೆ
ಬಾರದೆಮಗೊಮ್ಮೆ
ಎಂದಿನಿ ಗಾಳಿ
ಇಂದು ಸಹ ಬಾಳಿ

ಹಾಗೆ ಹಾಗೆಯೇ
ಬೀಗಿ ಬೀಸುವನು.
ಪುನರಾವೃತ್ತಿಯೆ
ಘನವೇನು ನಿನ್ನ ?
ನಿನ್ನ ಕೃತಿಯೆಲ್ಲ
ರನ್ನ ವಾಗದಿದೆ.
ಬೇಸರು ತುಂಬಿದೆ
ಎಶ್ವದ ಒಡಲಲಿ.
ಇದು ನೀ ಬಯಸಿದ
ಪದನಿಯ ಪರಮತೆ ?
ನಡೆದು ಸವೆದು ಕಡೆ-
ಬೇಡುತಿವೆ ಬೇಸ.
ಇದು ಯುಗದಾದಿಯೆ ?
ಇದು ಹೊಸ ಮೊದಲೆ ?
ಇದು ಚೈತನ್ಯವು
ಹೃದಯದಿ ಚಿಮ್ಮುತ್ತ
ಹೊಸತಿರೆಗ್ಮಿಯುವ
ಹೊಸ ಯುಗಾದಿಯೆ ?
ಹಳನಡೆ ತೊರೆಯದೆ
ಹಳಬರು ತುಳಿದಿಹ
ಹಾದಿಯ ಹೆಜ್ಜೆಯೊ-
ಳಾಡಿಯೆ ಹೊಸದರ ?
ಎಲ್ಲಿದೆ ಯುಗಾದಿ ?
ಎಲ್ಲವು ಯುಗಾಂತ !

ಯುಗಾದಿ

ಹೊರಯುಗಾದಿ ಹೊರಳಿ ಬರುತ್ತಿದೆ
ಒಳಯುಗಾದಿ ಮರಳಿ ನಡೆದಿದೆ
ಕರೆಯದೊಂದು ಬಂದೆ ಬರುತ್ತಿದೆ
ಕರೆಯ ಕೇಳದೊಂದು ತಿರುಗಿದೆ
ಕಾಲಹೆಗಲನೊಂದು ಎರಿದೆ
ಕಾಲದಡಿಯಳೊಂದು ಸಿಲುಕಿದೆ
ತಿರೆಯು ರವಿಯು ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿವೆ
ನರರ ಜೀವ ನಿಂತೆ ನಿಂತಿವೆ.
ಹೊಸತು ಎಂಬ ವರುಷ ಹಾಸಿದೆ
ಹೊಸತು ಬಗೆಯ ಹೂಗಳೆಲ್ಲವೆ ?
ಹರಿವ ಗಳಿಗೆಯೆಂಬ ತೊರೆಯೊಳು
ಸರಿಯದಿಹುದು ಜೀವನಾವೆಯು.
ಕರುಣವೆಂಬುದಾರ ಒಕ್ಕಲೊ ?
ಮರಣವೇಕೆ ನಮ್ಮ ಬೀಕಲೊ ?
ಬರುವೆ ತರುವೆನೆಂಬ ನಿಯತಿಯೇ
ಮರೆಯುತಿರುವೆ ನಮ್ಮ ಮೊರೆಯನೇ.

ಬೊಂಬೆ

(ಮುಂಬಯಿ ನಗರವನ್ನು ಕುರಿತು)

೧

ನಿನ್ನ ಕಂಡೆ.
ಕಡಲ ನೀರ್ಕುಡಿದದರ
ಬುಡನೆಲವ ನೆಲೆ ಮಾಡಿ
ಕಪ್ಪುಮಡಿಕೆಯ ಮೈಯ
ತಪ್ಪಲದ ಕಡೆ ತೂರಿ
ನೋಡುವರ ಮೈಮುಳ್ಳು
ಕೂಡಿ ಏಳುವ ತೆರದಿ
ಹಲ್ಲುಹಂದರ ಹಾಸಿ
ಜೊಲ್ಲು ಹಂಬಲು ತೋರಿ

*

*

ವುಡಿಯಾಳು ಕಟ್ಟಾಳು
ಜಡದ ನಾಡಲಿ ಬಾಳು-
ವೆಲ್ಲ ಬಗೆ ಜೀವಗಳ
ಕೊಲ್ಲಲಿಕೆ ನುಂಗಲಿಕೆ
ಬಾಯ್ತೆರೆದು ಬಿದ್ದಿರುವ
ಭವ್ಯ ಘನ ಹಿರಿಮೊಸಳೆ !
ನಿನ್ನ ಕಂಡೆ !
ಮುನ್ನೆಂದು ಕಾಣದಿಹ
ಕಾಣ್ಕೆ ಕಂಡೆ !

*

*

೨

ಮೊದಲೊಂದು ಮರಿವಿಾನ-
ವಿದ್ದೇನೊ ! ಅದೆ ಕಾಲ-
ಪ್ರಭುವಿನರಮನೆಯೊಳಗೆ
ರಭಸದಲಿ ಸುಳಿದಾಡಿ
ಮುತ್ತೂರತನದ ಸಿರಿಯ
ತೊತ್ತಾಗಿ, ಉದ್ದಿಮೆಯ
ಮದ್ಯವನು ಕುಡಿದೆದ್ದೆ

*

*

ಈಗಾದೆ ಹಿರಿಮೊಸಳೆ !
ಕಡಲೊಂದು ತೆರೆಯಲ್ಲಿ
ಕಡೆಗೈವ ವಿಾನಳಿದು
ಕಡಲನೇ ಅಡಗಿಸುವ
ಕಡುವೊಸಳೆ ನೀನಾದೆ
ಇಂಥ ನಿನ್ನನು ಈಗ ನಾ ಕಂಡೆ.
ನಿಂತು ನಿನ್ನೊಡಲೊಳಗೆ ಕಂಡೆ.

*

*

೩

ಕಾಣಲಿಕೆ ಒರಿಗಣ್ಣೆ
ಜಾಣ ಮಾನವ ಬುದ್ಧಿ
ಮಾಡಿರುವ ಪಟ್ಟಣದ
ಮೋಡಿ ಮಾಟಗಳುಳ್ಳ
ಅಂದ ಚಿಂದದ ನಗರಿ
ಮಂದಿಗಿಹ ಮಾದರಿ
' ಏನು ಹಸನಾದ ಹಿರಿ-
ಓಣಿಗಳ ಮೈಭವವು
ಇಂದ್ರಭವನಗಳಂತೆ
ಚಂದ್ರನನು ಅಣಕಿಸುವ

*

*

ಬಿಳಿಕಳೆಯ ಅಡಕಲಿನ
ಮಾಳಿಗೆಯ ಮನೆ ಪೆಂಪು !
ಜನವೇನು ಸುಖದಿಹರು !
ಒಣನೆಲದ ಜೊತೆ ತೊರೆದು
ಮುಗಿಲ ಮನೆ ಸೇರಿದ್ದು
ಸಾಗರವು ಸೂಸುತಿಹ
ತಂಗಾಳಿ ಸವಿಯುಂಟು
ಬಂಗಾರ ಬಾಳುವೆಯ
ಮಾಡುವರು, ಮರ್ತ್ಯದಲಿ
ನೋಡುವರು ಸ್ವರ್ಗವನು ! '

*

*

೪

ಬೇರೊಂದ ನಾ ಕಂಡೆ
ಊರೊಂದ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ !
ತಮ್ಮ ಮೈಮನ ಕಾಯ್ದು
ಹತ್ತು ಲಕ್ಷದ ಬೇವ
ಒಟ್ಟಾಗಿ ಒಂದಾಗಿ
ಇರುವೊಂದು ಊರನ್ನು
ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ
ಬೇರೊಂದ ನಾ ಕಂಡೆ.
ಹಗಲ ಸೆಕೆ-ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ
ನೊಗದಿ ಭಾರವ ಹೊತ್ತು

ದುಡುವ ಜನ ದನವಾಗಿ
ಇಡಿ ತೆರೆದ ಬಾಯ್ಕುರುಗು
ಬಿಸಿಯುಸಿರು ಕೆಂಗಣ್ಣು
ಕನಿವಿಸಿಯ ಶಿಖೆ ಕಂಡೆ.
ಇರುಳ ಮಿಂಚಿನ ಸರದ
ಮರುಳು ದೀವಿಗೆಗಳೊಳು
ದಣಿದು ತಣಿಯದೆ ಮಲಗಿ
ಕನಸೆಂಬ ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚು -
ನೆಲ ಹೊಕ್ಕು ತಮ್ಮಾಸೆ-
ಹುಲ್ಲು ಹಸುರನು ಸುಡುವ

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪಲಕ್ಷ ನರ-
ವಾಂಛಿತದ ಜ್ವಾಲೆ ಕಂಡೆ.
ಕಡಲಡಿಯ ಹಿರಿಮೊಸಳೆ
ಒಡಲೊಳಗೆ ಸಿಲ್ಲಿರುವ

ಬೇವರಾಶಿಯ ನುಂಗಿ
ಬೇವದುಂಬಿದ ಬೊಂಬೆ
ಕಂಡೆ ನಾ ನಿನ್ನ ಕಂಡೆ.

*

*

*

*

೫

ಮರೆಯದಿರು, ಹಿರಿದಾದ-
ರೂ ನೀನು ಬರಿ ಬೊಂಬೆ.
ನಾಣ್ಯ ಮೋಹದ ಹಲವು
ಮಾನ್ಯ ಮಾನವ ಶೈಲ-
ಹೃದಯದ ಹಿರಿಹೆಮ್ಮೆ
ಆದಯ ಹಸ್ತದ ಜಂಬ
ರಚಿಸಿರುವ ಬರಿ ಬೊಂಬೆ.
ರುಚಿರವೆನಿಸುವ ಬೊಂಬೆ.
ಬಲವಳಿದ ಕಣ್ಣಿಂದ
ಹಲವು ಸಲ ಕಂಡಾಗ
ನಿನ್ನ ಪಾರತೆ ನೋಡಿ
' ಇನ್ನಿರುವೆ ಅಮರತೆಯು
ಮಾನವನ ನಿರ್ಮಾಣ-
ಭಾನುವಿನ ಕಿರಣ ಕೃತಿ.
ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ನನ್ನೊಡೆಯ ?
ಚೆನ್ನ ಇಳಿ ತಾನಾಗಿ
ತಾನೆ ಸವಿಯುತ ನಿಂತ

ಸರ್ವಸನ್ನಿಧ ದೇವ ? '
ಎಂದು ಅಳುಕಿದೆ, ಅತ್ತೆ
ಮಂದ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ದೀಪ
ಆರುತಿದೆ ಎಂದೊದರಿ
ಆರಿಗೋ ಕೂಗಿದೆನು.
ಇಂದಿಗೋ ಭಯವಿಲ್ಲ
ನಾ ಕಂಡೆ; ನೀ ಬೊಂಬೆ.
ಜಂಬದೊಡ ಟೊಳ್ಳಿನುವ
ಬೊಂಬೆ ನೀ, ನೀಗುಳ್ಳಿ !
' ನಾ ಸಿತ್ಯ, ನಾ ಸತ್ಯ '
ಎಂದಿನಿಸು ತಿಳಿಬೇಡ.
ಕಾಲಕತ್ತಲೆ ಮನೆಯ
ಸಾಲಿನಲಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ
ನೋಡಕೋ ನಿನ್ನ ಮೊಲು
ನಾಡಶೋಭೆಗಳಾದ
ಪಟ್ಟಣದ ಮೊಟ್ಟೆಗಳು
ಮಣ್ಣು ಹುಡಿ ಮುಕ್ಕುತಿವೆ.

ಬೊಂಬೆ

ನಿನ್ನ ಮಾಡಿದ ಬುದ್ಧಿ -
ವಂತರೇ ಕಂಡಿಹರು.
ಯಾವ ಕಡಲನು ಕುಡಿದು
ಹಾವಕೊಬ್ಬನು ಹೊಂದಿ

ಮೆರೆಯುವಿಯೊ ಅದರ ತೆರೆ
ಗರಿತೆರೆದು ಹಗಲಿರುಳು
ಸಾರುತಿವೆ ' ನೆರೆಯಾಗಿ
ಬಾರದಿರೆ ನಮ್ಮಾಣೆ! '

*

*

*

*

೬

ಬೊಂಬೆ!
ಘೋರ ಜೀವನ ಮರಣ
ಸಾರ ಚಿತ್ರನೆ, ಕ್ಷಮಿಸು.
ನಿನ್ನ ನಾ ಪ್ರೀತಿಸುವೆ
ನೀನೆನಗೆ ಬೇಕು ಬೇಕು
ನಿನ್ನ ಕಂಡರಿತೊಲಿವ
ತನ್ನ ತಾ ಕಾಣುವನು.
ನಿನ್ನ ದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ
ನಾ ಜಗದ ಕತೆಯರಿತೆ:
ಮರಣಶಸ್ತ್ರವನೊಳಗೆ
ಅರಿಯದೊಲು ಒರಗಿಸಿಹ
ಅರಿದು ಒರೆಯಿರ ಬಾಳು
ಇರುವನಕ ಮಿರುಗುವುದು
ಒರೆ ನಂಬಿ ಬೀಸಾಗಿ
ಮೆರೆವಾಗ ಒಳಕ್ಕೆದು
ಬೇಕಾದ ಚಣದಲ್ಲಿ
ಸಾಕುಮಾಡಲುಬಹುದು.

ಅದಕೆಂದು ಭಯ ಬೇಡ.
ಬಂಟನಾಗಲುಬೇಕು
ಒರೆಯನೂ ಕೈದನೂ
ಮಾರಿರುವ ಹಿರಿಬೆಳಕ
ಸೇವೆಯಲಿ ಕೊನೆವರೆಗು
ಜೀವಯಾತ್ರೆಯ ಪಥಿಕ-
ನಾಗಿ ಸಾಗಲುಬೇಕು
ಯೋಗವಿದು ಎನಬೇಕು
ಎಕಾಕಿ, ಕರ್ಮವಶ
ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇರುವನಕ
ಎಶ್ವಮಯನೂ ಅಹುದು
ಎಶ್ವಾಸವನು ಪಡೆಯೆ '
ಎದೆಸಿತೊ ಮಾತುಗೈ
ಹೊಂದಿ ಸಿಲುಕದ ಮಾತು
ನಿನ್ನಿಂದ ಅರಿತೆ ಬೊಂಬೆ
ನಿನಗೊಂದು ನಮನ ಎಂಬೆ!

ಅಳಿಗಾಲ

ಅಳಿಗಾಲ ಬಂದಿದೆ
ಅಳುಗಡಲು ನಂದಿದೆ
ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮರೆಯಲ್ಲಿ.
ಬೆಳಸುವೆವು ಬಾಳುವೆಯ
ಎಳದಾದ ಬಳ್ಳಿಯನು
ಎನ್ನುವರ ಬಳುವರ
ಕಣ್ಣೀರ ತೊರೆಗೂಡಿ
ಇಂತಿಂತು ಗುಡುಗಾಡಿ:-
' ಮುಳುಗಿಸುವೆ ಬಳಗವನು
ಅಳಿಯಿಸುವೆ ಗೆಳೆಯರನು
ಉಳಿಯಿಸುವೆ ಬರಿಯ ಕೊಳ-
ಗುಳಕೆಳಪ ಹುಳುಗಳನು '
' ಕಳೆಯುವೆನು ಕಲೆಗಳನು
ಹಿಳೆಯುವೆನು ಸರಸತಿಯ

ಬಳಿಯುವೆನು ಮಸಿಯನ್ನು
ನಲುಮೆ ಚೆಲುವಿನ ನೆಲಕೆ '
' ತುಳಿಯುವೆನು ತತ್ತಳದಿ
ಬಳಿತು ನಡೆಯುಡುಗಣವ
ಎಳೆಯುವೆನು ಎನ್ನೊಳಗೆ
ಸುಳಿಸುಳಿಯುವ ಬಯಲುಗಳ '
' ಕೀಳುವೆನು ದೈವಿಕದ
ಹಾಳುಕಳೆ ರವಿಯನ್ನು
ತೂಳುವೆನು ಲೌಕಿಕದ
ಗೋಳಿಡುವ ಚಂದ್ರನನು '
' ಹೊಳೆಯುವೆನು ನಾನೊಬ್ಬ
ಕಲಿಯುಗದ ಹಿರಿದೊರೆಯು
ಬೆಳೆಯುವುದು ನನ್ನ ಬೆಳೆ
ಇಳೆಯ ಕಣಕಣದೊಳಗೆ '

ಬಯಲಾಯ್ತು !

ಬೇಡಿದ್ದು ಬಯಲಾಯ್ತು ಬಯಸಿದ್ದು ಕನಸಾಯ್ತು
ಹಾಡಿದ್ದು ಹಳಗತೆಯ ಹಿರಿಮರುಳ ಕಂತೆಯಾಯ್ತು !
ನೋಡುನೋಡುವ ಗಳಿಗೆಯೊಳು ಕೈತಳದಿ ಚಾರಿ
ವೋಡದಲಿ ಮರೆಯಾಯ್ತು ಭಾವನೆಯ ದಿವ್ಯಯಾನ !

ಸುಳಿಯೆಲರು ಕಲಿತಂದ ನೆಲಹೂವ ನರುಗಂವು
ಚೆಳೆಬೆಳೆದು ಬಯಲಲ್ಲಿ ಗುಡಿಯೊಂದ ಕಟ್ಟುತಿರೆ
ಇಳೆಯ ನಾಸಿಕವೆಲ್ಲ ಬೆರಗುಸಿರಿ ಸವಿಯುತಿರೆ
ಕಳೆದುಹೋಯ್ತೆಂತೇನೊ ಸುರಭಿಸುಮಸಂಕುಲವು !

ಜನ್ಮಜನ್ಮದಿ ನೆರೆತ ಬೀವಭಾವಗಳೆಲ್ಲ
ವೃಣ್ಮಯದ ಸೀಮೆಯಲಿ ಅವೃತಮಯ ಮೂರ್ತಿಯನು
ನಮ್ಮದತಿಮಾನುಷವು ನೋಡೆಂದು ರಚಿಸುತಿರೆ
ಬಿಮ್ಮನೆಯೆ ಬಿರಿದೊಡೆಯಿತೈ ಕಲ್ಪನೆಯ ಶಿಲ್ಪ !

ಪ್ರತಿಜೀವ

ಪ್ರತಿಜೀವವು ತಾ ಭೀಕರ ಶಂಕರ-

ಭವ್ಯಭಯಾನಕ ರೂಪವ ತಾಳಿಹುದು.

ಪೃಥ್ವಿಯ ಹೆಸರಿನ ಮಸಣದ ಮಧ್ಯದಿ

ಮುಸುಗುಟ್ಟುತ ಮಿಸುಕಾಡುತ್ತಲಿಹುದು.

ಹಗಲಿರುಳೆಂಬೊಂದೊಂದೇ ಇರುಳಲಿ

ಜೀವನ್ಮರಣದ ಪ್ರೇತಾವಸ್ಥೆಯಲಿ

ಜಗದೊಳಗಿನ ಸಗಿ ಸೊಗ ಸಂತಾನವ

ಹುಗಿದದರಾಶಾಭೂತಗಳೊಡಗೂಡಿ.

ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ

ತೊಡಕಿನ ಹಿಡಿಗಳ ಗೂಡೆಂಬುವ ತಲೆ-

ಕೂದಲ ಜಡೆಗಳು ಭೂಮಿಯ ಸೀಳುತೆವೆ.

ಕೆಡಕಿನ ಬಾಯಿಂದೂದುವುಸಿರ್ಗಲು

ಬೆಳಕಿನ ಬಳಗವ ಕಪ್ಪಿಸಿ ಕೀಳುತೆವೆ.

ತಾನುರಿಗಣ್ಣೊಳು ಭಸ್ಮವ ಮಾಡಿದ

ಪ್ರೇಮ-ಕಾಮಗಳ ಬೂದಿಯ ಮೈಗೆರೆದು

ಧೈಯ-ಶ್ರೇಯಗಳ ಖಂಡಿಸಿಯವುಗಳ

ರುಂಡಮಾಲೆಗಳ ಕೊರಳಲಿ ತೂರಿಹುದು.

ವೈಷಮ್ಯದ ನಿಷ್ಕಾರುಣ್ಯದ ವಿಷ-

ದ್ವಲ್ಲೆ ರಡಾಡುವ ಹಾವಿನ ಮೋಹರವ

ಭೀಷಣರಕ್ತಾಲೇಪಿತ ದೇಹದಿ

ಸುಳಿದಾಡಲು ಸುತ್ತಾಡಲು ಬಿಟ್ಟಿಹುದು.

ಬಾಳುವೆ ಸುಡುವೆನು ಬಾಳುವೆ ಒಲ್ಲೆಂ-

ದೊದರುವ ಡಮರುವಿನಾರ್ತಸ್ವರಗಳಲಿ

ಕಾಳನ ನುಂಗುವ ಹಾಸ್ಯದ ಲಾಸ್ಯದಿ

ಕುಣಿಯುವುದೆತ್ತೆತ್ತಲೊ ಕಾಲೊಗೆಯುತಲಿ.

ಹಿಂಸಾನಂದದಿ ಲಯಸಂತೋಷದಿ

ಸಿಕ್ಕಿದ ಬೀಟಿಯ ಬೇವವ ಕೊಳ್ಳುತಿದೆ

ಹಿಂಸೆಯ ಕುರುಹಿನ ಚರ್ಮವ ಸೊಂಟಕೆ

ಸುತ್ತುತ್ತ ಸುಡುಗಾಡೊಡೆಯನ ಹೋಲುತ್ತಿದೆ.

ಕಲ್ಪಾಂತ ರಾತ್ರಿ

ಕಾಲರಾಜನ ಮುಕುಟರತ್ನಗಳು ತಾರೆಗಳು
ಭಾಲದೇಶದಿ ಮಿರುಗಿ ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿಹವು
ಬಂತೇನೊ ಕಲ್ಪಾಂತ ರಾತ್ರಿ !

ಕತ್ತಲೆಯ ಹಿರಿಗಡಲು ಹಿರಿದಾದ ಬಾಯ್ತೆರೆದು
ಮುತ್ತುಗಳ ನುಂಗಿದೊಲು ಸವಿಬಾಳ ನುಂಗಿಹುದು
ಬಂತೇನೊ ಕಲ್ಪಾಂತ ರಾತ್ರಿ !

ನೇಸರನ ಹೊಳಹಿಲ್ಲ ತಿಂಗಳನ ನಗೆಯಿಲ್ಲ
ಗಾಸಿಯಾಗಿದೆ ಜಗವು ಕತ್ತಲೆಯ ಮಂದಿರದಿ
ಬಂತೇನೊ ಕಲ್ಪಾಂತ ರಾತ್ರಿ !

ಎನಿತಿರುಳು ಕಾಡಿಗೆಯು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚುನು ತರೆಯು
ಮನದ ಒಳಗಣ ಜೋತಿ ಜೀವರಾಶಿಗೆ ಇಲ್ಲ
ಬಂತೇನೊ ಕಲ್ಪಾಂತ ರಾತ್ರಿ !

ಬೇಡಾದ ಬರಡಾದ ಕತ್ತಲೆಯ ಹಗೆಯದಲಿ
ಬೇಡಿಗಳ ತೊಡಿಸಿರುವ ತೆರ ನಾವು ನಿಂತಿಹೆವು
ಬಂತೇನೊ ಕಲ್ಪಾಂತ ರಾತ್ರಿ !

ಇಂಥಾ ಜನ್ಮ ನೋಡೋ !

(ಕುರುಡ ತಿರುಕನ ಬಿಕ್ಕೆ ಹಾಡು)

ಇಂಥಾ ಜನ್ಮ ನೋಡೋ
ಧರ್ಮ ಮಾಡೋ
ಮುತ್ತುರತನಾ ಬ್ಯಾಡೋ
ಕಾಸೊಂದ್ರ ನೋಡೋ.

ಎಂದಿನಿಂದ ಜೀವಾ,
ಕಾಡಲು ದೇವಾ
ಕೊಟ್ಟಿರಲು ನಾವಾ,
ಮುಟ್ಟಬೇಕ ಸಾವಾ.

ಎಂಥಾ ದೇಹ ನೋಡೋ,
ಮರುಳು ಮಾಡೋ
ಎಂಥಾ ಸ್ನೇಹ ನೋಡೋ,
ಒಟ್ಟುಗೂಡೋ

ನಾನು ಕುರುಡಾ ಹೌದೋ,
ನಿನ್ನ ಬಂಧೋ !
ದಾನಾ ಕೊಡದೆ ಹೋದೋ,
ನೀನೂ ಕುರುಡೋ !

ಬಡವರ ಹಾಡು

ದೈವದ ಮನಿಯೊಂದು ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಾಕಲ |
ಹುಲಿಯಂತ ಜನರು ಹಾದಾರು | ತೆರಿಲ್ಲಿ |
ತಾನ ತೆರದಾಗ ತೆರಿಬೇಕ ||

ದೈವಳ್ ಗೌಡರು ಪುಣ್ಯವ ಮಾಡ್ಯಾರ |
ದೈವಾದ ಮನಿಯು ತೆರದಾಗ | ತಾವ್ವೋಗಿ |
ಬಂಗಾರ ಹಿಡಿಯ ತಂದಾರ ||

ಬಡವರು ನಾವೆಲ್ಲ ಬಡಕೊಂಡು ಅತ್ತರು |
ಹಿಡಿಮಣ್ಣು ಇಲ್ಲ ಸುಡಗಾಡ | ದೈವಾದ |
ಬಡಿವಾರ ಏನು ಹೇಳಲೆ ||

ಮೈಮೂರಿ ದುಡಿಯೋರು ಹೊಲದಾಗ ಎಲ್ಲ ನಾವ
ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಬಾಯಿ ತೆರದಾಗ | ನಮ ಹಾಡು |
ಬೀಸುವಕಲ್ಲ ಬರಿ ಹಾಡ ||

ಕೊಟ್ಟಾಗ ತಿನ್ನೋಣ ಕೈತುಂಬ ಕಾಳಾಗಿ |
ಮಣ್ಣನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಸಿವ ತಾನು | ಹೊನ್ನಾವ |
ಕೊಡದೆಲ್ಲ ಓಡಿ ಹೋಗ್ಯಾನು ||

ಆಸೆ

ಆಸೆಯೆಂಬ ಈಸುಗಾಯಿ-

ಯಾಸರಾಗಿ ಲೇಸು ಬಯಸಿ

ಈಸುತಿರುವ ಜೀವರಾಶಿ

ನಾವು ಇಹೆವು ಸಾವುಹೊಳೆಯಲಿ. ಪ.

ಎಂದೊ ಏನೊ ಮುಂದೆ ಬರುವ

ಚೆಂದದಡದ ಬಳ್ಳಿ ಹೂವ-

ನಿಂದು ನೆನೆದು ಮೂಸಿ ನಗುತ

ನಾವು ಇಹೆವು ಸಾವುಹೊಳೆಯಲಿ.

ಹಿರಿಯ ತೆರೆಯು ಮುಣುಗಿಸುತಿರೆ

ಕರಿಯ ಮೊಸಳೆ ನೊಣೆಯುತಿರಲು

ಬರುವ ಆಸೆಯೊಂದೆ ನಂಬಿ

ನಾವು ಇಹೆವು ಸಾವುಹೊಳೆಯಲಿ.

ಗಾಸಿಗೈವ ಬಾಳು ಇರಲಿ

ಲೇಸು ಎಂಬುದಿರಲಿ ಮುಂದಿ-

ನಾಸೆಯೆಂಬ ಪಾಶದಲ್ಲಿ

ನಾವು ಇಹೆವು ಸಾವುಹೊಳೆಯಲಿ.

ಮೇಲು ಏನು, ಕೀಳು ಏನು,

ಸಾಸಿರಾಸೆಗಳಲಿ ಲೇಸು-

ಗೆಲವು ಕಂಡು ಸೋಲು ಮರೆತು

ನಾವು ಇಹೆವು ಸಾವುಹೊಳೆಯಲಿ.

ಏಕೆ ?

ರೆಕ್ಕೆಯಿರದ ಹಕ್ಕಿಗೇಕೆ ಹಾರುವಾಸೆಯೋ
ಚರಣಗಲಿತ ಹರಿಣಕೇಕೆ ಓಡುವಾಸೆಯೋ
ಮೊರಡು ಆದ ಮರಕೆ ಏಕೆ ಬೆಳೆವ ಬಯಕೆಯೋ
ಬಲವೆ ಇರದ ಒಲವಿಗೇಕೆ ಬಲಿವ ಬಯಕೆಯೋ.

ನೆಲವೆ ಹುಳಿತ ಹೊಲಕೆ ಏಕೆ ತೆನೆಯ ವಾಂಛನೆ
ಊಟಿಯಿರದ ತೋಟಕೇಕೆ ಫಲದ ವಾಂಛನೆ
ಕಳಚಿ ಕೊಳೆತ ಬಳ್ಳಿಗೇಕೆ ಹೂವ ಹಂಬಲೋ
ಬಲವೆ ಇರದ ಒಲವಿಗೇಕೆ ಬಲಿವ ಹಂಬಲೋ.

ಉಸಿರು ತಡೆದ ಶಿಶುವಿಗೇಕೆ ಬದುಕುವಿಚ್ಛೆಯೋ
ಸಾವು ಕರೆದ ಜೀವಕೇಕೆ ಬಾಳುವಿಚ್ಛೆಯೋ
ಮರವು ಮುಸುಕಿದಿರವಿಗೇಕೆ ಅರಿವ ಹವಣಿಕೆ
ಬಲವೆ ಇರದೆ ಒಲವಿಗೇಕೆ ಬಲಿವ ಹವಣಿಕೆ

ಹುಳವು ತಿಂದ ಮೊಳಕೆಗೇಕೆ ಚಿಗಿವ ಕೋರಿಕೆ
ಮಲಿತ ತೊರೆಯ ಜಲಕೆ ಏಕೆ ಹರಿವ ಕೋರಿಕೆ
ತಿಳಿವು ಇದ್ದು ಕಳೆಯು ಇರದ ನರನ ಬಾಳೊಳು
ಬಲವೆ ಇರದ ಒಲವಿಗೇಕೆ ಬಲಿವ ಹಂಬಲು.

ಹೆಂಡತಿಯ ಆಗುವಾ ಹೆಂಗಸೆ ಕೇಳಿ

ಗಂಡನೆಂಬುವ ಹೊಳೆಗೆ
ನಿನ್ನ ಜೀವದ ತೊರೆಯು
ತುಂಬು ನೆರೆಯಾಗಿ ಹರಿದು ಬಿರಿಬೇಕು ಕೇಳಿ
ಹೆಂಡತಿಯ ಆಗುವಾ ಹೆಂಗಸೆ ಕೇಳಿ.

ನಿನ್ನ ಜೀವದ ಒಳಗೆ
ಅಕ್ಕರೆಯ ಸಕ್ಕರೆಯು
ಸವಿಸೂರೆಮಾಡಿ ದೊರೆ ಕಳುಹ್ಯಾನ ಕೇಳಿ
ಹೆಂಡತಿಯ ಆಗುವಾ ಹೆಂಗಸೆ ಕೇಳಿ.

ಗಂಡನ ಎದೆನೀರ
ಕಸರಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವು
ಸವುಳಿನ ನೀರಿಗೆ ಸವಿ ನೀಡು ಕೇಳಿ
ಹೆಂಡತಿಯ ಆಗುವಾ ಹೆಂಗಸೆ ಕೇಳಿ.

ನೀವಿಬ್ಬರೊಡಗೂಡಿ
ಪ್ರೀತಿಯ ತುಳುಕಾಡಿ
ದೇವೆಂಬೊ ಕಡಲಿಗೆ ಕೂಡಿರಿ ಕೇಳಿ
ಹೆಂಡತಿಯ ಆಗುವಾ ಹೆಂಗಸೆ ಕೇಳಿ.

ಗಂಡನ ನೆನೆಯದೆ
ಸೇವೆಯ ಮಾಡದೆ
ಕಂಡರು ಮೋಕ್ಷವು ಅದು ಕೆಂಡ ಕೇಳ
ಹೆಂಡತಿ ಆಗುವಾ ಹೆಂಗಸೆ ಕೇಳ.

ಗಂಡನ ಒಡನಾಟ-
ವಾಡದೆ ಕಂಡವರ
ಕಾಲ್ತೊಳೆದು ಫಲವೇನು ನೀರಾಟ ಕೇಳ
ಹೆಂಡತಿ ಆಗುವಾ ಹೆಂಗಸೆ ಕೇಳ.

ಗಂಡನ ಮುತ್ತೊಂದು
ತಳೆಯದೆ ತುಟಿವ್ಯಾಲೆ
ದುಂಡನ್ನ ಮುತ್ತಿನ ಸರಕ್ಕಾಕೆ ಹೇಳ
ಹೆಂಡತಿ ಆಗುವಾ ಹೆಂಗಸೆ ಕೇಳ.

ಗಂಡನ ಚಿನ್ನದ
ಮೈಯಪ್ಪಿ ನಲಿಯದೆ
ನೂರೆಂಟು ಚಿನ್ನದ ಒಡವೇಕೆ ಹೇಳ
ಹೆಂಡತಿ ಆಗುವಾ ಹೆಂಗಸೆ ಕೇಳ.

ಗಂಡನ ಮನೆಹೊಕ್ಕು
ಮನಹೊಕ್ಕು ತಿಳಕೊಂಡು
ನಡಿಬೇಕ ಕೆಡಕೆಲ್ಲ ಕೆಳಬೇಕ ಕೇಳ
ಹೆಂಡತಿ ಆಗುವಾ ಹೆಂಗಸೆ ಕೇಳ.

ಗಂಡನೆ ಪರದೈವ,
ಗಂಡನೆ ಪರಮೇಶ
ಎಂದರಿದು ನಡಿಲಾಗ ನೀ ಗೌರಿ ಕೇಳ
ಹೆಂಡತಿ ಆಗುವಾ ಹೆಂಗಸೆ ಕೇಳ.

ಗಂಡನಾಗುವ ಜಾಣ

ಗಂಡನಾಗುವ ಜಾಣ

ಕಂಡಿತದ ನುಡಿ ನಾಲ್ಕು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು.

ಹೆಂಡತಿಯು ಹಿರಿಗೆಳತಿ

ಗಂಡಸಿನ ಬಾಳುವೆಗೆ ಸವಿಜೋಡು ಕೇಳು.

ಒಲವು-ಗೊಡ ತುಳುಕಿಸುತ್ತ

ನಲ್ಲನೆರೆಯಲು ಬರುವ ಬೇವಸಖೆ ಕೇಳು.

ತನ್ನ ಬಾಳಿನ ಬಳ್ಳಿ

ನಿನ್ನ ಮರದಲಿ ಬೆಳಸಬಂದಾಕೆ ಕೇಳು.

ಪ್ರೀತಿ-ಗಂಧವ ತಂದ

ಇಂಥ ಈ ಹೂವನ್ನು ಕಾವಾಡು ಕೇಳು.

ಸೊತ್ತೆಂದು ತೊತ್ತೆಂದು

ಮತ್ತಮದಗಜದಂತೆ ತುಳಿಯದಿರು ಕೇಳು.

ಅರಿವನೀಯದೆ ಬರಿದು

ಅರಿವಿಲ್ಲ ಎಂದಂದು ಜರೆಯದಿರು ಕೇಳು.

ಗಂಡನ ನೆನೆಯದೆ
 ಸೇವೆಯ ಮಾಡದೆ
 ಕಂಡರು ಮೋಕ್ಷವು ಅದು ಕೆಂಡ ಕೇಳ
 ಹೆಂಡತಿ ಆಗುವಾ ಹೆಂಗಸೆ ಕೇಳ.

ಗಂಡನ ಒಡನಾಟ-
 ಮಾಡದೆ ಕಂಡವರ
 ಕಾಲ್ತೊಳೆದು ಫಲವೇನು ನೀರಾಟ ಕೇಳ
 ಹೆಂಡತಿ ಆಗುವಾ ಹೆಂಗಸೆ ಕೇಳ.

ಗಂಡನ ಮುತ್ತೊಂದು
 ತಳೆಯದೆ ತುಟಿಮ್ಯಾಲೆ
 ದುಂಡನ್ನ ಮುತ್ತಿನ ಸರಕ್ಕಾಕೆ ಹೇಳ
 ಹೆಂಡತಿ ಆಗುವಾ ಹೆಂಗಸೆ ಕೇಳ.

ಗಂಡನ ಚಿನ್ನದ
 ಮೈಯಪ್ಪಿ ನಲಿಯದೆ
 ನೂರೆಂಟು ಚಿನ್ನದ ಒಡವೇಕೆ ಹೇಳ
 ಹೆಂಡತಿ ಆಗುವಾ ಹೆಂಗಸೆ ಕೇಳ.

ಗಂಡನ ಮನೆಹೊಕ್ಕು
 ಮನೆಹೊಕ್ಕು ತಿಳಕೊಂಡು
 ನಡಿಬೀಕ ಕೆಡಕೆಲ್ಲ ಕಳಬೀಕ ಕೇಳ
 ಹೆಂಡತಿ ಆಗುವಾ ಹೆಂಗಸೆ ಕೇಳ.

ಗಂಡನೆ ಪರದೈವ,
 ಗಂಡನೆ ಪರಮೇಶ
 ಎಂದರಿದು ನಡಿಲಾಗ ನೀ ಗೌರಿ ಕೇಳ
 ಹೆಂಡತಿ ಆಗುವಾ ಹೆಂಗಸೆ ಕೇಳ.

ಹೊಗೆಯಾಟ ಅನಳಿಗೇ

ನಗೆನಲಿವು ನಿನಗೆಂದು ತಿಳಿಬೇಡ ಕೇಳು.

ಗೆರೆ ಹಾಕಿ ಬಲೆ ಹಾಕಿ

ಸೆರೆಯೊಳಗೆ ಇಟ್ಟಂತೆ ಇಡಬೇಡ ಕೇಳು.

ಅವಳ ಜೀವದ ಒಳಗೆ

ಹವಳಕುಡಿ ಕೆಂಬೆಳಕು ಕಾಣಯ್ಯ ಕೇಳು.

ಅದರ ಕಿರಣದ ಕೊರಳು

ಬದರುತಿದೆ 'ಹೊರಬಿಡಿರಿ' ಎಂದೊಸೆದು ಕೇಳು.

ಅನಳಿಗೂ ಹಾರೈಕೆ-

ಹವಣಿಕೆಯ ಬಾಳುವೆಯ ತಂದು ಕೊಡು ಕೇಳು.

ತಿಳಿಯದಲೆ ಕೇಳದಲೆ

ತಿಳಿಗಣ್ಣು ಕಳೆಕೊಂಡು ನಡೆವಾಗ ಕೇಳು.

ಯಮಸಂತೆ ದಂಡಿಸದೆ

ಅಮಿತಪ್ರೀತಿಯ ದೇವದೊರೆಯಾಗು ಕೇಳು.

ನೂರು ತಪ್ಪಿನ ತಿಪ್ಪೆ

ನೀನಿರಲು, ದಂಡಿಸುವ ಹಕ್ಕೆಲ್ಲಿ? ಕೇಳು.

ಗಂಡು-ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸುಟ್ಟು

ಹೆಣ್ಣು ಜೀವದ ವಿನಯ ತೊಡಬೇಕು ಕೇಳು.

ಕಸರಿರುವ ಹೊಳೆಯೆರಡು

ಹಸನಾಗಿ ಹರಿದಾಡೆ ಹವಣಿಸಿರಿ ಕೇಳು.

ಹಿರಿದು ಕಿರಿದನು ತೊರೆದು

ಹಿರಿಯೊಡೆಯನನು ನೆನೆದು ಬೆರೆಬೇಕು ಕೇಳು.

ಗಂಡನಾಗುವ ಜಾಣ

ಬೆರಕೆಯೇ ಬಾಳ ಸವಿ

ಬೆರಕೆಯಿಲ್ಲದ ಬಾಳೆ ಹಿರನರಕ ಕೇಳು.

ಬೆರಕೆ ತಾರದ ಬಾಲೆ

ಧರಿಸೆ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾಲೆ ಬೆರೆಯುವಳು ಕೇಳು.

ಪ್ರೀತಿ ಬೇಕೇಬೇಕು

ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವು ಪ್ರೀತಿಯುಸಿರಾಡುತ್ತಿರು ಕೇಳು.

ನಿನ್ನ ಉಸಿರಿಗೆ ತಿರುಗಿ

ನಂಜು ಬಂದರು ಪ್ರೀತಿಯನು ಊದು ಕೇಳು.

ನಂಜು ಹೆಸರಿಗೆ ನಂಜು

ಅಂಜದರ ಬಾಯೊಳಗೆ ಸುಧೆಯ ಸವಿ ಕೇಳು.

ಗಂಡನೆಂದರೆ ತನ್ನ

ಹೆಂಡತಿಯ ಹಗೆ ಗೆಲುವ ಕಲಿಯಲ್ಲ ಕೇಳು.

ಗಂಡನೆಂದರೆ ನಲ್ಲ

ಗಂಡನೆಂದರೆ ಪ್ರೀತಿಯಲಿ ಶೂರ ಕೇಳು.

ನಲ್ಲೆಯೊಲುಮೆಯ ನಾಡ-

ನೊಲವಿಂದ ಗೆಲುವಾತ ನಿಜ ಗಂಡ ಕೇಳು.

ಆಗುವೊಡೆ ಈ ಗಂಡ-

ನಾಗು ನೀನಿಲ್ಲದಿರೆ ಬರಿ ಹಾಳು ಕೇಳು.

ಗಂಡನಾಗುವ ಮೊದಲು

ಹೆಂಗರುಳ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಬಾ ಕೇಳು.

ಗಂಡನಾಗುವ ಜಾಣ

ಕಂಡಿತದ ನುಡಿ ನಾಲ್ಕು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು.

ಗೆಳೆತನದ ಗೀತೆ

ಬಾಳೋಣ ಕೂಡಿಯೇ ಗೆಳೆಯರೇ ನಾವೆಲ್ಲ ಪ.

ಬಾಳುವೆಯ ಕುಲಮೆಯಲಿ ಕಿಡಿಯಾಗಿ ಸಿಡಿದರೂ
ಬೀಳೋಣ ಎಳೋಣ ಜೊತೆಯಾಗಿಯೇ ! ಅ. ಪ.

ಹತ್ತು ಜನ್ಮದ ನೇಹ ನೆರೆಯಾಗಿ ಕರೆದಂತೆ
ಹತ್ತುಗಡೆ ಯಾವುದೋ ಹತ್ತಿರಕೆ ತಂದಿರಲು
ಪ್ರೇಮದಿಂದಲೆ ಬಾಳು ಕಟ್ಟಿ ತೋರುವೆವೆಂಬ
ಆ ಮೊದಲ ಅಕ್ಕರೆಯ ಉಕ್ಕೇರು ಇರುತಿರಲು

ಅನುಭವದ ಬಿಸಿಯೊಂದಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಸಾರಿದರು
ಅನುನಯದ ತಂಪುಂಡು ಹೊಸದಾಗಿ ಬೆರೆಯ ಒರೆ
ಕಾಡುಬೆಳದಿಂಗಳೆನುವುದೆ ನಮ್ಮ ಬಾಳುವೆಯ
ಕಾಡಿನಲಿ ಕೂಡ ಬೆಳದಿಂಗಳಿದೆ ಎನ್ನದೆಯೆ !

ಗೆಳೆತನ

ಬಾಳುವೆ-ಬೇವಿನ
ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ
ಗೆಳೆತನ-ಸೀಯನು
ಕಂಡೆವು ನಾವು | ರಾಮಾ | ಉಂಡೆವು ನಾವು ||

ಕರೆಯುತ್ತ ತೊಡೆಯಲಿ
ಕೂಡಿಸಿ ಮರವು
ನೆರಳನು ನೀಡಿತು
ಎಂದೆವು ನಾವು | ರಾಮಾ | ನಿಂದೆವು ನಾವು |

ತಂಗಾಳಿಯ ಸವಿ-
ಸೊಗಸನು ಸವಿದು
ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಿ
ಕುಣಿದೆವು ನಾವು | ರಾಮಾ | ತಣಿದೆವು ನಾವು ||

ಬಾಸಿಗ

ಬಾಳಿನ ಬೇರದು
ಒಂದೆಂದರಿದು
ಹಿರಿಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗುತ
ಬೆರೆತೆವು ನಾವು | ರಾಮಾ | ಮರೆತೆವು ನಾವು ||

ಎಲ್ಲೆಡೆ ಸೂಸುವ
ಜಲವಿನ ಗಾಳಿಯು
ನಮ್ಮನು ನಲಿಯಿಸೆ
ಅಪ್ಪಿದೆವಾವು | ರಾಮಾ | ಒಪ್ಪಿದೆವಾವು ||

ಬೇವಿನ ನೆಲೆಯನು
ಸೀಗಡಲೆಂದು
ಎಳತನದರಿತಕೆ
ತಿಳಿದೆವು ನಾವು | ರಾಮಾ | ಸುಳಿದೆವು ನಾವು ||

ಎಂದಿನ ಮರವೋ
ಎಸಿತಿದರೊಲವೊ
ಎನ್ನುತ ಗಾಸದಿ
ನಲಿದೆವು ನಾವು | ರಾಮಾ | ಕೆಲಿದೆವು ನಾವು ||

ಅರಿವಿಲ್ಲದ ಆ-
ನಂದದ ಬೆಳಗು
ಸರಿಯಲು ಕಣ್ಣನು
ತೆರೆದೆವು ನಾವು | ರಾಮಾ | ಜರೆದೆವು ನಾವು ||

ನೇಸರನೇರಲು
ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಗಾಳಿಯು
ಬೀಸಲು ಭೋರನೆ
ನೆಗೆದೆವು ನಾವು | ರಾಮಾ | ಬಗೆದೆವು ನಾವು ||

ಗೆಳಿತನ

ಕೂಟದ ಸಿಹಿಯಲಿ
ಅಗಲಿಕೆ-ಕಹಿಯನು
ಬೆರಸುವ ಬೇವನು
ಪಡೆದೆವು ನಾವು | ರಾಮಾ | ತಡೆದೆವು ನಾವು ||

ಬೇವನು ಬೇವೆನೆ
ಬೇಗನೆ ಅರಿತೆವು
ಬೇವಿನ ಸೀಯನು
ಸವಿದೆವು ನಾವು | ರಾಮಾ | ಸವಿದೆವು ನಾವು ||

ಬೇವಿನ ಕಹಿತನ-
ವೆಂದಿಗು ನಮ್ಮನು
ಬೇರಾಗಿಸದೊಲು
ಬೆರಿತೆವು ನಾವು | ರಾಮಾ | ಅರಿತೆವು ನಾವು ||

ಬೇವಿನ ಹೂವೆಲೆ-
ಕಾಯಿಯ ಒಗರನು
ಗೆಳಿತನಮಾಟದಿ
ಕಳೆವೆವು ನಾವು | ರಾಮಾ | ಹೊಳೆವೆವು ನಾವು ||

ಎಳತನ ಗೆಳಿತನ
ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸೋಪಾನ
ಎನ್ನುತ ದೇವನ
ನೆನೆವೆವು ನಾವು | ರಾಮಾ | ದಣಿಯೆವು ನಾವು ||

ಬಾಳುವೆ-ಬೇವಿನ
ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ
ಗೆಳಿತನ-ಸೀಯನು
ಕಂಡೆವು ನಾವು | ರಾಮಾ | ಉಂಡೆವು ನಾವು ||

ಗೆಳೆಯನಿಗೆ

ಗೆಳೆಯ, ಜೀವದ ಬೆಳೆಯ
ಬೆಳೆಯಲಿಕೆ ಸಾಗಿರುವೆ
ಹಿರಿಯ ನಲುಮೆಯ ನುಳಿಯ
ಕರೆಯುವೆವು ಕಳೆಯೇರು !

ಹಿರಿತನದ ಉಸಿರೊಂದಿ
ಅರಿಯದೆಳಸಸಿಯಾಗಿ
ನೆಲದ ಮರೆಯಲಿ ಬಾಳಿ
ಎಲೆ-ಹಸಿರು ಪಡೆಯುತ್ತಿರೆ
ಬಿರುಗಾಳಿಯೊಡ ಬಂದ
ಕರೆಗೆ ದೀಂಕಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ
ಹಿರಿಯ ತಾಳೆಯ ತೆರದಿ
ಹಿರಿದಾಗಿ ಬೆಳೆಬೆಳೆದೆ !

ಚೆಲುವ ದೇವಿಗೆ ಒಲಿದೆ
ಒಲವ ನೀಡಿದೆ ಪಡೆದೆ
ನಲಿದು ದೈವದ ದೂತಿ
ಜನಗೊಡೆಯ ಹಿಡಿದಿರಲು
ಗೆಲವು-ಗುದುರೆಯನೇರಿ
ಹಲವು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ
ಅಲೆದಾಡಿ ಕವಿಜೀವ-
ದಲೆಯಲೆಯ ಚಿಮ್ಮಿಸಿದೆ !

ಕನ್ನಡದ ಬಡಮೈಯು
ತನ್ನ ತಾರಿದ ಬಾಯು
ಇಂದು ಸೊರಗಿದ ಕೈಯು
ಮುಂದಿರಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದೆ :
“ ನೀರ ದಾರಿಯ ದಾಟಿ
ನೂರು ಭಾವಗಳುಂಡು
ಸಾರಿ ಬಾ ! ಮರಳಿ ಬಾ !
ಬೀರಿಲ್ಲ ! ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ! ”

ಪ್ರಹ್ಲಾದ !

ಇದುವೆ ನಿಜ ಜಗದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಹ್ಲಾದ ! ಆಹ್ಲಾದ !
ಆತ್ಮತತಿ, ಆನಂದ
ಮಧುಪಗಣ, ಮಕರಂದ
ಬುವಿತಾಯಿ, ಸವಿಸೊಂಪು
ಗಾಳಿದೊರೆ, ತನಿಗೊಪು
ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ಆನಂದ
ಸವಿಯುವುದೆ ಹಿರಿ ಚೆಂದ.
ಗೋಲಗಣ ಕೋಟಿಯಲಿ
ತಣಿವು ತೊರೆ ಹರಿಯುತಿದೆ
ಇಲ್ಲಿ ಈ ಇಳೆಯಲ್ಲಿ
ಮರಿಮಂಚ ತೂಗಿನಲಿ
ಯಾಕೆ ಈ ಹೊಯ್ದಾಟ ?
ಯಾಕೆ ದುಃಖದ ಕಾಟ ?
ಯಾಕೆ ಕಣ್ಣೀರ ನೆರೆ ?
ಕಳವಳದ ಬಾಳ ಸೆರೆ ?
ಮಂಚಿನಿರವುಗಳಲ್ಲಿ
ಸಂಚಯದ ನೋವೇಕೆ ?
ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಸುಳ್ಳೆಲ್ಲ !
ಇರುವುದೊಂದಾನಂದ
ತಾಳದನು ಬಾಳದಕೆ
ಬಾಳ ಹೊಸ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ
ಪ್ರಹ್ಲಾದ ! ಆಹ್ಲಾದ !
ಹೃದಯವೊಪ್ಪಿದ ಹೃದಯವೇ !

ಗೆಳೆಯನಿಗೆ

ರಾಮ ಚೈತನ್ಯವೇ ಪ್ರೇಮ ಪೀಯೂಷವೇ
ನಿನಗಿರಲಿ ಎಲ್ಲ ಸವಿಸಿರಿ ತುಂಬಿದಾಯುಷವು !
ಸ್ನೇಹ-ಸಾರಾಯವೇ ಸರ್ವಗನ ಕಾರುಣ್ಯವೇ
ಉದಯಿಸಲಿ ನಿನ್ನ ಮನದನ್ನೆಯಲಿ ಒಲವಿನೊಲವು.

ದಿವ್ಯದರ್ಶನ ರಾಜ್ಯದಿದಿರು ನೀ ನಿಂತಿರಲು
ದ್ವಾರನನು ತೆರೆಯಬರಲೌ ನಿನ್ನ ನೇಹದರಸಿ.
ವರವಿತ್ತು ಮರೆಯಾಗಿ ಬರುತ ಹೋಗುವ ತಾಯ
ನಿಜ್ಞ ನಗೆ ಮುಗುಳಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲೌ ನಿನ್ನ ರಾಣಿ.

ನಿಮ್ಮೆರಡು ಜೋಡಿನಲಿ ಒಂದರಂದವ ಕಂಡು
ಜಗವು ಕೈ ಮುಗಿವಂತೆ ಬರಲವಳು ಸೊಗದ ಸೋನೆ.
ಗೆಳೆಯ ಆತ್ಮದ ಗೆಳೆಯ ಅಭಯನೆಂಬುವ ನಿನ್ನ
ಬಿರುದು ಬೆಳೆಯಿಸ ಬರಲಿ ಕರೆದೊಲಿದ ಹೃದಯರಾಣಿ !

ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ !

ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ, ಎಲ್ಲವೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ, ಲೇಸು-ಗೀ-
ಸೆಂಬ ಮಾತುಳಿ ಮರುಳೆ, ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ ಅದ ಕಾಣೆ !

ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನ ಈ ಮನೆಯ ಮರಿಜಗದಲ್ಲಿ
ಬೇನೆಬೇಸರಿನ ಹಿರಿಬೇಗೆ, ಇರುವಾಸೆಯದ-
ರಲ್ಲಿ ಬೆಂದುಗುವ ಕಸಿವಿಸಿಯ ಕಣ್ಣೀರು, ಬಿಸಿ-
ಯುಸಿರು; - ಒಲವುಕ್ಕೆ ಗೈಯುವ ಸೇವೆ, ಹೊಲಸು ಹೊಳೆ-
ಯೊಳಗೊರಗಿ ತಾಳಿ ಬಾಳುವ ಬಯಕೆ, ಎಂದಿಗೋ
ಮುಂದೊಮ್ಮೆ ಒಳಿತು ಬಂದೀತೆಂಬ ಹಿರಿಯಾಸೆ !

ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ, ಅತ್ತ ಆ ಹಿರಿಯ ಹೊರಜಗದಲ್ಲಿ
ಹಸಿವು ರಕ್ತಸಿಯಡರಿ ರಸ ಹಿಂಡಿ ಹಸಿದುಂಡು
ಹೊರಗೆಸೆದ ಕಸದ ತಿಪ್ಪೆಯ ಸಿಪ್ಪೆಯಂತೆ ಸೀ-
ರಾದ ಮೈಮನವು, ಚಣಚಣಕೆ ಸಾವಿಗವುತಣ; -
ನೆಲದಿ ನಾಕವು ಇಹುದು ನಿಜವೆಂಬ ದೇವ ಬೇ-
ವಿಗಳ ಜನಸೇವೆ, ಮುನ್ನೋಟ, ಮುನ್ನ ಚೆನುಡಿಯು

ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ ಇದುವೆಲ್ಲ ತನ್ನೊಂದು ಲೀಲೆಯಲಿ
ಬೆಳೆಯಬೇಕೈ ನೀನು ಬೆರೆತು ಬಾಳುವ ಬಗೆಯೆ !

ತಾಯೆ !

ತಾಯೆ ! ನಿನ್ನನು ಕಾಣದಾವುದೋ ತಾಣಕೊಯ್ದಿಹ
ಕಾಲಪುರುಷನು ಇಂದಿಗೇರಡನೆ ವರುಷಹೆಜ್ಜೆಯ-
ನಿಡುತಲಿರುವನು, ಉಸಿರು ಉಸಿರಿಗೆ ನನ್ನ ನೆನಹಿನ
ಧೂಳಿನೆಲದಿಂದತ್ತಲತ್ತಲು ನಿನ್ನ ಬಾಳಿನ
ಬೆಳಕು ಬಿಂಬವನೆಳೆಯುತ್ತಿರುವನು, ಮರವು ಮುತ್ತಿದೆ
ಕಾಳರಾತ್ರಿಯ ಕರಿಯ ತೆರೆಯನು ಸುತ್ತಿಹೆಣೆದಿದೆ.
ಕರುಳು-ಬಳ್ಳಿಯೆ ! ಹಡೆದು ಹಿಂಗುತ ಉಣಿಸಿ ಬೆಳಸುತ
ನಿನ್ನ ತಿವಿಯುವ ತಾಪಶತಗಳ ನುಂಗಿ ನೋಯದೆ
ತಾಳಿ ಬಾಳುವ ತಿಳಿವಿನಮೃತವನೂಡಿದವಳೇ !
ಇದ್ದೆ ನೀನೆಂಬುವುದನೂ ಸಹ ನೆನೆಯದಿರುವೆನು !
ಜನ್ಮಯಾತ್ರೆಯ ದಾರಿಮರದಲಿ ತೂಗು-ತೊಟ್ಟಿಲ-
ದಂತೆ ನಿನ್ನಯ ಮಡಿಲೊಳೆನ್ನನು ತೂರಿ ತೂಗುವ
ಉಸಿರಿನೊಳ ಉಸಿರಾಗಿ ನಿಂತಿಹ ಹಿರಿಯ ತಾಯಿದು
ಕಲ್ಪಕಲ್ಪದ ಹಿಂದೆಯಗಲಿರೆ ಎಂತು ನೆನೆಯುವೆನು ?

ಪ್ರೇಮವೇ !

(ಗಜಲ್ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ)

ಪ್ರೇಮವೇ ನಿನ್ನಾಳವೇನೂ ಕಾಣಲಾರೇ ಕಾಣೆನಿ.
ಒಮ್ಮೆ ಆನಂದಾತ್ಮೆ ನೀನು, ಒಮ್ಮೆ ಭೀಕರಕಾಮನೆ.

ಚಂದ್ರತಾರೇ ಎಂದಿನಿಂದೋ ಸೂಸುವಂತೆ ಚಿಂದವ
ನಿಂದೆ ನೀನೂ ಎಂಬ ವೇಳೆ ಆದೆ ಕಲ್ಪಾಂತಾನನೆ.

ಬೇವನೀಲಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಜ್ಯೋತಿರ್ಬಿಂದುವೆ !
ಯಾವ ಗಾಳಿ ತಾಕಿ ಬಿದ್ದೆ ಪಂಕದಲ್ಲಿ ಪಾಸನೆ.

ಬಾಲರಾದಾ ಕಾಲದಂದು ಮುಕ್ತಬೇವಾನಂದವೆ !
ಬಾಲ್ಯ ಹೋಗಿ ಯಾವ ಹಾವೋ ಸುತ್ತಿ ಮಾಯಾಬಂಧನೆ.

ಕಾಮಧೂನಾಂಧಾರ್ತ ಬೇವ ತಾವೆ ತೋರಿ ಸಾರಿವೆ
ಪ್ರೇಮಜ್ವಾಲೆ ನಿತ್ಯ ನೀನೂ ಇರ್ಪೆ ಎಂಬಾ ಮಾತನೆ.

ಪ್ರೇಮಗಂಗಾ !

ಬಾರೆ ಬಾ ಪ್ರೇಮಗಂಗಾ !

ಬರಡಾದ ಜೀವವಿದು
ಕರೆಯುತ್ತಿದೆ ಅಲ್ಪವಿದು
ಇನ್ನು ನಾ ಕರೆಯದೊಲು
ನೀನೇ ನೀ ಹರಿದು ಬಾ.

ನೀನು ಪ್ರೀತಿಯ ಪೂರ-
ವೆಂದು ನಾನರಿತಿರುವೆ.
ಹೊರಗೆ ತೋರದೆ ಇಹುದೆ ?
ಹೊರಸೂಸಿ ಹರಿದು ಬಾ.

ಅಡಗಿ ಹರಿಯುವ ಹೊಳೆಯ
ಬೆಡಗ ನಾ ಕಾಂಬೆನೇ ?
ನಾಚಿಕೆಯ ಗಿರಿ ತೊರೆದು
ಈಚೆ ಬಾ ಬಯಲಲ್ಲಿ.

ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮದ ಜಲದ
ಸ್ವಾದವನು ನೀನರಿಯೆ,
ನಾನದನು ಕಂಡಿರುವೆ
ನನಗಾಗಿ ಬೇಗ ಬಾ.

ಹಗಲು ಇರುಳೂ ಬಿಡದೆ
ನಗುವ ಪ್ರೀತಿಯ ತೆರೆಯ
ಮೇಲಿದ್ದು ಜೀವಿಸುವೆ
ನೀನೇ ಹೃದಯಾಮೃತವು.

ನನ್ನ ಕಮಲಿನಿ

ನನ್ನ ಕಮಲಿನಿ
ಎನಿತು ಮಾನಿನಿ!
ಎಳೆಯ ನಗೆಯ ಮುಕುರದಲ್ಲಿ
ಎದೆಯಲುಗುವ ಭಾವ ತೋರ್ಮ
ನನ್ನ ಕಮಲಿನಿ
ಎನಿತು ಮಾನಿನಿ!

ಜೀವಪದ್ಮ ತಾನೆ ತನ್ನ
ಓವ ತರಣಿಗರಳುತಿರಲು
ದೇವ ಮಾತನಾಡಲೆಂದು
ಜಿಹ್ವೆಯೇಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದನೊ
ಎಂಬ ಕಮಲಿನಿ
ಎನಿತು ಮಾನಿನಿ!

ಮೊದಲು ಅವಳ ಕ್ಷಿತಿಜದಲ್ಲಿ
ಉದಯವಾಗೆ ಎನ್ನ ಮೂರ್ತಿ
'ಮದುವೆಯಾಗು ಇನಿಯ' ಎಂದು
ಎನದೆ ಇನಿಸೆ ನಗುತಲಿರುವ
ನನ್ನ ಕಮಲಿನಿ
ಎನಿತು ಮಾನಿನಿ!

ಬಾಸಿಗ

ಮುಂದೆ ನಾನು ಕಾಲರಥದಿ
ಬಂದಿಯಂತೆ ಸಿಕ್ಕು ಸಾಗೆ
ವಂದಿಸಿದರು ಕೆಳಗೆ ಬಾಗಿ
ಒಂದು ಮಾತನಾಡದಿರುವ

ನನ್ನ ಕಮಲಿನಿ
ಎನಿತು ಮಾನಿನಿ !

ಅಂಥ ನೇಹ, ಅಂಥ ನಗೆಯ
ಅಂತರಂಗ ತಿಳಿಯದಂತೆ
ಎಂತೊ ನಾನು ಪಂಥ ಹಿಡಿಯೆ
ವುನಿಸೆ ಇರದೆ ಇನಿಸೆ ನಗುವ
ನನ್ನ ಕಮಲಿನಿ
ಎನಿತು ಮಾನಿನಿ !

ಕಡೆಗೆ ನಮ್ಮ ಕೂರ್ಮ ಹಗಲ
ಕಡೆಯು ಬರಲು, ಇರುಳು ಹೆಣ್ಣು
ನನ್ನ ಕೊರಳ ಬಿಗಿಯ ಬಯಸೆ
ಚೆನ್ನ ಹಂಸವವಳ ವರಿಸೆ
ಸಣ್ಣ ಕೊರಗು ಮಾತು ಇರದೆ
ಜೊನ್ನದಂತೆ ನಗುತಲಿರುವ
ನನ್ನ ಕಮಲಿನಿ
ಎನಿತು ಮಾನಿನಿ !

ಸಂದುಹೋಗಿ ಕಾಲಚಕ್ರ
ಇಂದು ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಪಥದಿ
ನಿಂದು ನಾನು ಮರುಕ ತೋರೆ
ಅಂದವಾದ ಮೃದುಲ ನಗೆಯು
ಬಂಧ ಹರಿದು ಬರಲು ನಾನು
'ಇದುವೆ ಇರಲಿ ಎಳೆಯ ನಗೆಯೆ
ಮದುವೆಯೇಕೆ ಹೃದಯ ಬಿರೆಯೆ ?'
ಎನಲು ಇನಿಸೆ ನಗುತಲಿರುವ
ನನ್ನ ಕಮಲಿನಿ
ಎನಿತು ಮಾನಿನಿ !

ಬೆಳೆಯುವ ಗರ್ಭಕ್ಕೆ—

ಬೆಳೆಯುತಿಹ ಬಸಿರೆ, ನೀ
ಬೆಳಕಿನಲಿ ಬರಲೆಂದು ಹಾರಯ್ಯುವೆ.
ಇಳೆಬೆಳಕಿಗಿಂತಲೂ
ಒಳ ಇರುಳು ಹಿರಿದೆಂದು ಕಾಣದೇನೊ!

ಮೈಯು ಮಿಸುಕಾಡದಿರೆ
ನೋಯುತಿರಬಹುದಲ್ಲಿ ಒರಗಿ ಒರಗಿ.
ಆಯ್ತೊ ಮಿಸುಕಾಡಿಯೂ
ಸುಯ್ಯುತಿಹ ಬಾಯೇಸೊ ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ!

ಸುತ್ತಿಹುದು ಮಾಸ-ಬಲೆ
ಎತ್ತಲೂ ತೆರವಿಲ್ಲ ಎಂಬೆನೇನೊ.
ಇತ್ತ ಈ ತೆರವಿನಲಿ
ಸುತ್ತು ಗೋಡೆಯ ಕಟ್ಟಿ ಜೀವರಿಹರು!

ತಿನಲೊಂದೆ ತರದುಣಿಸು
ಮನಬಂದ ಭೋಗಕೆಡೆಯಿಲ್ಲ ಎನುವೆ.
ತಿನಲೆಲ್ಲ ಇದ್ದರೂ
ಮನಸತ್ತ ಮಾನವರು ಹಸಿದಿರುವರು!

ಬಿಚ್ಚು ಬೆಳಕಿನ ಕನಸು
ನಿಚ್ಚವೂ ಮೂಡುತಿರಬಹುದು ಅಲ್ಲಿ.
ಹುಚ್ಚು ಅದು ಎನುವಂತೆ
ಮುಚ್ಚು ತಿದೆ ಮುಚ್ಚಂಜೆ ತೆರೆಯು ಇಲ್ಲಿ!
ತುಂಬು-ನಗೆ, ತಾಳ್ಮೆ ಬಗೆ
ಅಂಬುಜದ ಮೊಗವಲ್ಲಿ ತೋರಬಹುದು.
ನಂಬದಿರು, ಜಂಬ ಬಿಡು
ಹುಂಬ ಬಾಳೆಲ್ಲ ಹಿಚುಕಲಿಹುದಿಲ್ಲಿ!

ಹುಟ್ಟು-ಹಬ್ಬ

ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟಿದು ಹಬ್ಬವೇ ಮಗುವೆ?
ಎರಡು ಬೇಸಗೆಯುರುಳಿ ಹೋದರೂ
ಅರಳದಿದೆ ನಿನ್ನ ಬಾಡಿದ ಮೊಗವು
ಬೇನೆಯುರಿಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಬೆಂದ ಮೈ
ಕಾಣುತ್ತಿದೆ ಬೆಂಗಾಡನಪ್ಪಿದೊಲು.
ಹುಣ್ಣು ತವರಾದ ತಲೆ ತೆರವಾಗಿ
ನುಣ್ಣು ಗುರುಳಾಟವನು ಆಡದಿದೆ.
ಗೋಣು ನಿಲ್ಲದು, ನಡುವು ತೂಗುವುದು
ಮೇಣ ಮುದ್ದೆಯ ತೇರಿನಂತೊಲೆವೆ.
ಎಲುವಿನಲಿ ಬಲವಿಲ್ಲ, ನರಗಳಲಿ
ಚಿಲಿಯೆಂದು ಹೊಸ ರಕುತ ಚಿಮ್ಮಿದಿದೆ.
ತಿಂಗಳನು ಕಂಗಳಲಿ ತೋರಿಲ್ಲ
ಅಂಗದಲಿ ಹಿರಿಮಿಂಚು ಸೂಸಿಲ್ಲ
ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲೆಂಬ ನುಡಿ ಕಿವಿ ಕೊರೆದು
ಎಲ್ಲ ಸಂತಸಸಲೆಯ ಬತ್ತಿಸಿದೆ.
ಎಂದಿಗದು ಮಣ್ಣಿನಲಿ ಮೈಮುಳುಗಿ
ಅಂದುಗೆಯ ಸಪ್ಪಳದಿ ನಡೆತಂದು
ಹಸುವಮ್ಮ ಎಂಬ ನಿನ್ನಯ ತೊದಲ
ಹಸಿದ ಕಿವಿಕಣ್ಣು ಪಡೆಯುವವೆಂದೊ!
ಎಸು ಜನ್ಮದ ಕರ್ಮ ಕಲೆಕಲಿತು
ಲೇಸು ಕನಸಿನ ಕತ್ತನಿರಿಯುವುದೊ!
ಕಮವಳಿದ ನೆಲದಿ ಅಳಿ-ಬೀಜ ನೀ
ಸಸಿಯೆದ್ದು ಜಿಳಿಯದಂತಾದೆಯೇ?

*

*

*

*

ಹುಟ್ಟು-ಹಬ್ಬ

ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟಿದು ಹಬ್ಬ ನಿಜ ಮಗುವೆ!

ಎರಡು ನೇಹದ ನೆರವಿಯೊಡಲಿಂದ

ಅರಿದಾದ ಮೈದಾಳಿ ಹೊರಬಂದು

ಬೆಸೆದ ಬಾಳಿನ ನಿಚ್ಚುಗುರುಹಾಗಿ

ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿರುವಿರುವೆ ಎನ್ನೊಲವೆ.

ನಲುಮೆ-ಬಳ್ಳಿಯ ಗೊನೆಯ ಹಿರಿಹೂವೆ!

ನಲುಮೆಯೇ ಚೆಲುವೆಂದು ಸಾರುವೆ.

ಬೇನೆಬಲಿಯಾಗಿ ಬರಿ-ಬೆಂಡಾದ

ನಿನ್ನ ಮೈಯಲಿಯೊಲವು-ಮಳೆ ಸೂಸಿ

ನಿನ್ನ ನಾರೈಸುತಲಿ ಹಿರಿತಣಿವ-

ಸುಂಡಿಹೆಸು ಬೇರೇನು ಬೇಡೆಂಬೆ.

ಲೇಸು ತಾ ಬಂದೀತು ಮುಂದೊಮ್ಮೆ

ಲೇಸಿಗಳೊಲವು-ಹೊಳೆಯಿಸಾಟ.

ಹಸವಳಿದ ಜೋಲಾದ ಮೊಗವನ್ನು

ಹಸಿಹುಣ್ಣು ಬಸಿಯುತಿಹ ಮೈಯನೂ

ಒಸೆದು ನಾ ನೋಡುತ್ತಿರೆ ಅದು ಹೇಗೊ

ಹೊಸ ಕಣ್ಣು ಮೂಡುವುದು ಮಿರುಗುವುದು

ದೇವಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮಿಗಿಲು ಚೆಲುವಿಕೆಯು

ಕಾಂಬುವುದು ಮೈಮನವ ಮುತ್ತುವುದು.

ನೀನೆ ನೀನೆನ್ನ ದೇವತೆಯೆಂದು

ಇನ್ನಾವುದೂ ಎನಗೆ ಬೇಡೆಂದು

ನೂರಾಗಿ ಮುತ್ತಿಟ್ಟು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ

ತೂರುವೆನು ನಲಿಯುವೆನು ಬೆರೆಯುವೆನು !

ಬೀರಿಯ ಪ್ರೀತಿಯ ಕರೆ

(Philida's love call ಎಂಬುದರ ಅನುವಾದ)

- ಬೀರಿ : ಏಳು ನನ ಗಿರಿಮಲ್ಲ, ಏಳೇಳು ನನ ನಲ್ಲ
ಹೊರಗ ಬೆಳಗ್ಯಾನ ದಿನಮಣಿ.
- ಗಿರಿಮಲ್ಲ : ಯಾರವರು ಕರೆದಾರ, ಏಳೆಂದು ಗಿರಿಮಲ್ಲ.
ಕೇಳುವೆನು ಯಾರ ಇನಿದನಿ ?
- ಬೀರಿ : ನಾ ನಿನ್ನ ಕರಿತೇನು ನಿನ್ನ ನಚ್ಚಿನ ಬೀರಿ
ಏಳಿನ್ನು ಮ್ಯಾಗ ನನ ಗೆಣೆಯ
ಏಳು ಕಾಯೋಣ ಕುರಿಮರಿ.
- ಗಿರಿಮಲ್ಲ : ಹೌದೇನ ನನ ಬೀರಿ, ಅಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚಿನ ಬೀರಿ
ಬಂದೇನ ಬಂದೆ ನಿನ ಗೆಣೆಯ
ಬಂದೆ ಕಾಯಾಕ ಕುರಿಮರಿ.
- ಬೀರಿ : ನೋಡಿಲ್ಲಿ ಗಿರಿಮಲ್ಲ ನೀರಲ ಕಳತಾವ
ತಂದೇನು ತಿನ್ನು ನಿನಗಾಗಿ.
- ಗಿರಿಮಲ್ಲ : ನೋಡಿಲ್ಲಿ ನನ ಚೆನ್ನಿ ಬಿದಿರು ಕೊಳಲಾಗ್ಯಾವ
ನುಡಿಯಿಸು ನಿನ್ನ ಸುಕಕಾಗಿ.

ಬೀರಿಯ ಪ್ರೀತಿಯ ಕರಿ

- ಬೀರಿ :** ಇಲ್ಲಿರುವ ನೂಲೆಳಿಗೆ ರೇಶೀಮಿ ನಾಚ್ಯಾವ
ನೆಯ್ಬೇನೊ ನಿನಗ ಚೆನ್ನಿಗ
ನೆಯ್ಬೇನು ಹಾಲ-ಬಿಳಿ-ವಲ್ಲಿ.
- ಗಿರಿಮಲ್ಲ :** ಇಲ್ಲಿರುವ ಕುರಿ-ಉಣ್ಣೆ ಮೈತುಂಬ ಚಾಚ್ಯಾವ
ಹೊಸದೇನ ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನಿಗೆ
ಹೊಸದೇನ ಚಳಿಗೆ ಕಂಬಳಿ.
- ಬೀರಿ :** ಹರಿವೇನು ಹೂವೆಲ್ಲ ಗಿರಿಮಲ್ಲ ಇರಿಸೇನು
ಪಾವಡಕ ಒಂದು ಬಾಸೀಗ.
- ಗಿರಿಮಲ್ಲ :** ನನ್ನ ಮೋಹದ ಬೀರಿ, ಉಡಿತ್ತುಂಬ ಸುರಿಸೇನ
ಪೇರಲದ ಹಣ್ಣು ಎಸೀಗ,
- ಬೀರಿ :** ನನ ನಲ್ಲ ಮಲ್ಲಗ ದಡಿಯುಳ್ಳ ದೋತರ
ಮಾನಮ್ಮಿಗೊಂದು ತರುವೇನ
ಮಾರಾಯ್ನ ಮೈಗೆ ಮುಡುಪಾಗಿ.
- ಗಿರಿಮಲ್ಲ :** ನನ ನಾರಿ ಬೀರೀಗೆ ಸೀರೀಯ ತರತರ
ಮಾನಮ್ಮಿಗೊಂದು ತರುವೇನ
ಮಾಟನ್ನ ನಡುವಿಗುಡುಪಾಗಿ.
- ಬೀರಿ :** ದಿನ್ನೀಯ ತುದಿಮ್ಯಾಲ ನನ ಮಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಾಗ
ಕೊಳಲ ದನಿಯೊಂದು ಮಾಡೂತ—
- ಗಿರಿಮಲ್ಲ :** ರಾಟೀಯ ಬಳಿಹೋಗಿ ನನ ಚೆನ್ನಿ ಕುಳಿತಾಗ
ಸವಿಹಾಡನೊಂದು ಹಾಡೂತ—
- ಬೀರಿ :** ಸುಳ್ಳೆಲ್ಲ ಅನಸೀತ ನನ ನಲ್ಲ ವಿಾರ್ಯಾಸ
ಸ್ವಾದಕ, ನಲ್ಲ, ಸ್ವಾದಕ
ಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಬೀರಯ್ಯ.

ಗಿರಿಮಲ್ಲ : ಜಾಣಿ ನನಗನಸೀತ ನನ ರಾಣಿ ಮಾರ್ಯಾಳ
ಚೆಲುವೀಗೆ, ಸಲ್ಲಿ, ಚೆಲುವೀಗೆ-
ನೂರಾರು ರಂಭಿ ನಾರೇರ್ದು.

ಬೀರಿ : ನನ ಸಲ್ಲ ಗಿರಿಮಲ್ಲ ದಮಯಂತಿ ಸಯಂವರಕ
ಹೋದವನಲ್ಲ ಹೋದರ—

ಗಿರಿಮಲ್ಲ : ನನ ಚೆನ್ನಿ ಅಂಬಿಗರ ವಸುಗಂಧಿ ಸನಿಯಕ
ಇದ್ದವಳಲ್ಲ ಇದ್ದರ—

ಬೀರಿ : ನಳ ದೊರಿಯ ಕಳುಹಿಸಿ ದಮಯಂತಿ ಗುಣವಂತಿ
ವರಸ್ಯಾಳ, ದೇವಿ, ವರಸ್ಯಾಳ
ಮಲ್ಲನ, ನನ್ನ ನಲ್ಲನ.

ಗಿರಿಮಲ್ಲ : ಮರತವಳ ಶಂತನು ಬಂದಾನು ನಿನ ಹಂತಿ.
ಎರದಾನ, ಧಾರಿ, ಎರದಾನ
ತನಮನಧನವನೆಲ್ಲಾನ.

ಬೀರಿ : ಅವ್ವಯ್ಯ! ಗಿರಿಮಲ್ಲ ಬಂದಳು ನನ ತಾಯಿ
ಮಾತಾಯಿ! ಎಲ್ಲಿಗೋಡಲಿ?

ಗಿರಿಮಲ್ಲ : ಆಲದ ಮರದ್ದಿಂದ ಮರೆಯಾಗ, ನಿನ ತಾಯಿ
ಕೋಲೂರಿ ಮುಂದೆ ಹೋಗಲಿ.

ಬೀರಿ : ಮನದನ್ನಿ ಬಂದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನುಡಿ ಅವಳಿಗೆ
ನೆನಪಿರಲಿ, ಸಲ್ಲ, ನೆನಪಿರಲಿ
ನಾಳೊಂದು ದಿವಸ ಇರುವುದ.

ಗಿರಿಮಲ್ಲ : ಇತಿಮಿತಿ ನಿನಗ್ಯಾಕ ಬೇರೊಂದು ತಿಳಿಬ್ಯಾಡ
ಬರುವೇನು, ಚೆನ್ನಿ, ಬರುವೇನು-
ಪರಸಿವನ ಒಲುಮಿ ಕಾಯುವುದ.

—ರಂಗವಿನಾಯಕ.

ಚೇತನದ ಚೆಲುವು !

ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡೇಳೆ ಚೇತನದ ಚೆಲುವೆ !
ನೂತನದ ನಾಡಿನಲಿ ನೂತನೆಯು ಆಗಿ.

ಬಲ್ಲವಳು ಇದ್ದು ನೀ ಮರವು-ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ
ಸುಳ್ಳುನಿದ್ದೆಯ ಗೈವುದೆನಿತೆನಿತು ಬಲವೆ !

ಮೈಮನದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಮುದುಡಿ ಪವಡಿಸಿದಾಕೆ
ವೈಯ್ಯಮುಭೂಮಿಯ ತುಂಬಿ ನಿಲುವಾಕೆಯಾಗೆ !

ಸರ್ವಹೃದಯದ ಒಲುಮೆಯುಡಿಗೆಯೊಂದನು ನೆಯ್ದು
ಸರ್ವಕಾಲದಿ ಧರಿಸಿ ಸಹಜದಲಿ ರಮಿಸೆ !

ಭೇದ-ಬಂಧಗಳೆಂಬ ಮುಳ್ಳುಹಂದರದಲ್ಲಿ
ಸೀದುಹೋಗುವುದೇಕೆ ಸರ್ವಗತ ಬಲವೆ !

ಚಣ-ನೋವು, ಕೊನೆ-ಸಾವುಗಳ ಕೊಳೆಯ ಕೊಳದೊಳೆ
ಮುಣುಗಿ ದಣಿಯದ ಹಾಗೆ ತಣೆವು ಪಡೆ ತಾಯೆ !

ನಕ್ಷತ್ರದುಪ್ಪರಿಗೆ ತುತ್ತತುದಿಯಲಿ ನಿಂತು
ಅಕ್ಷಯದ ಆನಂದವುಣಿವರಸಿಯಾಗೆ !

ಜೀವಗಾಥೆ

ಸಾಗಿದೆನು ನಾ ಜನ್ಮಜನ್ಮದಲಿ
ಸುಖವೆಂಬ ಸೊಗಸುಗಾತಿಯ ನೆರಳು ತುಳಿಯುತ್ತಲಿ.

ಬಾಗಿದೆನು ನೆರಳಲ್ಲ ನಿಜವೆಂದು
ಹುಡುಗೋಟಿಯಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಮುದ್ದಿಕ್ಕಿ ಹೊರಬಂದು
ಸಾಗಿದೆನು ನಾ ಜನ್ಮಜನ್ಮದಲಿ
ಸುಖವೆಂಬ ಸೊಗಸುಗಾತಿಯ ನೆರಳು ತುಳಿಯುತ್ತಲಿ.

ಇಂದ್ರಿಯದ ಹಯ ಹೂಡಿ ಚೆಂದಾಗಿ
ಸೊಗದ ಚಣಗಳ ಬೇಟೆಯಾಡಲಿಕೆ ಮುಂದಾಗಿ
ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ನಡೆದೆ ನಿಲ್ಲದಲೆ
ಮೈ ರಗುತಮಯವಾಗಿ ಮರಳಿದೆನು ಪಡೆಯದಲೆ.

ದೇಹಗಳನೆಸಿತೊ ನಾ ಸೇರಿದೆನು
ಕೊಡಲೆಂದು ಆ ಪದೆಪು ಪಡೆದು ಬಂದ ಪುಣ್ಯವನು
ದಾಹವನು ತುಳಿದೆನ್ನ ಸವೆಯಿಸುತ್ತ
ತರಗೆಲೆಯ ತೆರದಿ ಅವು ಹಾರಿದವು ಹಿರಿನಗುತ್ತ.

ಬಹುಯುಗದಿ ಬಳಲಿ ನಿಂತಿಹ ನನಗೆ
ಸುಖವೊಂದು ಕನಸಿನಾ ಕನಸಾಗಿ ತೋರುವಗೆ
ಬಹುದು ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ನೆರೆಚಿಮ್ಮಿ
ಹೊಸ ಕೂಗು 'ಇರುವೆ ನಾ ನಿನ್ನ ಬಳಿ ನೋಡು ನೆಮ್ಮಿ!'

ಇಂದು ನಾ ನಿಂತಿರುವೆ

ಇಂದು ನಾ ನಿಂತಿರುವೆ-

ನಾನಂದಘನಸಾಗರದ ತೀರದಲ್ಲಿ

ಮುಂದೊಂದು ಮಂಜು-ತೆರೆ-

ಯಿಹುದು ತೆರೆಯುವರಾರೊ ಅದು ಏನೊ ಎಂದೊ!

ತೀಡುತ್ತಿದೆ ತಂಗಾಳಿ

ಆ ನೀರ ತಂಪನಿಯ ತಲೆ-ಮಣಿಯ ತಳೆದು

ನೋಡುತ್ತಿಹೆ ತೆರೆಯೆಡೆಗೆ

ತೆರೆಯದಿರೆ ಹನಿಸಾಲುಸವಿಸೆಳಕು ಸವಿದು.

ಬಿರುಗಾಳಿ ನೂಕಿ ಬರೆ

ಸರಿಯುವುದು ತೆರೆಯೊಂದು ಹಿರಿಹಿಗ್ಗಿ ಕುಣಿವೆ.

ಕರಿವೋಡ ಕರೆದದುವೆ

ತೆರೆಯ ಹಿರಿದಾಗಿಸಲು ಕೆಳಕೆಳಗೆ ಸರಿವೆ.

ಜೀವಶುಕಾ !

ನಾಮಸ್ಮರಣದ ಸಾಮಗ್ರಾನದಲಿ
ನಿಂದಿರು ಜೀವಶುಕಾ !

ದೇಹದ ಸುಂದರ ಪಂಜರದಲ್ಲಿಯೆ
ನಿಂದಿರು ಜೀವಶುಕಾ ! ಪ.

ಒಡೆಯನ ಪಡೆಯುವ ಹಾತೊರೆಯೇತಕೆ ?
ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲೇ ಒಡಲಲಿ ಇರಲಿಕೆ.

ಬಂಧದ ಅಂದವ ಬೇಡಿದುದೇಕೆ ?
ಇಂದದನೇತಕೆ ಬಿಸುಡುವ ಬಯಕೆ ?

ಮರವಿನ ಮರೆಯಲಿ ನೆನವು-ದೀಪಿಕೆ
ಉರಿವುದ ಕಾದಿರು ಜನ್ಮಜನ್ಮಕೆ.

ಪಡೆಯುವ ನೆನವಿನ ಸೊಡರನು ಪಡೆದೆ
ಕಡೆವರೆಗೂ ಇದೆ ತಡೆದರು ಗೆಲಿದೆ.

ನೆನವೇ ಒಡೆಯನು ನಿಂದಿರು ನೆನೆಯುತ
ನೋವಿನ ಕೆಲದಲಿ ನಲವಿನ ಬಲದಲಿ .

ಕಾಂತಾರದೊಳ ಕಾಸಾರ !

ಜೀವನದಿ ಅಲೆದಲೆದು ಬಳಲಿ ಶಾಂತಿಯನರಸಿ
ಸಾವುದೊರೆ ಕಾಲಾಳು ಘೋರವೃಗದಾರಾವ-
ದಂತ ಕಾಂತಾರದೊಳ ಕಾಸಾರ ಕಂಡೆ !

ತಿಳಿನೀರಿನಲಿ ನಾನು ಮುಳುಗಿ ಜಗ ಮರೆಯುವೆನು-
ತಿಳಿದಿದನು ತಿಳಿಗೊಳವ ನಾ ಸೇರದೊಲು ಗೈವ
ಎಂತ ಕಾಂತಾರದೊಳ ಕಾಸಾರ ಕಂಡೆ !

ದಡದಿ ನಾ ನಿಂತಿರುವೆ, ಮಡಿಕೆ ತೆರೆ ನೋಡುತ್ತಿಹೆ
ಕಡಗಿ ಕೊಳದೊಳು ಧುಮುಕಗೊಡಲಾರದಂತಿರುವ
ಎಂತ ಕಾಂತಾರದೊಳ ಕಾಸಾರ ಕಂಡೆ !

ಪಡೆವೆ ಶಾಂತಿಯ ನೀರನೆಂಬ ಜೀವನ ತಡೆವ
ತೊಡಕುತೊಡರಿನ ಕಾಡು, ಹುಳು ಮೇವ ಕೊಳೆಹುಲ್ಲ-
ನೆಂತ ಕಾಂತಾರದೊಳ ಕಾಸಾರ ಕಂಡೆ !

ಎಲೆ ಜೀವ !

ದೋಷಶತದಗ್ಧ ದೇಹದೊಳಿದ್ದು
ದೋಷದೂರನ ವಿಮಲಗುಣವೂರ್ಣ
ದೇವರಾಯನ ಬರವು ಬೇಡಲಿಕೆ
ಯಾವ ಧೈರ್ಯವೋ ನಿನಗೆ ಎಲೆ ಜೀವ !

ನಿನ್ನ ಕುಂದನು ನೀನೆ ಕಳೆಯದಲೆ
ಬರಿಯ 'ಬಾ ದೊರೆ ಕೊಳೆಯ ತೊಳೆ'ಯೆಂದು
ಕರೆಯೆ ಮನೆಯಾಳುಗಳ ಕರೆವಂತೆ.....ಯಾವ

ನಿನ್ನ ಮೈ-ಮನ ಹುಳುಕು ಹೊಳೆಯಾಗ
ಹರಿಯುತ್ತಿರೆ ತಿಳಿಹೊಳಪ ತಳೆಯದಲೆ
'ಮುನ್ನೀರೆ ಕೂಡು ಬಾ' ಎಂದೊರಲೆ.....ಯಾವ

ಎಲೆ ಜೀವ

ಕೊರತೆ ಕರಗಿಸುತ ನೀನಿರುವಾಗ
ದೊರೆತ ನೆರವೇ ದೇವನಾಗಿರಲು
ಬರವಿಗಾಗಿಯೆ ಬರಿದೆ ಹಂಬಲಿಸೆ.....ಯಾವ

ಕುಂದು ಕಳೆ! ನಂಬು ನೆನೆ! ಎಂಬಿ ನುಡಿ
ತಂದೆ ನಿನ್ನೊಳು ನಿಂದು ಆಡುತ್ತಿರೆ
ಇಂದು ಬಾ! ಇಂದೆ ಬಾ! ' ಎಂದೊರೆಯೆ.....ಯಾವ

ತಂದೆ ಬಹನೆಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲಿಗೇ?
ನಿಂದಿಹನು ಎಲ್ಲದರ ಎಲ್ಲೊಳಗು
ಎಂದು ತಿಳಿಯದೆ ತೊಳಲಿ ಬಾ ಎನಲು.....ಯಾವ

ನಿನ್ನೊಳದ ಬಾವಿಯಲಿ ನೀ ಮುದುಡಿ
ಬಿದ್ದಿರಲು ಮೇಲೆ ಬರೆ ಹವಣಿಸದೆ
ಮುನ್ನ ಬಾ! ಎಲ್ಲದಕು ಬಾ ' ಎನಲು.....ಯಾವ

ನೀನು ಎಳಲು ತೊಡಗಿ ಕೈಚಾಚೆ
ಕಾಣದೆಳಿ ಯಾವುದೋ ಕೈಕೊಡಲು
ಅದ ಹಿಡಿದು ನಡೆಯದಲೆ ಕರೆಯಲಿಕೆ.....ಯಾವ

ನೀ ನಿನ್ನ ಕೊಳೆಕೊಳ್ಳವನು ದಾಟಿ
ನಿಂದು ನೋಡಲು ದೇವದೇವನೇ
ಕಾಣುತ್ತಿರೆ ಇಂದು ಬರಿ ಕೂಗಲಿಕೆ.....ಯಾವ

ನೀನೊಮ್ಮೆ ಬಾ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿರೆ
ತಂದೆ ಸಾವಿರಸಲವು ಬಾ ಎನುವ-
ನೆಂಬುದರಿಯದೆ ಜಾಯ ತೆರೆಯಲಿಕೆ.....ಯಾವ

ದಿನದಿನದ ಬಳಲಿಕೆ

ದಿನದಿನದ ಬಳಲಿಕೆಯನಾರಿಗೊಂದುಸುರುವೆನು
ಚಣಚಣದ ಬಿಸಿಯುಸಿರನಾವ ಗಾಳಿಯ ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿರಿಸಿ
ತಣಿಯುವೆನು ?

ಕೇಳಲೊಲ್ಲದು ಮಾತ ಮೊದಲು ಕಂಡಿಹ ಶಾಂತಿ
ಬಾಲನಂದದಿ ಕೊಸರಿ ಕಣ್ಣಾಲಿಯೊಳು ತಿವಿದು
ತಾಳ ತಪ್ಪಿಸಿ ಕಾಲಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಹಾಕುತಲಿ
ಕೇಳಿಯಾಡುತ ನಡೆದಿತಾಲಯದಿ ಬಹುದೂರದಿ.

ತನುವು ಕೇಳುವುದೆ? ಕಿವಿ ಕೇಳುವವೆ ಬವಣಿಯನು ?
ಮನವು ತಾ ಕೈಮಾರಿ ಕಲ್ಲಾಗಿ ನಿಂತಿಹುದು.
ಮನದ ಕಲ್ಲಿನ ಒಳಗಿನಾಳದೊಳಗಿನ ತಳದಿ
ಘನತಾಪವಹ್ನಿಯದು ತಾನೆ ತಾನೇಳುತಿಹುದು.

ಒಂದು ಮುಳ್ಳಿನ ನೋವನೊಂದು ಜನ ನಂಬುವುದು
ಒಂದು ಸಾವಿನ ಕತೆಯ ಕೇಳಿ ಎದೆ ತೆರೆಯುವುದು
ಹಿಂದುಮುಂದೆಯು ಇರದ ನೋವು ನೆರೆಯಾಗಿ ಬರೆ
ಮಂದಿ ಮಾಡುವರೇನು ? ನಾನೇನ ಮಾಡಲಾಪೆ ?

ತರತರದ ತಾಪದಲಿ ಕೊರಕೊರಗಿ ಕುದಿಕುದಿದು
ಮರುಗುವುದೆ ಜೀವನದಿ ನೋಯುವರ ಹಿರಿದಾರಿ
ಮರುಗಿನಲಿ ದೊರೆಯ ನಿಜಕರುಣೆಯದು ಮಿರುಗುತಿರೆ
ಅರಿತು ಕೈಯಲಿ ಕೊಂಬ ದಾರಿಗರು ಎಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ?

ದಿನದಿನದ ಬಳಲಿಕೆ

ದಿನದಿನದ ಬಳಲಿಕೆಯನಾರಿಗೈಂದುಸುರುವೆನು
ಚಣಚಣದ ಬಿಸಿಯುಸಿರನಾವ ಗಾಳಿಯ ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿರಿಸಿ
ತಣಿಯುವೆನು ?

ಕೇಳಲೊಲ್ಲದು ಮಾತ ಮೊದಲು ಕಂಡಿಹ ಶಾಂತಿ
ಬಾಲನಂದದಿ ಕೊಸರಿ ಕಣ್ಣಾಲಿಯೊಳು ತಿವಿದು
ತಾಳ ತಪ್ಪಿಸಿ ಕಾಲಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಹಾಕುತಲಿ
ಕೇಳಿಯಾಡುತ ನಡೆದಿತಾಲಯದಿ ಬಹುದೂರದಿ.

ತನುವು ಕೇಳುವುದೆ? ಕಿವಿ ಕೇಳುವವೆ ಬವಣಿಯನು ?
ಮನವು ತಾ ಕೈಮೀರಿ ಕಲ್ಲಾಗಿ ನಿಂತಿಹುದು.
ಮನದ ಕಲ್ಲಿನ ಒಳಗಿನಾಳದೊಳಗಿನ ತಳದಿ
ಘನತಾಪವಹ್ನಿಯದು ತಾನೆ ತಾನೇಳುತಿಹುದು.

ಒಂದು ಮುಳ್ಳಿನ ನೋವನೊಂದು ಜನ ನಂಬುವುದು
ಒಂದು ಸಾವಿನ ಕತೆಯ ಕೇಳಿ ಎದೆ ತೆರೆಯುವುದು
ಹಿಂದುಮುಂದೆಯು ಇರದ ನೋವು ನೆರೆಯಾಗಿ ಬರೆ
ಮಂದಿ ಮಾಡುವರೇನು? ನಾನೇನ ಮಾಡಲಾಪೆ?

ತರತರದ ತಾಪದಲಿ ಕೊರಕೊರಗಿ ಕುದಿಕುದಿದು
ಮರುಗುವುದೆ ಜೀವನದಿ ನೋಯುವರ ಹಿರಿದಾರಿ
ಮರುಗಿನಲಿ ದೊರೆಯ ನಿಜಕರುಣೆಯದು ಮಿರುಗುತಿರೆ
ಅರಿತು ಕೈಯಲಿ ಕೊಂಬ ದಾರಿಗರು ಎಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ?

ಮೂಲ-ಮಾನಸ-ಸರ

ಮೂಲಮಾನಸಸರದ ತಿಳಿನೀರ ಸೆಲೆ ಬರೆತುಹೋಗಿಹುದು
ಹಾಲಗಂಗೆಯು ಹರಿವ ಹಾದಿಯನೆ ಮರೆತಲ್ಲಿ ನಿಂತಿಹಳು

ಹಿಮದೈವತದ ಬಿಳಿಯ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಕವ್ವುಕರಿಕಾಗಿವೆ
ತನುದೆ ಕೈಸೆರೆಯಾಗಿ ತನ್ನೊಳಗೆ ಕಟಕಟನೆ ನಡುಗುತ್ತಿವೆ

ಸತ್ಯ ಸೂರ್ಯನ ಬರವು ಕಾಯುತ್ತಲೆ ಗಾಳಿ ಗಾರಾಗಿಹುದು
ಎತ್ತಲೂ ಕವಿದಿರುವ ಮೋಡಗಳ ಮೊತ್ತವೇ ತೋರುವುದು

ಆಳಲೆಂದರೂ ಜೀವ-ನಯನದಲಿ ಕಣ್ಣೀರ ಕಾಳಿಲ್ಲ
ನಿಲಲೆಂದರೂ ಸಾವು-ಬದುಕುಗಳ ನಡುಬಯಲೆ ಬೇರಿಲ್ಲ

ಹರಿವೆ ಹೊಸಪರಿಯ ತೋರುವೆನೆಂಬ ಕಾಲದೀ ಕಾಳ್ಪುರವು
ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ ಕಣ್ಣಳಿದು ಪಾತಾಳ ತಳದೊಳಗೆ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣವು !

ಆನಂದವೇ !

ಹಿಂದೆ ಬಾ ! ಮುಂದೆ ಬಾ ! ಆನಂದವೇ !
ಇಂದಿನಿ ಬೇವನದ ಮಂದಾರವೇ !

ಬಳಲುತಿದೆ ಬೇವನಿದು
ಬಾಳುವೆಯ ಕುಣಿಕೆಯಲಿ,
ಹರಿಯಿಸುತ ನಿನ್ನ ಹೊಳೆ, ವಿಯಾಸಲು ಬಾ !

ಬಂಧನದ ಬಾಳಿನಲಿ
ಬಿಡುಗಡೆಯ ಚಂದವನು
ತಂದು ತಿಳಿಸಗೆ ತೂರ್ದ ತಿರುತನವೆ ಬಾ !

ಒಳಹೊರಗು ಬೆಲುಗಡಲ
ಕಂಡು ಕಾಣದೆ ಇರುವೆ,
ನೀನೊಂದು ಹಿಗ್ಗು-ಹಡಗಾಗಿ ಕರೆ ಬಾ !

ಕ್ಷಣದ ನಾಣ್ಯದ ಸಂತೆ
ಮನದ ಕಿರಿಹಿರಿ ಚಿಂತೆ
ನಿನ್ನಿರವ ಮರೆಸುತಿವೆ ನೀನಾಗಿ ಬಾ !

ಹಿರಿದಾದ ರೂಪಿನಲಿ
ಬರುವಿ ನೀನದು ಎಂದೊ
ಇರಲಾರೆ ಬರುವನಿತು ಬೇಗದಲಿ ಬಾ !

ಬಾಳು ಜೀವವೇ !

ಗಾಳಿಯುಂಡು ತೇಗಿ ತೂಗಿ
ಬಾಳುತಿರುವ ಬಳ್ಳಿಯಾಗಿ
ಏಳು ಏಳು ಜನ್ಮಗಳಿ
ನಾಳೆ ಎಂಬ ಹಾಳು ತೊರೆದು ಬಾಳು ಜೀವವೇ.

ಇಂದಿಗೇಕೆ ಇನಿತು ಎಲೆಯು
ವೃಂದವಿಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ನಿದು
ಮುಂದೆ ಮುರುಟಿ ಪೋವುದೇಕೆ
ಎಂದು ಕೇಳಲೆಂಬ ಕನಸು ಬೇಡ ಜೀವವೇ.

ಮಳೆಹನಿಗಳ ಮುತ್ತು ಸೇಸೆ
ತಳಿಯುವಾಗ ತನಿತು ತಳೆದು
ಬಿಳಿಯ ಬಿಸಿಲ ಮುಳ್ಳುಮೊನೆಯು
ಇಳಿಯೆ ತಿವಿಯಲಾಗ ತಾಳಿ ಬಾಳು ಜೀವವೇ.

ಬೀಸಿ ಬೀಸಿ ಮೈಯ ದಣಿಸಿ
ಸೋಸಿ ಗಾಳಿ ಧೂಳಿ ತರಲು
ಗಾಸಿಗೊಂಡು ಏತಕೆಂದು
ಏಸು ಬಾರಿ ಎಂದು ಕೇಳದಿಹುದು ಜೀವವೇ.

ಮರವು ಎಂಬ ಮಂಡದಲ್ಲಿ
ಒರಗಿ ನೀಳ್ಗೆ ನಿದ್ಧೆಯಲ್ಲಿ
ಇರವು ಇದುವೆ ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ
ಮರಣ ಕರೆವ ವರೆಗೆ ಎಂದು ಬಾಳು ಜೀವವೇ.

ಹಿರಿಯ ಚಂದವು

ಕುಂದದೊಡು ಮಂದಹಾಸ-
ದಿಂದ ಮೈಮನಗಳ ಬೆಳಗಿ
ಎಂದೆಂದಿಗು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ
ಮುಂದರಿವುದೆ ಬಾಳ ಹಿರಿಯ ಚಂದವು.

ಬಿದ್ದ ಬೀಳು ಮುರಿದ ಮುಳ್ಳು
ಎದ್ದು ತೊಡೆದು ಮುಂದೆ ನಡೆದು
ಸೋತ ಸೋಲನೆಲ್ಲ ಮರೆದು
ಗೆದ್ದ ಗೆಲವು-ನಲಿವು ನೆನೆದು.

ಹಳನೆನಹಿನ ಕೊಳೆತ ಕೊಳದಿ
ಮುಳುಗಿ ನಿಲದೆ ಮುನ್ನೋಟದ
ಜುಳುಜುಳಿಸುವ ಝರಿಯ ಜಲದಿ
ಜಳಕ ಮಾಡಿ ತಳತಳಿಸುತ್ತ.

ಕೋಟಿ ಯುಗದ ಕರ್ಮ ರಚಿತ
ಕೋಟಿಯೊಡೆದು ಸೆರೆಯ ಹರಿದು
ದಾಟಿ ಯೆಡರು ಹಿಗ್ಗು ಹಗುರಿ-
ನಾಟವಾಡಬಲ್ಲೆ ವೆನುತ.

ನಾಶದ ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಗಿ
ಬೀಸಿ ತಿರೆಯ ತೂರಿದರೂ
ಆಶೆಗುಡುರೆ ಯೇರಿ ಮೀರಿ
ಸಾಸ-ನಿಚ್ಚ ಹಾಸವಾಗಿ.

ಪ್ರಳಯದಿರುಳು ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿ
ಕಳೆದರೇನು ಕಣ್ಣು ಹೊಳವು
ತಿಳಿವು ಸೂರ್ಯ, ನಲಿವು ಚಂದ್ರ
ಬೆಳಗೆ ಬೆಳಗು ಆಗಿ ಸಾಗಿ.

ನೆ ರ ವು

ನೆನೆಯುವ. ಸತ್ಯವಾದ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ ದೇವಶಕ್ತಿಯ ಆರಿವ, ಕವಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮುಕ್ತಿದಾಗ ಈ ಕವನ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಆ ಶಕ್ತಿಯ ನಿತ್ಯ ಸ್ಮರಣವು ತೀರ ಸಹಜ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಈ ಕವನದ ಮುಖ್ಯ ಭಾವ ಇರುತ್ತದೆ.

ತೀವಿದ ತೋರಿ=ತುಂಬಿದ ಹೊಳೆ; ವ್ಯೋಮ=ಆಕಾಶ; ಜಿನುಗುಸಿರು= (ಜಿನುಗು + ಉಸಿರು) ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರಾಣ (ಚೈತನ್ಯ); ಹಿರಿಕುರುಹು=ದೊಡ್ಡ ಗುರುತು; ಕಡಲು=ಸಮುದ್ರ; ನಲಿವಿನ ರನ್ನ=ಸಂತೋಷದ ರತ್ನ.

ವಂದನವು. ನಮಗೆ ಕಾಣದೆ ಇರುವ ವಿಶ್ವದ ಒಡೆಯನು ಹೇಗೆ ಇರಲಿ, ನಮಗೆ ಕಾಣುವ ನಿತ್ಯಸತ್ಯವೊಂದಿದೆ, ಅದರ ನಿಯಮಜಾಲವಿದೆ. ಅದರ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ಮೈಭವವನ್ನೂ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಅನುಭವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾದ ವಂದನೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರತಿಹೃದಯಸ್ಪಂದನ=ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಎದೆಯ ಹಾರಿಕೆ; ಕಾಂಬ ದಿಟದ ಸೊಮ್ಮುಸಿರಿ=ಕಾಣುವ ಸತ್ಯದ ಮೈಭವ-ಸೌಂದರ್ಯ; ನೇಹ=ಸ್ನೇಹ, ಪ್ರೀತಿ; ಅಳಿಯದಳುಕದೊಲವ=(ಅಳಿಯದ ಅಳುಕದ ಒಲವ) ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ಅಚಲವಾದ ಪ್ರೇಮವನ್ನು; ಇಳಿ=ಭೂಮಿ; ಕೊಳಿ=ಹೊಲಸು; ಅಣು=ತೀರ ಸಣ್ಣ ಭಾಗ; ಅಳಿವು=ನಾಶ; ಮೊಳಿ=ಹುಟ್ಟು, ಅಂಕುರಿಸು; ಎಲರು=ಗಾಳಿ; ಮುಗುಳು=ಮೊಗ್ಗು, ಕುಡಿ; ನಿಯತಿ=ನಿಶ್ಚಿತಸ್ವರೂಪದ ವಿಧಿ.

ಅನಂತಶಕ್ತಿಗೆ. ಈಗಿದ್ದ ಶಕ್ತಿ ಮಾನವ ಜಾತಿಗೆ ಸಾಲದೆಂದೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಪ್ರಗತಿಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವನನ್ನು ಮುಂದೊಯ್ಯ ಬೇಕೆಂದೂ ಅನಂತಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿದೆ.

ಆಸುಗೊಳಿಸು=ಸಿದ್ಧಮಾಡು; ಪಂಟಿನ ನುಡಿ=ಹೆಮ್ಮೆಯ, ಡಾಲಿನ ಮಾತು; ಹುಲು ಆಸೆ=ಕೀಳು ಬಯಕೆ, ಸಣ್ಣವುಟ್ಟ ಅಪೇಕ್ಷೆ; ತೊರೆ=ಬಿಡು, ಅಲಕ್ಷಿಸು.

ಹೊಸಯುಗ. ಹಸಗಿಡು=ಸೌಂದರ್ಯ-ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಕಳೆದುಹೋಗು; ಹೊಂಬೆಳಕು=ಬಂಗಾರದ ಬೆಳಕು; ಚಿರತರುಣತೆ=ನಿತ್ಯವಾದ ತಾರುಣ್ಯ; ಅರಳು=ಹೂವು; ಸೊಲ್ಲು=ಮಾತು; ಜನಜನನಿ=ಲೋಕದ ತಾಯಿ, ದೇವರು.

ಹೊಸಜೀವನನು ತುಂಬು. ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗುರಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡು ತನ್ನ ಜೀವನ ದೊಡ್ಡದಾಗಬೇಕೆಂದು ಕವಿ ಹೊರಟಾಗ, ತಪ್ಪಿಸಲಾದ ತಾಪತ್ರಯಗಳಿಂದ ಅವನ ಗತಿ ತಡೆಯುತ್ತದೆ, ಬಾಳುವೆ ಹಳಸುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ 'ಹೊಸಜೀವನನು ತುಂಬು' ಎಂದು, ಅಂಥ ಕಸವನ್ನೂ ರಸಮಾಡಬಲ್ಲ ದೇವನಲ್ಲಿ ಕವಿ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾನೆ.

ಗೈವ=ಮಾಡುವ; ಹೊಸೆ=ತಿಕ್ಕು, ಸರಿದಾಡು; ಅರಿದಾದ=ತಿಳಿಯದ, ಅದ್ಭುತ; ತಾರೆ=ನಕ್ಷತ್ರ; ಬಳಿಸಾರಿ=ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ; ಒಲವು ವಾಸಲು=ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಆರ್ಪಿತ; ಮುನ್ನವೇ=ಮೊದಲೇ; ಮರಳಿ=ಮತ್ತೆ; ಮೈದಾಳು=ಮೈಯನ್ನು ತಾಳು, ಪ್ರಕಟವಾಗು.

ನಿಂತೆ ನಿಂತೆ. ಅದೆಷ್ಟೋ ಕಾಲದ ವರೆಗೆ ದೇವನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಬಯಸಿ ಭಕ್ತನು ಅವನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ನಿಂತಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ, ತಾಳ್ಮೆ ಮುಗಿದುಹೋಗುತ್ತದೆ, ಆಗ 'ನೀನೇ ಬೇಕು' ಎಂದು ಅವನು ಕೂಗುತ್ತಾನೆ, ದೇವನ ಕರುಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಳೆಷ್ಟು ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೂಗುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಒಂದು ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಈ ಕವನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ನೆರವು

ಸಂತವಿಸು=ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸು; ನಾಕ=ಸ್ವರ್ಗ; ಇರವು ಕುರುಹು= ಇರುವುದರ ಗುರುತು; ಅರಿವು=ಜ್ಞಾನ, ತಿಳಿವಳಿಕೆ; ಸನಿಯು=ಸಮೀಪ; ಇನಿಯು=ಪ್ರಿಯ, ದೇವ.

ಜೀವದ ಹೂವು. ಎಲೆಹಸಿರು=ಎಲೆಗಳ ಹಸಿರು; ಬನ್ನ=ದುಃಖ, ಯಾತನೆ; ಹೊರೆ=ಭಾರ; ಹಸವಳಿ=ಅಂದಗೆಡು; ಬಸ=ಯಶಸ್ಸು, ಕೀರ್ತಿ; ಮಸುಳು=ಮಲಿನ, ಕಂದಿದ; ಕರಿಬಂಡುಣಿ=ಕಪ್ಪಾದ ಭ್ರಮರ, ಗುಂಗೀ ಹುಳ (ಬಂಡು + ಉಣಿ=ಹೂವಿನ ಜೇನನ್ನು ಉಣ್ಣುವುದು); ಚೆನ್ನ=ಸುಂದರ, ದೇವ; ಮಾಳ್ಕೆ=ರಚನೆ, ಸೃಷ್ಟಿ; ನರುಗಂಪು=ಸುವಾಸನೆ; ನೆರೆ=ನೆಟ್ಟಗೆ, ಪೂರ್ಣವಾಗಿ.

ನೀನೇ ಉಳಿಸು ತಂದೆ. ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಗುಡಿಯು ಬೀಳಲಾಗಿದೆಯಲ್ಲ ಎಂಬ ತೀವ್ರದುಃಖವು ಈ ಕವನವನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಿದೆ. ಆದನ್ನು 'ನೀನೇ ಉಳಿಸು' ಎಂದು ದೇವನಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆಯಿದೆ.

ಹೊನ್ನ ಹಿರಿಕಳಸ=ಬಂಗಾರದ ದೊಡ್ಡ ಕಳಸ; ಭಾನು=ಸೂರ್ಯ; ಮುಸುಡಿ=ಮುಖ; ಅಣಕಿಪ=ಅಣಕಿಸುವ; ನಿಚ್ಚಳ=ಸ್ಪಷ್ಟ, ಸ್ಪಷ್ಟ; ಅಲೆಯಲೆ=ತೆರೆತೆರೆ.

ಜಯಂತಿ. ಎಲ್ಲ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣಳಾದ ಆದಿಮಾಯೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಜಯಂತಿ ಎಂದು ಕರೆದಿದೆ; ಒಂದು ಹುಟ್ಟಿದ ದಿವಸ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು ಆತ್ಮೀಯ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಹೇಳಿತವಿದೆ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿದೆ.

ತೊಳಗು=ಹೊಳೆ; ಆಗಸ=ಆಕಾಶ; ಜನಯಿತ್ರಿ=ಹುಟ್ಟಿಸಿದವಳು; ಆತ್ಮ ಶಿಶು=ಆತ್ಮವೆಂಬ ಕೂಸು.

ಅರಿವಿನಾಳದಲಿದ್ದು. ದೇವನ ಕರುಣೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೀತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಕರೆಗೂ ದೇವನ ಬರವಿಗೂ ಹೊಂದಿಕೆ ತಪ್ಪಿದಂತೆ ಆಗುವುದೇಕೆ ಎಂಬ ಯೋಚನೆಯನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಎವೇಚಿಸಿದೆ.

ಅರಿವಿನಾಳ=ತಿಳಿವಳಿಕೆ, ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಒಳಬಳಗಿನ ಸ್ಥಿತಿ; ಹೊರ ಗಣಂಗಳ=ಹೊರಗಿನ ಅಂಗಳ, ಹೊರಭಾಗ; ಹರಿ=ಹರಿದಾಡು, ಬಾ; ಕರಣ= ಇಂದ್ರಿಯ; ಮಳಲು=ಉಸುಕು; ಇದಿ=ವಿಧಿ, ದುಷ್ಟ; ಕದನ=ಯುದ್ಧ; ಹಗೆ=ವೈರಿ; ಎನಿತು=ಎಷ್ಟು.

ಮೀನಗಾರನಿಗೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ಸೌಂದರ್ಯಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಈಸಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಕವಿಜೀವದ ಮೀನ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಮೃತ್ಯುವೆಂಬ ಮೊನಗಾರ ತನ್ನ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಬಿಡುವನೆಂಬ ಭಯವು ಅದನ್ನು ಗಾಬರಿ ಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆಗ ಆ ಮೊನಗಾರನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಮನವಿಯು ಈ ಕವನದಲ್ಲಿದೆ.

ಮಿಂದು=ಸ್ನಾನಮಾಡಿ; (ಮಿ-ಧಾತು). ಆಮಿಷ=ಮೋಹ; ಮೋಹಕ ವಸ್ತು; ಕಾಮಿಯೊಲು=ಕಾಮಿಯಂತೆ; ಅನಿಮಿಷ=ಮೊನ, ದೇವತೆ; ಅಮರ; ಸಿರಿಗಣ್ಣು=ಸೌಂದರ್ಯದ ಕಣ್ಣು.

ಕವಿಗಳ ಮಾತು. ಆದೇಶ=ಅಪ್ಪಣೆ, ಪ್ರೇರಣೆ; ಸವಿಯೊಸಗೆ=ಸವಿ ಯಾದ ಸುದ್ದಿ; ಬೇಹಿನಾಳು=ಸುದ್ದಿಬೀರುವ ದೂತ, ಚಾರ; ಹಸವೆತ್ತ=ಚೆಲುವಾದ; ಕಲೆಯಗಾರುಡಿ=ಎಲ್ಲ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಆಕರ್ಷಕತೆ, ಚಮತ್ಕಾರ.

ಕಬ್ಬಹಣ್ಣು. ದಿವ್ಯಸ್ಥೂರ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕಾವ್ಯಫಲವು ದೊರೆಯಲಾರದು ಎಂಬುದು ಇದರ ಭಾವ; ತೋಟದ ರೂಪಕದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.

ಕಬ್ಬದೋಟ=ಕಾವ್ಯದ ತೋಟ; ಎರೆಯ=ಬಡೆಯ, ಯಜಮಾನ; ಮಡಿ=ಶುದ್ಧ, ತೋಟದ ಮಡಿ; ಪವಡಿಸು=ಮಲಗು; ಜಿನುಗುದೇರು= ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ತೇರು; ಮಾಮೈಮು=ಮಹಾನುಹಿಮ, ದೇವ.

ಕಾವ್ಯದೇವಿ. ಜೀವನವು ಬಿಳಿದು ಹಿರಿದಾದಂತೆ ಕಾವ್ಯವು ಕಳೆಯೇರು ತ್ತದೆ. ಜೀವನದ ಮುನ್ನಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಮುನ್ನಡೆಯಿಲ್ಲ. ಅಂತೇ

‘ ಒಬ್ಬಳೇ ಬರಬೇಡ ಕಾವ್ಯದೇವಿ, ಬೆಳಕಿನೊಡನೆ ಬಾ ’ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಬೇಡಲಾಗಿದೆ.

ಬಗೆನಾಡವರು=ಮನಸ್ಸಿನ ದೇಶದವರು (ವಿಚಾರ-ಭಾವನೆ ಮುಂತಾದುವು) ಸಾಸ=ಸಾಹಸ; ಅರಿಕೆನುಡಿ=(ಬರವು) ತಿಳಿಸುವ ಮಾತು; ನಲ್ದಾಯಿ=ಪ್ರೀತಿಯ ತಾಯಿ; ಬಿತ್ತರ=ವಿಸ್ತಾರ.

ಮೂರು ಹೂವು. ಕೈವಲ್ಯಕಾಂತಿ=ನೋಕ್ಕದ ಕಳೆ; ಸೌರಭ್ಯ=ಸುವಾಸನೆ; ಹಸೆ=ಹಾಸಿಗೆ; ಕೆಲ=ಮಗ್ಗುಲು, ಬದಿ; ಪಾರಣಿ=ತ್ಯಪ್ತಿ, ಸಂತೋಷ; ಸಾವುಮೈಯುಳಿದ=ನಿತ್ಯ, ಅವರ.

ಸಂಪಗೆಯೆ. ಸಂಪಗೆಯ ಹೂವಿನ ತುದಿಗೆ ನಸುಕೆಂಪು ಮೂಡಿದ್ದು ಕಂಡಾಗ ಹೊಳೆದ ಕಲ್ಪನೆಯೊಂದು ದಾಂಪತ್ಯರೂಪಕವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಮೂಡಿದೆ.

ಅಲರು=ಹೂವು; ತನಿವ=ಹೆಚ್ಚುವ, ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ; ಎದೆ ಯಾಣ್ಣ=ಹೃದಯೇಶ್ವರ, ಪತಿ; ಕನಲು=ಸಿಟ್ಟಾಗು; ಕೆನ್ನೆ=ಗಲ್ಲ; ಮಡಿಲು=ಉಡಿ; ಒಡನಾಡಿ=ಒಡನೆ ಆಡುವ ಗೆಳೆಯ, ಗೆಳತಿ; ಮಗುಳೆ=ಮತ್ತೆ; ಮುಕುಲಿತ=ನೊಗ್ಗಿಯಾದ, ಮುದುಡಿಕೊಂಡ; ನೈದಿಲೆ=ಕಮಲ.

ಲೀಲೆ. ಒಮ್ಮೆ ಸಂಪಗೆ ಹೂಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಸುಖಪಟ್ಟಿರಲು, ಹೂಗಳಿಲ್ಲದಾಗ ಕೂಡ ಕೈಬೆರಳುಗಳಿಗೆ ಸಂಪಗೆಯ ವಾಸ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಈ ಕವಿತೆಯ ಕಲ್ಪನೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ತನ್ನ ದೇಹವೇ ದೇವನ ಅದ್ಭುತಲೀಲೆಯೆಂದು ಕಾಣುವಂತಾಗಲಿ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಕೋರಿಕೆ. ಮೂಗನ್ನು ಸಂಪಗೆಯ ತೆನೆಗೆ ಹೋಲಿಸುವುದು ಹಳೆಯ ಕಾವ್ಯರೂಢಿಯಿದೆ. ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಈ ಕವಿತೆಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಲ್ಲಗಳೆದಿದೆ.

ಮಂದಾರ ಹೂವಾ. ಇದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಕಲ್ಪನಾಲಹರಿ. ಆದರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಸೂಚ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಕೊನೆಯ ಸಾಲನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ‘ಲೋಕದ ಹೂವು (ಈ ಲೋಕದ ಚೆಲುವು)

ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಇರುವಾಗ ಸ್ವರ್ಗದ ಹೂವು (ಪರಲೋಕದ ಚೆಲುವು) ಗಳನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ? ಎಂದು ಆ ಸೂಚ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಒಂದು ಬಗೆ. ಬೇರೆಯಾಗಿಯೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ವೂವಾಡಗಿತ್ತೀರು=ಯೂ ಮಾರುವ ಹೆಂಗಸರು. ಅಂದಾದ ಅಂದೂಗಿ=ಜೆಂದಾದ ಅಂದುಗೆ, ಕಾಲಗೆಜ್ಜೆ; ವಾಸವರಾಯ=ಇಂದ್ರ.

ಬಿದಿಗೆ ಚಂದಿರ. ಕಾರಿರುಳು=ಕಪ್ಪು ರಾತ್ರಿ; ಎಳಶಶಿ=ಬಾಲಚಂದ್ರ, ಬಿದಿಗೆಯ ಚಂದಿರ; ತಣಿಗಂಡು=ತಣಿಯುವ ವರೆಗೆ ಕಂಡು; ಚುಕ್ಕಿ=ಶುಕ್ರ; ಬಿಲ್ಲು ಬೆರಗಾದ ಬಗೆ=ಬಹಳ ಬೆರಗಾದ ಮನಸ್ಸು; ಚೆಲ್ಲ=ಸಂತೋಷ, ಸುಖ; ಬಾಂದಳ=ಮುಗಿಲಿನ ಎಡೆ (ಬಾನ್ + ತಳ); ನಿರ್ವಿತಿ=ಸೃಷ್ಟಿ; ನಗೆಮುಗುಳು=ಮುಗುಳು ನಗೆ.

ಬಂದಿಯಾ ಬೆಳದಿಂಗಳೆ. ಸುಯ್ಯರೆ = ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡು; ಅಂದ ದೋಡತಿ=ಸೌಂದರ್ಯದ ಅಧಿದೇವಿ; ಮರೆಮಾಜು=ಬಚ್ಚೆಡು; ನೆರವಿ=ಸಮೂರು; ತೋರಗತ್ತಲೆ=ಕಗ್ಗತ್ತಲೆ, ಕೆಂಗದಿರ=ಸೂರ್ಯ; ಮಿಣುಕು ಹುಳ=ಹೊನ್ನೆ ಹುಳ.

ಮರೆಯಾಗದಿರು ಚಂದ್ರಾ. ಹರಹು = ಎತ್ತಾರ, ಅಗಲ; ಸರುವ ಸೀಸೋನೆ=ಎಲ್ಲ ಸವಿಯ ಧಾರೆ; ಜೊನ್ನ=ಬೆಳದಿಂಗಳು; ಮರುಬುವಿ=ಮರು ಭೂಮಿ; ಮೋಡಿಮನೆ=ಮೋಹಿಸುವ ಮನೆ; ನಿಲಿಪ ಅಳವು=ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿ.

ಚಂದ್ರಹಾಗೆಯೆ. ಮಳೆಗಾಲದ ರಾತ್ರಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಹೊಳೆಯುವ ಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಈ ಕವಿತೆಯ ಉದಯವಾಯಿತು.

ಪರುಷ=ಬರಿಗಲ್ಲು, ಪರಿಕ್ಷಿ ಸುವ ಬರೆ; ಅಂತು=ಹೊಂದಿ; ಕರೆ=ಕಪ್ಪು, ಕಲೆ; ದಿನದ ತಂದೆ=ಸೂರ್ಯ; ಬಿನದ=ವಿನೋದ, ಸಂತೋಷ; ಕುನುಗು=ಮುದುಡು; ಕಾರು=ಮಳೆಗಾಲ; ಮಿಗಿಯೆ=ಮಿಾರಲು.

ನರವು

ಕಿರಣರಾಣಿ. ನಿಚ್ಚು=ನಿತ್ಯ, ಸತತ; ತಿಂಗಳ=ಚಂದ್ರ; ನೀರೆ=ಸುಂದರಿ, ಸಲ್ಮಿ=ಪ್ರೀತಿ.

ಕಾಮನ ಹುಣ್ಣಿಮೆ. ಅಣಕಾಟ=ಎಡಂಬನೆ (Irony); ಪಿಳ್ಳೆ=ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗ; ಕಿಳ್ಳಿಕೇತಾಟ=ಕಿಡಿಗೇಡಿತನ; ತುರುತುರುಗಿ=ತುಂಬಿತುಂಬಿ, ವ್ಯಾಪಿಸಿ; ತೀಟ=ಬೀಸುವಿಕೆ; ಸುಳಿದಾಟ; ಸುಂಟುರೆ=ಸುಂಟರಗಾಳಿ.

ಎಳಹಕ್ಕಿಯೆ. ಸೆಳೆಗೊಂಬು=ಎಳೆಯ ಟೊಂಗಿ; ಉಯ್ಯಲೆ=ಜೋಕಾಳಿ; ಮಾನಸಿಕೆ=ಮನುಷ್ಯತ್ವ; ಕಡೆವರ=ಕಡೆಯ ವರೆಗೆ.

ಹೊಸಕಾಲದ ನವಿಲು. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಣಿದಾಡುವ ಸವಿಲನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದೆ. ಹೊಸಕಾಲದ ಹೊಸಹುರುಪಿನ ಸಂಕೇತವನ್ನೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ.

ದ್ವಿಜ=ಹಕ್ಕಿ, ಪಂಡಿತ; ಮಾಸದ=ಕುಂದದ, ಹೆಚ್ಚುವ; ತಿರೆ=ಭೂಮಿ; ಉಲಿ=ಹಾಡು; ಪಸೆ=ಹಸುರಿಸ ಹಾಸಿಗೆ; ರಕ್ಕಸ=ರಾಕ್ಷಸ; ಬವರ=ಯುದ್ಧ; ಮಾಣದ=ಬಿಡದ, ಒಂದೇ ಸವನೆ ನಡೆದ; ನೇಸರ=ಸೂರ್ಯ; ಪೊಡೆ=ಹೊಟ್ಟೆ;

ರತ್ನಗಂಬಳಿ. ಉಂಬಳಿ=ಕಾಣಿಕೆ, ವತ್ತಿ; ಪಚ್ಚೆ=ಹಸಿರು; ಮಲೆ=ಗುಡ್ಡ; ಪರುಷ=ಸ್ಪರ್ಶ, ಸೋಂಕು; ರೋಮಹರುಷ=ರೋಮಾಂಚ; ಓರಣ=ಸಾಲು. ತಳತಳಿಪುವು=ಥಳಥಳ ಹೊಳೆಯುವವು; ನೀರ್ವನಿ=ನೀರ ಹನಿ; ಸಂತಸ=ಸಂತೋಷ; ಬರೆತ=ಒಣಗಿದ.

ತಣ್ಣನ ಗಾಳಿ. ಇಬ್ಬರು ಗೆಳೆಯರು ಕೂಡಿ ಒಂದೆ ಭಾವದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನ ರಾಗಿ ಹಾಡಿದ ಹಾಡಿದು. ಬೆಳದಿಂಗಳ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಬೀಸುವ ತಂಗಳಾಯ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದೆ.

ಎಲ್ಲೆಡೆ=ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ; ಬೆಳ್ಳಸ=ಬಿಳಿಯ ಕೀರ್ತಿ; ಅಲುಗದೆ=ಆಗಲಾದದೆ, ಚಲಿಸದೆ; ಹೊಮ್ಮು=ಹೊರಬರು, ಉಕ್ಕು; ನೆರೆ=ಕೂಡು, ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳು.

ಬೀಸು ತಾಯಿ. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಭೋರೊಂದು ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಿ ದ್ದಾಗ, ಒಬ್ಬ ತಾಯಿಯು ಎಡೆವಿಡದೆ ಬೀಸುಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಬೀಸುತ್ತಿರುವ ಚಿತ್ರ ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ಸುಳಿಯಿತು. ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಒಣ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸೃಷ್ಟಿಮಾತೆ ತನ್ನ ಮಗುವಾದ ಭಕ್ತಜೀವನಿಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಡದೆ ತನ್ನ ಅದ್ಭುತಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆತುಹೋಗಿರುವಳಲ್ಲ ಎಂಬ ಕೊರಗು ಈ ಕವನದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವಾಗಿದೆ.

ಆ ಸಂಜೆ. ಒಬ್ಬ ಗೆಳೆಯನ 'ಶಾಂತಿನಿಕೇತನ'ವೆಂಬ ಮನೆಯ ಅಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕಂಡ ಒಂದು ಸಂಜೆ ಈ ಕವಿತೆಯ ವಿಷಯ.

ಅಪ್ಪುಗೆ=ಆಲಿಂಗನ; ದಿಗಂತ=ದಿಕ್ಕಿನ ತುದಿ; ಹೊಂಗದಿರು=ಬಂಗಾರದ (ಹಳದಿ) ಕಿರಣ; ಭಾವುಕ=ರಸಿಕ.

ರಾತ್ರಿಯೆಂಬವಳಾವ ಧಾತ್ರಿ. ಧಾತ್ರಿ=ದಾಯಿ, ಸಾಕುತಾಯಿ; ಜೆನ್ನು=ಹಿತ, ಕಲ್ಯಾಣ; ಮುಗುಳು=ಮೊಗ್ಗೆ; ಪೀರು=ಕೆದರು, ಹರವು; ಮೋಡಿ=ಮೋಹಿಸಿ, ಇಂದ್ರಜಾಲ; ಸವನಿಪುದು=ಬರುವುದು, ಒದಗುವುದು.

ಭೂಕಂಪ. ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಆದ ಭೂಕಂಪದ ಅನಾಹುತವನ್ನು ಕೇಳಿ ದಾಗ ಜೀವ ಕಲಮಲಗೊಂಡು ಈ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮರುಗನ್ನು ತೋಡಿ ಕೊಂಡಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕವಿ ಭೂಮಿತಾಯಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದಂತೆ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಬೀಗಿ=ಉಬ್ಬಿ; ಎತ್ತಣದು=ಎಲ್ಲಿಯದು; ನೋಂತ=ವ್ರತತೊಟ್ಟ; ಝಲ್ಲು=ಧಕ್ಕೆ, ಆಘಾತ.

ಎರು-ಇಳಿ. ಸಮುದ್ರದ ತೆರೆಗಳ ಎರಿಳಿತಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರಮ ದಿಂದ ಬಣ್ಣಿಸಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದ್ಯವಿಭಾಗದ ಮೊದಲಿನ ಎಳು ಸಾಲು ಎರನ್ನು, ಕೊನೆಯ ಎಳು ಸಾಲು ಇಳಿತವನ್ನು ಕುರಿತು ಇವೆ. ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಅರ್ಥಪುಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಎರು ಮನುಷ್ಯನ ಆನಂದಮಯವಾದ ಉನ್ನತ ಜೀವನವನ್ನೂ, ಇಳಿತವು ಮೋಹದ

ಅವನತ ಜೀವನವನ್ನೂ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ಕವಿಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಈ ಅನ್ವಯವು ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಹೊರೆಯೇರಿ=ಹಿರಿಹಗ್ಗ; ಹೊಂಗು=ಉಬ್ಬು; ಕೆಲಸಾರ್ಚಿ=ಮಗ್ಗು-
ಲಿಗೆ ಬರಿಸಿ; ಚಲ=ಹುಲಿ; ತಾರಗಿ=ನಕ್ಷತ್ರ; ನೇರಾಗಿ=ಸರಳವಾಗಿ; ಕಲೆ=
ಆಡು, ನಲಿ; ನೊರೆ=ಬುರುಗು; ಕಳದಿ=ಗೆಳತಿ, ಪ್ರಿಯತಮೆ; ಮೇಗಡೆ=
ಮೇಲಿನ ಕಡೆ, ಮುಗಿಲು; ಅರಗಲ್ಲು=ಒಂಡೆಗಲ್ಲು; ಪೋವುದು=ಹೋಗು
ವುದು; ಕರಿಗರುಳುನಿಟ್ಟುರ=ಕಪ್ಪುಕರುಳಿನ (ಹೃದಯದ) ನಿಷ್ಕುರತೆ.

ಸಂಗೀತ-ಜನ್ಮ. ಒಂದು ಕಾವ್ಯಕೇಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ 'ಸಂಗೀತ'
ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಚೀಟಿ ಕೈಗೆ ಬಂದಾಗ ಸಿಯಮಿತ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ
ಕವನವಿದು.

(ಏಕೋಹಂ) ಬಹುಸ್ವಾಂ=(ಒಬ್ಬನಿದ್ದೇನೆ) ಹಲವಾಗಿ ಹಬ್ಬುತ್ತೇನೆ
(ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಆದಿಪುರುಷ ಹೀಗೆ ಎಂದನೆಂದು ಉಪನಿಷತ್ತಿ
ನಲ್ಲಿದೆ); ಅಸತೋಸದಜಾಯತ=ಏನೂ ಇಲ್ಲದ್ದು ಎಂಬುದರಿಂದ ಇದ್ದದ್ದು
ಹುಟ್ಟಿತು (ಇದು ವೇದದಲ್ಲಿಯೂ ಸೂಕ್ತದ ಸಾಲು); ಒಳಿಗಾಳಿ=ಬಳಿಬಳಿಯಾಗಿ
ಸುತ್ತುವ ಗಾಳಿ; ನೋಹಂ=ಅವನೇ ನಾನು, ಆದಿಪುರುಷನೇ ನಾನು; ಹುಲಿ-
ದೊವಲರು=ಹುಲಿ ತೊಗಲಿನವರು; ಚೆನ್ನು=ಕೆಂಪು, ಚೆಲುವಿಕೆ.

ಅಪರಂಪಾರ. ವಿಶ್ವದ ಅಪಾರತೆಯನ್ನೂ ಸಿಯಮಬದ್ಧತೆಯನ್ನೂ
ಅನುಭವಿಸಿ ಬೆರಗಿನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಈ ಕವನ ಹುಟ್ಟಿದೆ.

ಕಿರುನೋಟ=ಸಂಕುಚಿತ ದೃಷ್ಟಿ; ಅರಿದಾದ ಅರಿವು=ಅದ್ಭುತ ಜ್ಞಾನ,
ಚಿತ್ ಶಕ್ತಿ.

ಎಂದೊ ಏನೊ. ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯಜೀವನವು ಮೊದಲುಗೊಂಡಾಗ
ಅನುಭವಿಸಿದ ಅದ್ಭುತರಮ್ಯತೆಯು ವಿವರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಅದು
ಕೊನೆಬಾಳದೆ ಹೋಯಿತೆಂಬ ಕಳವಳವು ಮುಂದೆ ತಲೆದೋರಿದಾಗ ಇದನ್ನು

ಬರೆದಿದೆ. ಅದೇ ಈ ಕವನಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಕವಾಗಿದೆ; ಮೊದಲಿನ ಅನುಭವವೆಲ್ಲ ಸ್ಮೃತಿರೂಪವಾಗಿದೆ.

ಪುದಿದು=ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ವ್ಯಾಪಿಸಿ; ಹೇಸಿ-ಹೂ=ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹೂ; ಮಲರು=ಹೂವು; ನೋಂಪಿ=ವ್ರತ; ಆಯ್ದ=ಆರಿಸಿದ, ಶ್ರೇಷ್ಠ; ಮುಡಿವು=ಕಾಣಿಕೆ, ಆಹುತಿ; ಹೊಲೆ=ಕೆಡಕು, ಎರೂಪ; ಓವ=ಪ್ರೀತಿಸುವ, ಕಾಯುವ.

ಮಲೆನಾಡಿಗೆ ಮುಡಿವು. ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಕವಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆಯ ಸಾರೆ ಮಲೆನಾಡಿನ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹೊಂದಿದ ಅನುಭವವು ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. 'ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಏನು ಹೊಗಳುವ ಹಾಗಿದೆ?' ಎಂಬ ತಟಸ್ಥವೃತ್ತಿಯು ಮೊದಲು ತಲೆದೋರಿ ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಸೌಂದರ್ಯದರ್ಶನವು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ಭೂ-ಭೂತ=ಭೂಮಿಯೆಂಬ ಭೂತ; ಹಳವೊದೆ=ಹಳೆಯ ಕಂಟಿ; ಇಡಿ-ಕಿರಿದ=ಬಟ್ಟೆವಾಗಿ ಬೆಳೆದ; ತಿಳಿಗೊಳ=ತಿಳಿನೀರಿನ ಸರೋವರ; ನೆರೆ=ಪ್ರವಾಹ, ಉಕ್ಕು; ತನಿಗೊಂಡ=ಕಾದ ಕೆಂಡ; ಬೇಗುದಿ=ಸಂತಾಪ; ಓಡ=ನಾವೆ; ತಂಗು=ನೆಲಸು, ನಿಲ್ಲು; ಈಜು=ಈಸು; ತಣಿವು=ತೃಪ್ತಿ, ಸೌಖ್ಯ; ಅಣಿಗಿ=ಮಗಳು; ಮಿಂಚುವೇಗ=ಮಿಂಚಿನ ವೇಗ; ಎಗರು=ಹಾರು, ನೆಗೆ; ಐಸರಿ=ಐಶ್ವರ್ಯ; ಮುನ್ನೀರು=ಸಮುದ್ರ; ಬೋಗ=ಜಲಪಾತ; ಕಳಮೆ=ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆ; ಒಸೆದು=ಪ್ರೀತಿಸಿ; ತೊನೆ=ತೂಗಾಡು; ಮೈಗೋಯಿಲ=ಮೈಯೆಂಬ ಗುಡಿ; ಅಕ್ಕರೆ=ಪ್ರೀತಿ; ರೂಪು=ರೂಪ; ಬೆಳೆಯಳಿದುಂದು=ಬೆಳೆಯುವ ಅಳಿಯುವ ಸಮೃದ್ಧಿ; ನಿರ್ನಿವೇದ=ಬೇಸರಿಲ್ಲದ (ನಿವೇದ=ಬೇಸರು).

ಭಾರತ ಹುಣ್ಣಿವೆ. ವರ್ಷವರ್ಷಕ್ಕೆ ಬರುವ ಭಾರತ ಹುಣ್ಣಿವೆಯ ಬೆಳೆದಿರಲಿಕ್ಕೆ ನೋಡಿ, ಭಾರತ ದೇಶದ ಹುಣ್ಣಿವೆ (ಪೂರ್ಣತೆಯ ಕಾಲ) ಎಂದಿಗೆ ಬರುವುದೆಂದು ಭಾರತವನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದೆ.

ಹೊಂಗಳೆ=ಹೊನ್ನಿನ ಕಳೆ, ಒಂಗಾರದ ಕಾಂತಿ; ತೀವಿದ=ತುಂಬಿದ; ತೇಜಿ=ಕುದುರೆ.

ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಕುರಿತು. ಭಾರತದ ಹಿರಿಯ ಮುಂದಾಳುಗಳಾದ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಕುರಿತು ಇದನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬರೆದಿದೆ.

ಮುನಿಸು=ಸಿಟ್ಟು; ನಗೆ-ನೆರೆ=ನಗೆಯ ಉಕ್ಕು.

ನಾಡವರು. ಕನ್ನಡಿಗರ ಸಾಮೂಹಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆಯೆಂದು ಇದನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ. ಇತಿಹಾಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರು ಮಾಡಿದ ಸ್ಮರಣೀಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದಿರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಕರುನಾಡವರು ಎಂದರೆ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಎಂಬ ಭಾವವು ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಸೂತ್ರ.

ಅರಿದಾಗಿ=ಅದ್ಭುತವಾಗಿ, ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ; ಸೊಂಪು=ಸೌಂದರ್ಯ; ಪೆಂಪು=ಮೈಭವ; ಪುಲಿಬಾಯಿ=ಒಬ್ಬ ಶಾತವಾಹನರಾಜನ ಹೆಸರು; ಗುಡಿ=ಧ್ವಜ; ಹುಡಿಯೂಡಿ=ಹುಡಿಯುಣ್ಣಿಸಿ, ಅವಮಾನ ಮಾಡಿ; ಚಾಗಿ=ತ್ಯಾಗಿ; ಮುಗಿಲದೀವಿಗೆ=ನಕ್ಷತ್ರ.

ಎಂಥ ನಾಡಿದು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಸಂಪನ್ನವಾದ ಕನ್ನಡನಾಡು ಈಗ ಎಂಥ ಸಂಸ್ಕೃತೀಕೃತವಾದ ಕಾಡಾಗಿದೆ ಎಂಬುದೇ ಇದರ ಮೂಲಭಾವ.

ಹುಲುಸಾಡ=ಸಮೃದ್ಧವಾದ; ಊಳಿಗ=ಸೇವೆ, ಚಾಕರಿ; ಮೊರಡು=ಹುರಬರಕ, ಅಡ್ಡತಿಡ್ಡ; ನನೆಕೊನೆವೋಗು=ಆರಳು, ಪೂರ್ಣತೆ ಹೊಂದು; ಮರಳು=ತಿರುಗಿ ಬಾ.

ಕನ್ನಡದ ಚಂದ್ರ. ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂಬ ಚಂದ್ರನು ಅದೆಷ್ಟೊ ಹುಣ್ಣಿವೆಗಳನ್ನು ಕಂಡಿರುವನು. ಇಂದು ಅವನ ಹೊಸ ಹುಣ್ಣಿವೆಯು ಯಾವಾಗ ಕಾಣುವದೆಂಬುದು ಇದರಲ್ಲಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಬೀಗಿದೆದೆ=ಉಬ್ಬಿದ ಎದೆ; ಕೆಚ್ಚು=ಸತ್ಯ, ಉತ್ಸಾಹ; ಒದವು=ಬರವು, ಉದಯ; ಸೊಬಗು=ಚೆಂದ; ತಣಿಗಾಣು=ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಕಾಣು.

ಕಾರಣವುರುಷ. ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಕಾರಣವುರುಷನು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಬರುತ್ತಲಿರುವನೆಂಬ ಆಶಾವಾದದ ಹಾಡಿದು. 'ಕಾರಣವುರುಷ' ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಕಾರಣವುರುಷ=ಯುಗನಿರ್ಮಾಣಕಾರನಾದ ಮಹಾವುರುಷ; ಇನಿ-ಜೇನು=ಸವಿಜೇನು; ಅರಳುದುಂಬಿ=ರಾಜಭ್ರಮರ; ಮುತ್ತು=ಮುದ್ದು; ಮಸುಳಿ=ಮಸುಕಾಗಲು; ಅಡಿನಜ್ಜಿ=ಸಾದದ ಗುರುತು; ಮಡಗಿರು=ಮುಚ್ಚಿರು.

ಯುಗಾದಿ. ಋತುಮಾನದ ಪ್ರಕಾರ ತಪ್ಪದೆ ಬರುವ ಹೊರಯುಗಾದಿ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಜೀವಮಾನದ ಪ್ರಕಾರ ಜೀವನ ವನ್ನು ಹೊಸದು ಮಾಡುವ ಒಳಯುಗಾದಿ ಮಾತ್ರ ಹಿಂದೆ ನಡೆದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಕಾಲದ ಅಡಿ=ಕಾಲವುರುಷನ ಪಾದ; ಒಕ್ಕಲು=ಸುಗ್ಗಿ, ಸಂಪತ್ತಿ; ಬೀಕಲು=ಬೀಗಿದ್ದು, ವಿನಾಶ; ಮೊರೆ=ಬಿನ್ನಹ.

ಎಲ್ಲಿದೆ ಯುಗಾದಿ. ಯುಗದ ಆದಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸಾರ್ಥಕವಾದರೆ ನಿಜವಾದ ಯುಗಾದಿ. ಅದೇ ಇಂದಿನ ಜೀವನವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಯುಗಾಂತವೆನ್ನುವ ಹಾಗಿದೆ. ಸ್ವಂತದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ನಿರಾಶೆ ಕವಿದಾಗ ಈ ಕವಿತೆ ರೂಪ ತಾಳಿದೆ.

ಪರಮತೆ=ಪರಮಾವಧಿ; ಕಡೆ=ಅಂತ್ಯ, ಸಾವು; ಹಳನಡೆ=ಹಳೆಯ ರೀತಿ-ನೀತಿ.

ಬೊಂಬೆ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ದಿನದಿದ್ದು ಮಹಾಸಂತೆಯಂಥ ಅದರ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಬೆಂದು ನೊಂದು, ಹೆದರಿ ಮುದುರಿ,

ಮತ್ತೆ ಧೈರ್ಯಗೊಂಡು ಈ ದೀರ್ಘ ಕವನವನ್ನು ಅಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಬರೆಯಲಾಯಿತು.

ತಪ್ಪಲ=ಎತ್ತರದ ನೆಲ; ಪುಡಿಯಾಳು=ದುರ್ಬಲ ಮನುಷ್ಯ; ಉದ್ದಿಮೆ=ಉದ್ಯಮ, ವ್ಯಾಪಾರ; ಕಡೆಗೈ=ನಾಶಮಾಡು; ಶಿಖಿ=ಉರಿ, ಜ್ವಾಲೆ; ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚು=ಕಾಡುಕಿಚ್ಚು; ವಾಂಛಿತ=ಆಶೆ-ಆಸೆ; ಜೊಂಬಿ=ಗೊಂಬೆ; ರುಚಿರ=ಸುಂದರ; ಸರ್ವಸಂನಿಧಿ=ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಇರುವ; ಹಾವಕೊಬ್ಬು=ಹಾವಿನಂಥ ಕೊಬ್ಬುವಿಕೆ; ಕಂಡರಿತೊಲಿವ=(ಕಂಡು ಆರಿತು ಒಲಿವ) ಕಂಡು ತಿಳಿದು ಪ್ರೀತಿಸುವವನು; ಅರಿದು ಒರೆ=ವಿಚಿತ್ರವಾದ (ಖಡ್ಗದ) ಬರೆ; ಬಂಟ=ಶೂರ; ಏಕಾಕಿ=ಒಬ್ಬೊಂಟಿಗ; ಎಂಬಿ=ಎನ್ನುವೆ.

ಆಳಿಗಾಲ. ಆಳುಗಡಲು=ದುಃಖದ ಸಮುದ್ರ; ಕೊಳಗುಳ=ಯುದ್ಧ, ಕಲಹ; ಹಿಳಿ=ಹಿಂಡು, ನಾಶಗೊಳಿಸು; ತತ್ತಳದಿ=ಕಚಿಪಿಚಿಯಾಗಿ; ಉಡುಗಣ=ನಕ್ಷತ್ರಸಮೂಹ; ಬಯಲು=ವೋಡ; ತೂಳು=ಬೆನ್ನಟ್ಟು, ಹೊಡೆದೋಡಿಸು.

ಬಯಲಾಯ್ತು. ಹಲವು ಕಾಲದಿಂದ ರೂಪಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಆದರ್ಶ-ಮಂದಿರವೊಂದು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಲು ಇಲ್ಲಿಯ ಭಾವನೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು.

ಕಂತೆ=ಸುಳ್ಳು, ವ್ಯರ್ಥಸಂಗತಿ; ದಿವ್ಯಯಾನ=ದಿವ್ಯರಥ, ವಾಹನ; ಸುಳಿಯೆಲರು=ಸುಳಿಗಾಳಿ; ಕಲಿತಂದ=ಕೂಡಿಸಿ ತಂದ; ನರುಗಂಪು=ಸುವಾಸನೆ; ಸುರಭಿಸುಮಸಂಕುಲ=ಸುವಾಸ ಮತ್ತು ಹೂವಿನ ಗುಂಪು; ಮೃಣ್ಮಯದ=ಮಣ್ಣಿನ, ನಶ್ವರ; ಅತಿಮಾನುಷ=ಲೋಕೋತ್ತರ, ದಿವ್ಯ.

ಪ್ರತಿಜೀವ. ಇಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿವೆ, ಶೋಕ ಸಂತಾಪಗಳು ಮಿತಿಮಾರಿವೆ. ಪ್ರತಿಜೀವದಲ್ಲಿ ನಿರಾಶೆ-ಆಶಾಂತಿಗಳಿಂದ ಒಂದು ಒಗೆಯ ಪ್ರಳಯಬುದ್ಧಿಯು ಹುಟ್ಟಿದೆ; ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತೋಷಹೊಂದುವ ಶಂಕರನಂತೆ ಪ್ರತಿಜೀವವು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸ್ವಂತ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ತೀವ್ರ ಜುಗುಪ್ಸೆ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಈ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದೆ.

ಮಸಣ=ಸ್ಮಶಾನ; ಪ್ರೇತ=ಹೇಣ; ಸೋಗ=ಸುಖ; ಆಶಾಭೂತ=ಆಶೆ
ಯೆಂಬ ಭೂತ; ಕಪ್ಪಿಸು=ಕಪ್ಪುಗೊಳಿಸು; ವೋಹರ=ಸಮೂಹ, ಸಾಲು;
ಲಾಸ್ಯ=ಕುಣಿತ; ಸುಡುಗಾಡೋಡೆಯ=ಶಿವ.

ಕಲ್ಪಾಂತ ರಾತ್ರಿ. ಒಂದು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ
ನಕ್ಷತ್ರನಿಬಿಡವಾದ ಆಕಾಶವನ್ನು ನೋಡಿ ಹೊಳೆದ ಕಲ್ಪನೆಯೊಂದು ಇಲ್ಲಿ
ಮೂಡಿದೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಚಿತ್ರವು ಮನುಷ್ಯಜೀವನದ ದುಃಖಾಂತಕ್ಕೆ
ರೂಪಕವಾಗಿದೆ.

ಭಾಲದೇಶ=ಹಣೆಯ ಭಾಗ; ಹಿರಿಗಡಲು=ಮಹಾಸಾಗರ; ಹೊಳವು=
ಹೊಳವು, ಪ್ರಖರ ಬೆಳಕು; ಹಗೆಯ=ಹಗೆಯ, ತಗ್ಗು, ಕುಳಿ.

ಇಂಥಾ ಜನ್ಮ ನೋಡೋ. ಒಬ್ಬ ಕುರುಡ ತಿರುಕನು 'ಇಂಥಾ ಜನ್ಮಾ
ನೋಡೋ ಧರ್ಮ ಮಾಡೋ' ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವುದನ್ನು
ಕೇಳಿದಾಗ ಆ ಹಾಡನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ತೋರಿತು. ಅದೇ
ಇಲ್ಲಿಯ ಹಾಡು.

ಬಡವರ ಹಾಡು. ಬಡವರ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯ ದೈವಾಧೀನತೆ,
ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ಆಶಾವಾದಿತ್ವ ಇವುಗಳನ್ನು ಈ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದೆ.

ಅಸೆ. ಸಾವಿನ ಹೊಳೆಯಂತಿದ್ದ ಈ ಭಂಗುರ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ
ಬರುವುದರ ಅಸೆಯೆಂಬ ಈಸುಗುಂಬಳಕಾಯಿಯ ಆಸರ ಹೊಂದಿ ಮನು-
ಷ್ಯರು ಬಾಳುತ್ತಿರುವರು ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಏಕೆ. ಕೊನೆಯ ಎರಡು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಭಾವವಿದ್ದು
ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಸಾಲು ಸಾಲಿಗೆ ಬೆಳೆಸಿದೆ.

ಚರಣಗಲಿತ=ಕಾಲು ಮುರಿದ; ಊಟೆ=ಸೆರೆ, ಬುಗ್ಗೆ.

ಹೆಂಡತಿ ಆಗುವಾ ಹೆಂಗಸೆ ಕೇಳ. ತುಂಬು-ನೆರೆ = ತುಂಬಿದ ಪೂರ,

ನೆರವು

ಪ್ರವಾಹ; ಸೂರೆಮಾಡಿ=ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ತೂರಾಡಿ; ಒರಲ್ಲಿ ಮನೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮುತ್ತೈದೆಯರ ಕಾಲು ತೊಳೆಯುವ ಪದ್ಧತಿಯ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಚಿನ್ನ=ಬಂಗಾರ.

ಗಂಡನಾಗುವ ಜಾಣ. ಕಂಡಿತದ ನುಡಿ = ಸ್ಪಷ್ಟಮಾತು; ಒಲವು-ಗೊಡ=ಪ್ರೀತಿಯ ಕೊಡ; ತೊತ್ತು=ದಾಸಿ; ನಗೆ ನಲಿವು = ವಿನೋದ, ಸಂತೋಷ; ತಿಳಿಗಣ್ಣು=ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ವಿನೇಕದ ದೃಷ್ಟಿ; ಅಮಿತ=ಅನಂತ; ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ; ಹಸನಾಗಿ=ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ; ಹಿರಿಯೊಡೆಯ=ದೇವ; ಬೆರಕೆ=ಸಮರಸ; ಅಂಜದರ=ಅಂಜದೆ ಇರುವವರ; ಹಗೆ=ವೈರ.

ಗೆಳೆತನದ ಗೀತ. ಗೆಳೆಯರ ಸಮೂಹಗೀತೆಯಾಗುವಂತೆ ಇದನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ.

ಹತ್ತುಗಡೆ=ಆಪ್ತಸಂಬಂಧ; ಅನುನಯ=ಹೊಂದಿಕೆ; ಒಡಂಬಡ.

ಗೆಳೆತನ. ಗೆಳೆತನ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಮಾಗಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ಗೆಳೆಯರು ಒಂದು ಬೇವಿನ ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಮ್ಮ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡು ಗೆಳೆತನದ ಆತ್ಮೀಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಬೇವಿನ ಮರವೇ ಈ ಹಾಡಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಗೆಳೆಯನಿಗೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಗೆಳೆಯನಿಗೆ ಇದು ಶುಭಚಿಂತನೆಯ ಕವಿತೆ.

ದೀಂಕಿಡು=ಹಾರು, ನೆಗೆ; ತಾಳೆ=ತಾಳೆಯ ಮರ; ಜಸಗೊಡೆ=ಕೀರ್ತಿಯಭತ್ತು; ತಾರಿದ=ಬಣಗಿದ (ತಾರು=ಬಣಗು).

ಪ್ರಲ್ಲಾದ ! ಈ ಹೆಸರಿನ ಗೆಳೆಯನ ಮದುವೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಕಾಣಿಕೆ ಕವಿತೆಯಿದು.

ತತಿ=ಸಮೂಹ; ಮಧುಪ=ಭ್ರಮರ; ತಣಿವು-ತೋರೆ=ತೃಪ್ತಿಯ ನದಿ; ಸಂಚಯ=ಸಂಚಿತ, ಕೂಡಿಟ್ಟುದು.

ಗೆಳೆಯನಿಗೆ. ರಾಮನೆಂಬ ಗೆಳೆಯನ ಲಗ್ನದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ಅವನ ದಾಂಪತ್ಯಜೀವನಕ್ಕೆ ಶುಭವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೋರಿದೆ.

ಪೀಯೂಷ = ಅಮೃತ; ಸಾರಾಯ = ಸಾರ, ರಸವತ್ತಾದ ಭಾಗ; ಸರ್ವಗ=ಸರ್ವವಾಸಿ ದೇವ; ಮನದನ್ನೆ = ಪ್ರೀತಿಯಾಕೆ, ಪತ್ನಿ; ಸೋಗದ ಸೋನೆ=ಸುಖ ಪ್ರವಾಹ.

ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಸ್ವಂತದ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲ ನೂರಾರು ನೋವುಗಳಿಂದ ಗಾಸಿಗೊಂಡು ಪ್ರಗತಿಯ ದಾರಿಯಿಂದ ಹೊರವಾಯಿತೆಂದು ಒಮ್ಮೆ ತೋರಿತು. ಆಗ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಚಿತ್ತಲಹರಿ 'ಎಲ್ಲವೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ' ಎಂದು ಸಾರಿತು. ಅದೇ ಈ ಷೋಡಶಪದಿಯ ರೂಪ ತಾಳಿದೆ. ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಜಗತ್ತು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ, ಅದರ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು ಬಾಳುವ ಮನಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಬೆಳೆಯಬೇಕು ಎಂಬುದೇ ಆ ಚಿತ್ತಲಹರಿ.

ಮಾತುಳಿ (ಮಾತು + ಉಳಿ)=ಮಾತು ಬಿಡು; ಬೆಂದುಗುವ (ಬೆಂದು ಉಗುವ)=ಸುಟ್ಟುಹೊರಬರುವ; ಚಣಚಣ=ಪ್ರತಿಕ್ಷಣ; ದೇವ-ಜೀವಿ=ದೇವನ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಳುವವರು.

ತಾಯಿ. ತಾಯಿ ತೀರಿ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಈ ಸುನೀತವು ಅವಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ.

ತಾಣ=ಸ್ಥಳ; ನೆನಹು=ಸ್ಮರಣ, ನೆನಪು; ತೆರೆ=ಪರದೆ; ಮಡಿಲು=ಉಡಿ; ಕಲ್ಪ=ಅನೇಕ ಯುಗಗಳ ಕಾಲಾವಧಿ.

ಪ್ರೇಮವೇ. ಕಾಮನೆ=ಅಳಿಯಾಸೆ, ಕೆಟ್ಟ ಬಯಕೆ; ಕಲ್ಪಾಂತಾನನೆ=ಪ್ರಳಯಮುಖಿ; ಕಾಮಧೂಮಾಂಧಾರ್ತ=ಕಾಮದ ಹೊಗೆಯಿಂದ ಕುರು ಡಾಗಿ ನೊಂದ; ಇರ್ಪೆ=ಇರುವೆ.

ನೆರವು

ಪ್ರೇಮಗಂಗಾ. ಆಯುಷ್ಯದ ಜೊತೆಗಾತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಇದನ್ನು ಬರೆದಿದೆ.

ಬರಡು=ನಿಸ್ಸತ್ಯ, ವಿಫಲ; ಅಲ್ಪರಿದು=ಭಾವಯುತವಾಗಿ, ಕಳಕಳಿ ಯಿಂದ; ಕಾಂಬೆನೇ=ಕಾಣುವೆನೇ; ಗಿರಿ=ಬೆಟ್ಟ, ಪರ್ವತ; ಸ್ವಾದ=ರುಚಿ.

ನನ್ನ ಕಮಲಿನಿ. ಒಬ್ಬ ಗೆಳತಿಯನ್ನೂ ಅವಳ ಪ್ರಣಯರೀತಿಯನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುಕುರ = ಕನ್ನಡಿ; ಜಿಹ್ವೆ = ನಾಲಿಗೆ; ಇನಿಸೆ = ಇಷ್ಟೆ, ಸ್ವಲ್ಪ; ಕೂರ್ಮೆ=ಪ್ರೇಮ; ಕೊರಗು=ದುಃಖ.

ಬೆಳೆಯುವ ಗರ್ಭಕ್ಕೆ. ಇಳಿ-ಬೆಳಕು=ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಬೆಳಕು; ಬರಗು=ಮಲಗು; ಮಾಸಬಲೆ=ಮಾಸದ ಬಲೆ; ಬುಚ್ಚು=ಸ್ವತಂತ್ರತೆ; ಮುಚ್ಚಂಜಿ=ಮೂರುಸಂಜೆ; ಅಂಬುಜ=ಕಮಲ.

ಹುಟ್ಟು-ಹಬ್ಬ. ಬೇನೆಯಿಂದ ಬಳಲುವ ಸ್ವಂತದ ಮಗುವಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ವರ್ಷ ತುಂಬಿದಾಗ ಅವಳ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬದ ದಿನ ಇದನ್ನು ಬರೆದಿದೆ. ತಾಯಿ ಮಗುವಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತೆಂಬಂತೆ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಬೆಂಗಾಡು = ಸುಟ್ಟಕಾಡು; ನುಣ್ಣುಗುರುಳಾಟ = ನುಣುಪಾದ ಉಂಗುರುಗೂದಲಿನ ಆಟ; ನಡು=ಟೊಂಕ; ಕಲೆಕಲೆತು=ಕೂಡಿಕೊಂಡು; ಕಸುವಳಿದ=ಶಕ್ತಿಗುಂದಿದ; ಬೆಸೆ=ಕೂಡು, ಬೆರೆತುಕೊಳ್ಳು; ಹಸವಳಿದ=ಚೆಂದ ಹೋದ.

ಜೀರಿಯ ಪ್ರೀತಿಯ ಕರೆ. ಇಂಗ್ಲೆಷಿನಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಕುರುಬರ ಹಾಡನ್ನು ಗೆಳೆಯರಿಬ್ಬರು ಕೂಡಿ ಒಂದೊಂದು ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಗೊಳಿಸಿದೆ. ಗಿರಿಮಲ್ಲ-ಬೀರಿ ಇವರ ಸರಳ ಪ್ರೀತಿಯ ಅನೋನ್ಯಭಾವದ ಎರಾಟವು ಇಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯ ಸೂತ್ರ.

ಇನಿದನಿ=ಸುಸ್ವರ; ಕಾಯಾಕ=ಕಾಯಲಿಕ್ಕೆ; ಹೊಸದೇನ=ಹೊಸದೇನು;
ಪಾವಡ=ರುಮಾಲ; ದಡಿ=ಅಂಚು; ನಿಸ ಹಂತಿ=ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ.

ಚೇತನದ ಚೆಲುವೆ. ಚೇತನವು ತನ್ನರಿವು ಇಲ್ಲದೆ ತೀರ ಮುಂದುಡಿ
ಕೊಂಡು ಹೊಸ ಹುರುಪಿಲ್ಲದೆ ಇರುವಾಗ ಚೇತನನೆಂಬ ಚೆಲುವೆಯನ್ನು
ಕುರಿತು ಈ ಜಾಗೃತಿಗೀತವನ್ನು ಹಾಡಲಾಯಿತು.

ನೂತನ=ಹೊಸದು; ನೂತನೆ=ಹೊಸಬಳು; ಮರವು-ಹಾಸಿಗೆ=ಅಜ್ಞಾನ
ನೆಂಬ ಹಾಸಿಗೆ; ಎನಿತೆನಿತು=ಎಷ್ಟು ಎಷ್ಟು; ಸೀದು=ಸುಟ್ಟು; ಚಣನೋವು=
ಸಂಸಾರದ ತಾಪತ್ರಯಗಳಿಂದ ಆಗುವ ಕ್ಷಣದ ನೋವು; ಕೊಳೆಯ ಕೊಳ=
ಹೊಲಸಿನ ಸರೋವರ; ಅಕ್ಷಯ=ನಾಶವಿಲ್ಲದ, ಸಂತತ.

ಜೀವಗಾಥೆ. ಸುಖವನ್ನು ಹೊರಹೊರಗೆ ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೋದರೆ
ಮಾಯದ ಹೆಣ್ಣಿನಂತೆ ಅದು ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ಹೋಗುವುದು, ಒಳಗೆ ನೋಡಿ
ದರೆ ಅದು ತಾಯಿಯಂತೆ ಹತ್ತಿರ ಇರುವುದು. ಈ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಅನೇಕ
ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖದ ಶೋಧವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಜೀವ ಹೇಗೆ ಪಡೆಯಿತೆಂಬುದರ
ವರ್ಣನೆ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಸೊಗಸುಗಾತಿ = ಒಯ್ಯಾರಿ, ಬೆಡಗಿನ ಹೆಣ್ಣು; ಹಯ = ಕುದುರೆ;
ಸೊಗದ ಚಣ=ಸುಖದ ಕ್ಷಣ; ಸದೆವು=ಸೌಖ್ಯ; ತರಗೆಲೆ=ಒಣಗಿದಲೆ;
ನೆಮ್ಮು=ನಂಬು.

ಇಂದು ನಾ ನಿಂತಿರುವೆ. ಒಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅನುಭವ
ವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತುಸುವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದೆ.

ತಂಪನಿ=ತಂಪು ಹನಿ; ಸವಿ ಸೆಳಕು=ಸವಿಯು ತುಣುಕು.

ಜೀವ-ಶುಕ. ಸಾಮಗಾಂನ=ಸಾಮನೇದದ ಗಾಯನ, ಪವಿತ್ರ ಗಾಯನ;
ಅಂದ=ಚಿಂದ; ಬಿಮಡು=ಬಿಡು, ಒಗೆ; ನೆಸವು-ದೀಪಿಕೆ=ಸ್ಮರಣೆಯ ದೀಪಿಕೆ;
ಸೊಡರು=ದೀಪ.

ನೆರವು

ಕಾಂತಾರದೊಳ ಕಾಸಾರ. ಮನಸ್ಸಿನ ಶಾಂತಿ ಎಂಬುದು ಒಂದು ತಿಳಿ ನೀರಿನ ಕಾಸಾರ. ಆದರೆ ಸಂಸಾರ ಘೋರ ದುಃಖ ಎಂಬ ಕಾಂತಾರದ ನಟ್ಟಿನಡುವೆ ಈ ಕಾಸಾರವಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಕಾಂತಾರದ ಭಯದಿಂದ ಕಾಸಾರದ ಶಾಂತಿ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದದಂತಾಗಿದೆ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಅಲೆ=ತಿರುಗು, ಸುತ್ತಾಡು; ಅರಸಿ = ಹುಡುಕಿ; ಆರಾವ = ಕೂಗು, ಗರ್ಜನೆ; ಕಾಸಾರ = ಅಡವಿ; ಕಾಸಾರ=ಸರೋವರ; ತಿಳಿಗೊಳ=ನಿರ್ಮಲ ಸರೋವರ; ಕಡಗಿ=ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು

ಎಲೆ ಜೀವ. ದಗ್ಧದೇಹ=ಮುಟ್ಟು ಮೈ; ನೆರವು = ಸಹಾಯ; ಒರೆ= ಹೇಳು.

ದಿನದಿನದ ಬಳಲಿಕೆ. ಬಯಸಿದ ಯಶಸ್ಸು ದೊರೆಯದೆ ಮನಸ್ಸು ಬಿನ್ನ ವಾದಾಗ ಈ ಕವಿತೆ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಸುವರ್ಣವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕರುಣವು ತಲೆಯೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಕಣ್ಣಾಲಿ=ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆ; ಕೇಳಿ=ಅಟ; ಮಾಡಲಾವೆ = ಮಾಡಬಲ್ಲೆ ; ಮಿರುಗು=ಹೊಳೆ.

ಮೂಲ ಮಾನಸ ಸರ. ಜೀವನದ ಮೂಲ ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಯವೇ ತೀರಿ ಹೋದಾಗ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ದುರ್ಬಲತೆ ಇರುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಮಾನಸಸರ, ಗಂಗಾನದಿ, ಹಿಮಾಲಯ ಇವುಗಳ ರೂಪಕದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿ ಸಿದೆ.

ಬರೆತು=ಬತ್ತಿ (ಬರೆ-ಧಾತು) ಗಾರು=ತಂಪು, ಮೊತ್ತ=ದಟ್ಟು ಸಾಲು, ಸಮೂಹ; ನಯನ=ಕಣ್ಣು; ಕಾಳ್ಪುರ=ಕಾಡಿನ ಹೊಳೆ, ಪ್ರವಾಹ;

ಆನಂದವೇ! ನಿರ್ಮಲಹರ್ಷ, ಲೀಲಾವೃತ್ತಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಎಂಥ ಸಣ್ಣ ಬಾಳು ಕೂಡ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಆನಂದವು ಸ್ವಂತದ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಬರಲಿ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹಾರೈಕೆಯಿದೆ.

ಮಂದಾರ=ನಂದನದ ಹೂ; ಕುಣಿಕೆ=ಸಣ್ಣ ಹಗ್ಗ; ವಾಯಿಸು= ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸು; ಶಿಶುತನ=ಬಾಲ್ಯ; ಚೆಲುಗಡಲು=ಸೌಂದರ್ಯದ ಸಮುದ್ರ; ರೂಹು=ರೂಪ; ಬರುವನಿತು=ಬರುವಷ್ಟು.

ಬಾಳು ಜೀವವೇ! ವೃಂದ=ಸಮೂಹ; ಮುರುಟು=ಮುರಿಗೆ ಬೀಳು, ಬಾಡು; ಪೋವುದು=ಹೋಗುವುದು; ಸೇಸೆ=ಅಕ್ಕ ತೆ; ತನಿತು=ಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ಬಾರಿ=ಸಲ, ಸಾರೆ; ನೀಳ್ಗ=ದೀರ್ಘ.

ಹಿರಿಯ ಚೆಂದವು. ಬಾಳುವೆಯ ಸಿಹಿ-ಕಹಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಿ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ ಸೋಲು ಗೆಲವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಹಾದಿ ನಡೆ ಯುವುದೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಚೆಂದವೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿಯ ಭಾವ.

ಕುಂದದ=ಕಡಿಮೆಯಾಗದ, ಕುಂದದ ಹೂವಿನಂಥ; ತೊಡೆದು=ಬರಸಿ, ಕಳೆದು; ಹಳನೆನಹು=ಹಳೆಯ ನೆನಪು; ಕರ್ಮರಚಿತ=ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಅಥವಾ ವಿದಿ ಕಟ್ಟಿದ; ನಿಚ್ಚ ಹಾಸ=ನಿತ್ಯನಗೆ.

—

ತಿದ್ದುಪಡಿ

ಪುಟ.	ಸಾಲು.	ತಪ್ಪು.	ತಿದ್ದುಪಡಿ.
೪	೭	ಹೇಗೆ	ಹೇಗೊ
,,	,,	ಜನಜಾತ್ರಿ ?	ಜನಜಾತ್ರಿ.
೨೩	೧೨	ಎನೆತೆನುತ ?	ಎನುತೆನುತ
೨೭	೮	ಗಳಂತೆ.	ಳಂತೆ
೩೧	೧೯	ನೋಟ-ಭಾವವು	ನೋಟಭಾವವು
೩೨	೧೬ನೆಯ ಸಾಲಿನ ಕೆಳಗೆ	— ರಂಗವಿಸಾಯಕ.
೩೪	೧೦	ಜೀವದಾಳದ	ಜೀವದಾಳದ
೩೫	೧೫	ಇವಳು ಮಮತೆ	ಇವಳು ಮುಟ್ಟಿಲು ಮಮತೆ
೩೯	೨೦	ಮುಟ್ಟಿಲು	ಮುಟ್ಟಿ ತು.
೪೧	೧೦	ಉಸಿರು ಪೂಸಿ	ಉಸಿರು ಸೂಸಿ
೪೨	೧೧	ಕಲೆಯು	ಕಲೆಯ
೪೩	೧೮	ಕಣ್ಣಾಟಿ	ಕಣ್ಣಾಟಿ
೪೭	೫	ಬಿಸುಡೆರೆದೆ	ಬಿಸುಡಿರೆದೆ
,,	೯	ದಣೆಯದಿ	ದಣೆಯದ
,,	೧೫	ಮರಮರದ	ಮರಮರವ
೫೩	೭	ಹಿಡೆದು	ಹಿಡಿದು
೫೪	೧೩	ತೇಜಿದಿ	ತೇಜದಿ
೫೫	೧೮	ಮಡಿಗಿರುವುದು	ಮಡಗಿರುವುದು
೫೬	೬	ಕಾಲದಡಿಯೊಳೊಂದು	ಕಾಲದಡಿಯೊಳೊಂದು
೫೭	೧೮	ಯುಗಾದಿಯೆ ?	ಯುಗದಾದಿಯೆ ?
,,	೨೨	ಳಾದಿಯೆ	ಳಾದಿಯೆ
೫೯	೧	ಬರಿಗಣ್ಣೆ	ಬರಿಗಣ್ಣೆ
,,	೧೦	ಅಣಕಿಸುವ	ಅಣಕಿಸುವ
೬೧	೧೮	ಸಿಲುಕದ	ಸಿಲುಕದ

